Bollnäs kommun

och kommunkoncern

Årsredovisning 2017

Omslagsfoto: Bengt Moberg, Bollnäs Fotoklubb

BOLLNÄS KOMMUN

Innehåll

1 Kommunstyrelsens ordförande har ordet 4
2 Sammanfattning av väsentliga händelser 5
3 Kommunens organisation 5
4 Fakta om Bollnäs kommun 6
5 Förvaltningsberättelse 7
5.1 Omvärldsbevakning 7
5.2 Kommunens samlade verksamhet 9
5.3 Kommunkoncernens ekonomi 10
5.4 Kommunens ekonomi 14
5.5 God ekonomisk hushållning 20
5.6 Personalredovisning 21
5.7 Kommunfullmäktiges övergripande verksamhetsmässiga mål 24
5.8 Kommunens förväntade utveckling 26
6 Räkenskaper 27
6.1 Resultaträkning 27
6.2 Balansräkning 28
6.3 Kassaflödesanalys 29
6.4 Noter 30
6.5 Redovisningsprinciper 37
6.6 Driftredovisning 39
6.7 Investeringsredovisning 39
7 Nämnder och bolag i sammandrag 41
8 Kommunstyrelsen 41
9 Teknik- och fritidsnämnden 47
10 Barn- och utbildningsnämnden 53
11 Socialnämnden 58
12 Miljö- och byggnämnden 65
13 Kulturnämnden 70
14 Överförmyndarnämnden 75
15 Bollnäs Bostäder 78
16 Bollnäs Energi AB 82
17 Helsinge Vatten AB 85
18 Bollnäs-Ovanåkers Renhållnings AB 87

19 Hälsinglands Utbildningsförbund 91
20 Intresse-/uppdragsföretag 96
20.1 Kommunalförbundet södra Hälsingland 96
20.10 Inköp Gävleborg 98

1 Kommunstyrelsens ordförande har ordet

Bollnäs – möjligheternas kommun i kulturlandskapet Hälsingland är fantastisk, välskött och attraktiv att bo och leva i.

2017 har fortsatt varit ett år med många händelser. Inom föreningslivet, idrotten och kulturen erbjuds ett stort och brett utbud av aktiviteter som gör Bollnäs till en trivsam kommun. Många event har genomförts som många Bollnäsbor och besökare haft möjlighet att avnjuta. Bland annat firades Bollnäs stad 75 år! Det bjöds på underhållning och kaffekalas på Brotorget i strålande sol. Bollnäs Bostäder firade 70 år med att bjuda på 70 meter lång tårta, även det på Brotorget. Evenemanget Diggilo gästade Bollnäs för första gången vilket lockade väldigt många besökare en solig augustikväll på Långnäs.

Även i år kan vi se en ökning av nystartande av företag. Det gör att fler kommuninvånare har arbete, färre är inskrivna hos arbetsförmedling och färre personer uppbär försörjningsstöd. Trots den positiva utvecklingen är det alltför många kommunmedborgare som inte har egen försörjning. Satsningar för att trenden ska fortgå och för att kompetensförsörjning säkras pågår kraftfulla insatser i samarbete med bland annat Arbetsförmedlingen.

Bostäder och planering för fler bostäder fortsätter, det här året har vi haft äran att inviga ett efterlängtat flerfamiljshus i Arbrå. Flera stora investeringsprojekt pågår, bland annat vid Häggesta reningsverk, Växbovägen och omfattande fiberutbyggnad runt om i kommunen. Ett annat stort projekt som startats upp, och som kommer att märkas för kommuninvånarna, är nya rutiner för avfallshantering. Matrester och brännbart separeras och många hushåll kommer att ha två tunnor. Under året startade även kommunen upp tillverkning och distribution av kylda matlådor.

Den positiva ekonomiska utvecklingen för 2017 är fortfarande som året innan, att nämnderna gör ett gott arbete, mer skatteintäkter, realisationsvinster och ändrade redovisningsprinciper. För år 2017 redovisar Bollnäs kommunkoncern ett positivt resultat på 75,4 mkr. Kommunen redovisar ett överskott 2017 på 47,3 mkr. Kommunens nämnder redovisar tillsammans ett underskott på helår 2017 med -22,8 mkr. Socialnämnden har störst negativ budgetavvikelse med-38,4 mkr. Viktigt förändringsarbete pågår och som måste fortsätta.

Vi kan för det här året summera att den snabba befolkningsökningen som varit de senaste åren har bromsats. De tre senaste åren har Bollnäs kommuns invånare ökat med ungefär 700 personer.

De stora flyktingströmmarna som påverkat kommunen har förändrats under året på grund av ändrad lagstiftning, alla boenden för flyktingar har avvecklats. Flera av kommunens verksamheter har gjort en mycket stor arbetsinsats för att möta de ökade behoven utifrån invånarökningen. Mångfalden av insatserna har till stor del möjliggjorts tack vare statliga pengar som utgått till kommuner med stort mottagande samt ett stort engagemang av kommunens medarbetare och kommunens invånare. Året har präglats av mycket arbete för en fortsatt positiv utveckling i Bollnäs.

Inriktningen inför 2018 är att fullfölja beslutade inriktningar och åtgärder för en positiv utveckling i Bollnäs kommun för både tillväxt, verksamhet och ekonomi.

Tack till alla anställda, förtroendevalda och civilsamhället för allt gott arbete för ett bra Bollnäs!

2 Sammanfattning av väsentliga händelser

- Bollnäs stad 75 år
- Bollnäs bostäder 70 år
- Koncernen redovisar ett positivt resultat
- Stort underskott inom socialförvaltningen
- Stora realisationsvinster
- Kommunen har infört komponentavskrivning
- Fortsatt höga investeringsvolymer
- Utbyggnad av fibernätet i de södra kommundelarna.
- Fortsatt svårigheter att rekrytera till skola och socialtjänst
- Matavfallsinsamling är påbörjad i delar av kommunen

För år 2017 redovisar Bollnäs kommunkoncern ett positivt resultat på 75,4 mkr (2016 ett underskott på - 124 mkr på grund av pensionsinlösen). Kommunen redovisar ett överskott 2017 på 47,3 mkr. Anledningen till att kommunen visar ett stort positivt överskott förklara till stor del av realisationsvinster och ändrade redovisningsprinciper. Kommunens nämnder redovisar tillsammans ett underskott på helår 2017 med -22,8 mkr. Socialnämnden har störst negativ budgetavvikelse med-38,4 mkr.

3 Kommunens organisation

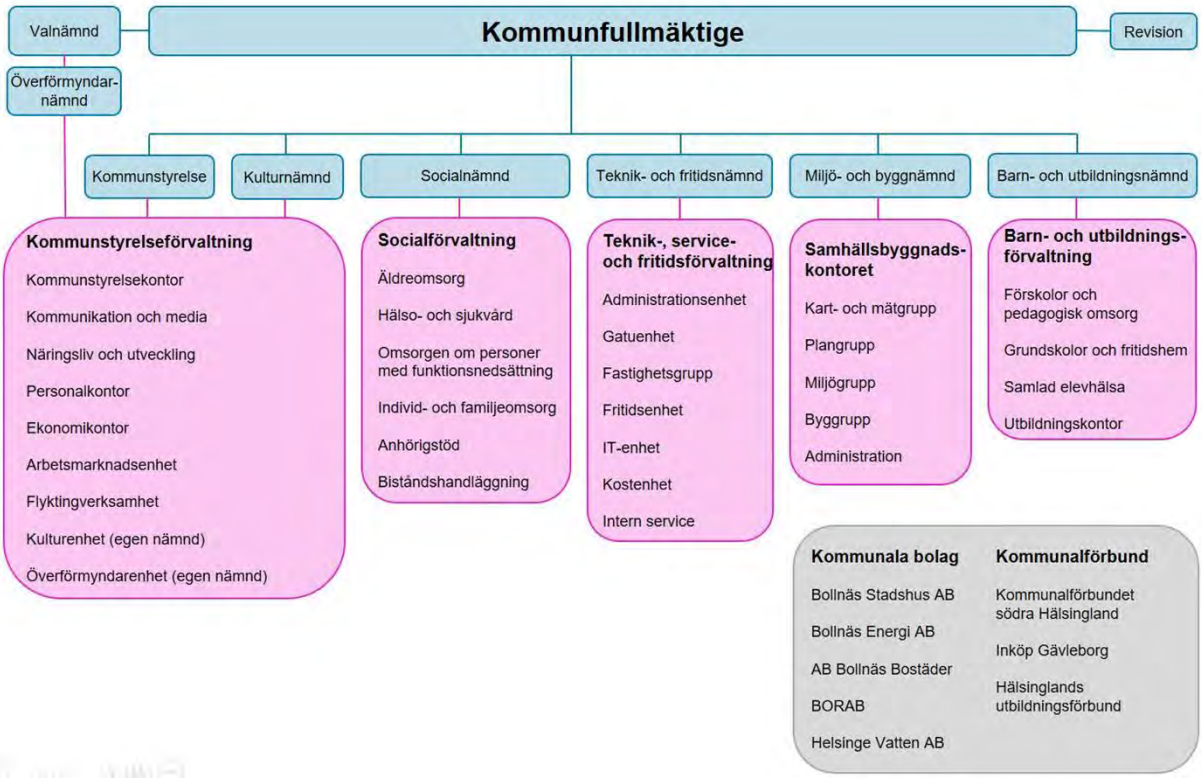

4 Fakta om Bollnäs kommun

Yta 1 827 km^2

Kontaktpersoner hos Bollnäs kommun:

Åsa Myhrberg	tfn 0278-251 42
Clas Olsson	tfn 0278-251 43
Markus Thorsteinsen	tfn 0278-251 44
Magnus Kaulich	tfn 0278-252 32
Johanna Paulsson	tfn 0278-255 85

Befolkning

	2017-12-31	2016-12-31
Invånare totalt	26 918	26 929

2017-12-31	Kommundel	Tätort
Bollnäs	17 947	13 577
Arbrå	4 159	2 195
Hanebo/Kilafors	3 500	1 172
Rengsjö	1 312	272

Sysselsättning

Sysselsatta dagbefolkning över 16 år

Näringsgren	2016 Antal	2016 %	2015 Antal	2015 %
Jord- o skogsbruk o fiske	597	5,2	625	5,6
Tillverkning o. utvinning	907	7,9	904	8,0
Energi och miljö	282	2,5	316	2,8
Byggverksamhet	1 169	10,2	1 062	9,4
Handel	1 153	10,0	1 090	9,7
Transport	582	5,1	602	5,3
Hotell o restauranger	376	3,3	370	3,3
Info. och kommunikation	112	1,0	124	1,1
Kreditinst. och försäkr.	69	0,6	78	0,7
Fastighetsverksamhet	150	1,3	157	1,4
Företagstjänster	741	6,4	738	6,6
Civila myndigh o försvar	467	4,1	444	3,9
Utbildning	1 263	11,0	1 184	10,5
Vård och omsorg	2 958	25,7	2 945	26,2
Personliga o kultur tjänst	494	4,3	436	3,9
Okänd bransch	169	1,5	180	1,6
SUMMA	**11 489**	**100**	**11 255**	**100**

Källa: AMPAK från SCB

Större arbetsplatser i kommunen 2017

		Antal anst
Bollnäs kommun	offentlig förvaltning	2 548
Aleris, specialistvård	hälso- och sjukvård	430
Landstinget, ink folktandvård	hälso- och sjukvård	297
PASS Team AB	omsorgsverksamhet	214
Fortum	el och callcenter	190
Neuropsyk i Bollnäs AB	vård	153
Samhall AB	städservice, basenhet	107
SNA Europe AB	verkstadsindustri	81
UPS AB	administration frakter	76
Kilafors Industri AB	verkstadsindustri	70
Försäkringskassan	offentlig förvaltning	70
Svenska Kyrkan	kyrklig verksamhet	70
Bruks AB	verkstadsindustri	69
Hedens Omvårdnadscenter AB	vård	60
Vallsta Skogsmaskiner AB	skogsarbete m m	60
Friskolan Lust och lära AB	utbildning	57
ICA Kvantum	Livsmedel	55

Källa: Information från företagen , mars 2018

Mandatfördelningen i kommunfullmäktige 2015-2018

		Mandat
Arbetarpartiet Socialdemokraterna (s)		14
Vänsterpartiet (v)		3
Folkpartiet Liberalerna (fp)		2
Miljöpartiet De Gröna (mp)		2
	S:a	21
Bollnäspartiet (bp)		7
Sverigedemokraterna (sd)		6
Centerpartiet (c)		5
Moderata samlingspartiet (m)		4
Kristdemokraterna (kd)		1
Sjukvårdspartiet (svp)		1
	S:a	24
SUMMA		**45**

Kommunal utdebitering

	1996	97-98	1999	00-04	06-08	2009	10-11	2012	2013	2014	15-16	17-18
Borgerliga kommunen	20,17[1]	20,24[2]	20,40[3]	20,90	20,90	20,90	20,90	20,64[4]	20,86[5]	21,86	21,86	21,86
Landstinget	10,08[1]	10,01[2]	9,85[3]	10,35	10,67	10,87	11,17	11,43[4]	11,51[5]	11,51	11,51	11,51
SUMMA	**30,25**	**30,25**	**30,25**	**31,25**	**31,57**	**31,77**	**32,07**	**32,07**	**32,37**	**33,37**	**33,37**	**33,37**
Kyrkan, skatt/avgift (medeltal)[6]	1,33	1,33	1,33	1,33	1,39	1,39	1,39	1,39	1,39	1,39	1,39	1,27

Specifikation för skatt/avgift 2018

	Kommun	Lands-tinget	Församling inkl.stift[7]	Summa Skatt/avgift
S:a skatt/avgift	21,86	11,51	1,27	34,76

1) Skatteväxling med 0,18 kr pga psykädel.
2) Kompletterande skatteväxling med 0,07 kr pga övertagande av särskolan och särskilda omsorgen.
3) Skatteväxling med 0,16 kr pga naturbruk- o omvårdnadsutbildning.
4) Skatteväxling med landstinget med 0,26 kr avs kollektivtrafik
5) Skatteväxling med landstinget med 0,22 kr avs hemsjukvård
6) Skatt till kyrkan har tagits bort och ersatts med avg fr o m 2000.
7) Avser kyrkoavgift 1,03 kr och begravningsavgift 0,24 kr.

5 Förvaltningsberättelse

5.1 Omvärldsbevakning

Svensk och internationell ekonomi

Under 2017 har svensk BNP inte vuxit så snabbt som tidigare utfall och prognoser indikerat. Men konjunkturen har ändå förstärkts markant och även 2018 kommer att präglas av högkonjunktur.

Det som drog ner tillväxten under 2017 var framför allt nettoexporten. Även investeringstakten som har varit hög under senare år dämpades något under 2017 vilket drog ner den totala tillväxten jämfört med förväntningarna. Det positiva för tillväxten har framför allt varit den inhemska efterfrågan.

Under 2018 förväntas svensk BNP växa med närmare 3 procent medan BNP tillväxten under 2019 beräknas vara mer måttlig. Inhemsk efterfrågan förväntas försvagas under 2019, men samtidigt blir utvecklingen i omvärlden något bättre vilket gynnar svensk export. Högkonjunkturen når då sin topp och resursutnyttjandet i svensk ekonomi börjar försvagas. I och med att antalet arbetade timmar inte förväntas öka under 2019 kommer det att ske en snabb uppbromsning av skatteunderlagstillväxten. Detta kommer att innebära att både kommuner och landsting, inom en snar framtid, står inför en obalans mellan snabbt växande demografiskt betingade behov och ett långsamt växande skatteunderlag.

Samhällsekonomin påverkar Bollnäs kommun

Enligt de prognoser som gjorts av SKL kommer det att ske en snabb uppbromsning av skatteunderlagstillväxten de kommande åren vilket i sin tur leder till minskade skatteintäkter för Bollnäs kommun. Minskade skatteintäkter i kombination med en åldrande befolkning, hög arbetslöshet och låg utbildningsnivå är stora utmaningar som kommunen står inför de kommande åren.

Inför år 2017 beslutade kommunfullmäktige i Bollnäs kommun om justering av budget för åren 2017 och 2018 för att anpassa den till de ökade kostnaderna och minskade intäkterna som kommunen står inför. Ytterligare beslut kommer att vara nödvändiga inför 2019. Den stora utmaningen för kommunen är att minska kostnaderna och samtidigt erbjuda tjänster till invånarna med den kvalitet som kommunfullmäktige har beslutat att kommunen ska kunna leverera.

Skatteintäkter över åren

Skatteintäkterna för Bollnäs kommun har haft en god procentuell uppräkning fram till 2017 men därefter är prognosen svagare.

2014 höjde Bollnäs kommun skatten med 1 krona. Detta gav då kommunen ca 45 mkr mer i skatteintäkter, därav kraftigt stigande kurva från 2013 till 2014 i diagrammet. Den kraftigt stigande kurvan mellan åren 2015 och 2016 är en följd av extra stadsbidrag pga flyktingsituationen.

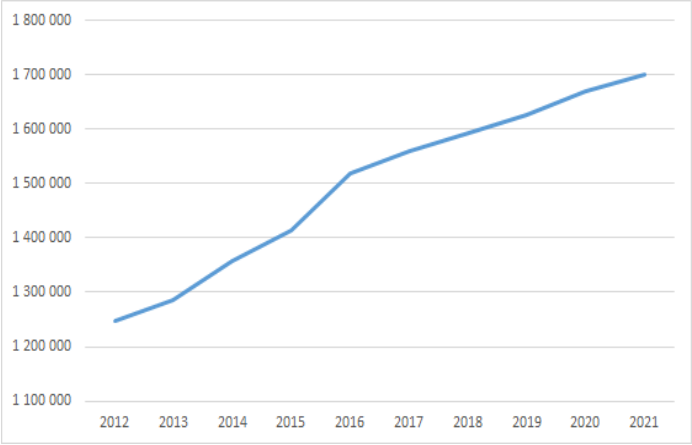

Skatteunderlagets utveckling

Kommuns skatteunderlag, ibland kallad skattekraft, är kommuninvånarnas samlade beskattningsbara förvärvsinkomst för fysiska personer. Skatteunderlaget beräknas i kronor per invånare. Nedan visas skatteunderlagets förändring åren 2013-2018

(kr/invånare	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Riket	173 718	176 054	180 028	185 792	190 264	194 220	201 878	208 818
Länet	163 435	166 006	168 878	173 323	176 860	179 257	185 081	191 123
Bollnäs	155 296	155 078	157 218	161 784	166 209	166 529	172 338	176 860

Källa: SCB, offentlig statistik

Näringsliv

Bollnäs har idag 3 089 aktiva verksamheter varav 2 985 drivs som företag. Viktiga basnäringar är industri, vård och omsorg, handel, jord och skog liksom de kreativa kulturella näringarna som har stor betydelse och utgör viktiga inslag i kommunens attraktivitet. Flest arbetstillfällen finns inom vård, omsorg, handel, kommunikation och industri i olika former.

Bollnäs kommun präglas av nyföretagaranda och varje år startas i genomsnitt 163 nya företag. Näringslivet domineras av småföretagande där mer än 60 % av företagen är enmansföretag vilket ger ett innehållsrikt och levande näringsliv där företagandet är något som berör alla.

Arbetsmarknad

Den totala arbetslösheten för riket, länet och kommunen har sjunkit jämfört med föregående år. Arbetslösheten i Bollnäs har sjunkit mer än i länet och riket, men är fortfarande på en hög nivå.

Arbetslösheten för ungdomar och utrikesfödda har sjunkit mer i Bollnäs än i riket och länet. Men arbetslöshetstalen för dessa grupper är i Bollnäs fortfarande bland de högsta i landet.

Öppet arbetslösa						
och i program	Alla 16-64 år		Ungdomar 18-24 år		Utrikes födda 16-64 år	
31 december (%)	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Bollnäs	13,2%	11,4%	25,8%	19,4%	58,5%	51,2%
Söderhamn	13,4%	11,6%	22,5%	19,6%	55,3%	48,1%
Ovanåker	9,9%	6,5%	21,2%	15,3%	63,5%	42,2%
Ljusdal	10,5%	10,3%	18,0%	17,0%	46,6%	41,7%
Hudiksvall	8,3%	7,5%	16,7%	14,2%	30,6%	27,6%
Gävle	11,4%	10,6%	18,0%	16,2%	36,4%	33,7%
Gävleborgs län	11,4%	10,5%	20,2%	17,2%	43,5%	39,3%
Riket	7,8%	7,5%	11,5%	10,1%	22,8%	22,2%
Arbetslösa som andel av den registerbaserade arbetskraften						
källa: www.ams.se						

Utbildningsnivå

Tabellen nedan visar befolkningens utbildningsnivå den 31 december 2016 fördelat på män och kvinnor. För förgymnasial utbildning ligger Bollnäs kommun i paritet med länet, medan kommunen ligger högre i utbildningsnivå för både män och kvinnor med gymnasial utbildning än både länet och riket. När det gäller eftergymnasial utbildning ligger Bollnäs kommun under snittet för riket och länet. Denna skillnad är mindre för kvinnor än män.

Utbildningsnivå för invånare 25-64 år den 31 dec 2016, män och kvinnor.						
Utbildningsnivå	Bollnäs		Gävleborg		Sverige	
(%)	Män	Kv	Män	Kv	Män	Kvinnor
Förgymnasial utbildning	17	11	16	12	14	10
Gymnasial utbildning	60	52	57	47	47	41
Eftergymnasial utbildning	21	36	25	39	37	48
Uppgift saknas	2	1	1	1	2	2
Totalt	100	100	100	100	100	100
Antal totalt	6 639	6 224	70 942	67 909	2 587 644	2 499 867

Kommunens befolkning

Kommunens befolkning har minskat med 11 personer under 2017. Fram till november 2017 såg det ut som att det skulle bli en minskning på uppemot 150 personer, men de sista två månaderna vände utvecklingen. För de närmaste åren är prognosen ett i stort sett oförändrat invånarantal, men osäkerheten är stor.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tätorter										
Bollnäs	12 660	12 702	12 832	12 908	13 094	13 271	13 464	13 577		
Arbrå	2 190	2 161	2 125	2 140	2 144	2 133	2 170	2 195		
Kilafors	1 112	1 100	1 087	1 113	1 128	1 170	1 195	1 172		
Rengsjö	292	293	278	270	275	270	267	272		
									p	p
Kommundelar									R	R
Bollnäs	17 091	17 139	17 192	17 225	17 458	17 617	17 868	17 947	O	O
Arbrå	4 298	4 216	4 175	4 163	4 140	4 116	4 177	4 159	G	G
Hanebo/Kilafors	3 538	3 499	3 477	3 455	3 478	3 543	3 547	3 500	N	N
Rengsjö	1 321	1 331	1 314	1 298	1 318	1 318	1 337	1 312	O	O
									S	S
Totalt	**26 248**	**26 193**	**26 158**	**26 141**	**26 394**	**26 594**	**26 929**	**26 918**	**26 918**	**26 918**

Under 2014 - 2016 ökade invånarantalet kraftigt. Ökningen berodde på ökad flyktinginvandring. Antalet födda är färre än antalet avlidna. Födelsenettot under den senaste tioårsperioden är ca minus 90 per år. Kommande år beräknas de årliga födelsenettona bli minus 70-80 personer. Det krävs då årliga positiva flyttnetton på motsvarande nivå för att befolkningen inte ska minska. Sedan 2013 har kommunen haft en stabil utveckling av invånarantalet och inflyttningsöverskotten har uppvägt det negativa födelsenettot. Hur utvecklingen blir framöver är beroende av flyktingtillströmningen till Sverige. Utan en kontinuerlig inflyttning från utlandet hade kommunen den senaste tioårsperioden minskat invånarantalet med 100 - 150 personer per år.

År	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
folkmängd 31/12	26 248	26 193	26 158	26 141	26 394	26 594	26 929	26 918
Födda	284	243	262	234	231	276	281	286
Döda	324	353	320	375	351	357	323	361
Netto	-40	-110	-58	-141	-120	-81	-42	-75
Inflyttning	1 071	1 124	1 069	1 186	1 420	1 553	1 522	1 254
Utflyttning	965	1 068	1 048	1 060	1 045	1 278	1 156	1 202
Netto	106	56	21	126	375	275	366	52
Justering	7	-1	2	-2	-2	6	11	12
Befolknings-förändring	73	-55	-35	-17	253	200	335	-11

5.2 Kommunens samlade verksamhet

Med kommunens samlade verksamhet menas den verksamhet kommunen bedriver i kommunkoncernen och intresse-/uppdragsföretag.

Kommunstyrelsen har utövat sin uppsiktsplikt över samtliga bolag och förbund under året dels genom två uppsiktspliktsdagar där de presenterat sina verksamheter, dels genom månads-och delårsrapportering. Kommunstyrelsen har även följt upp bolagens följsamhet till de fastställda ändamålen enligt bolagsordningen samt att verksamheten har utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Kommunstyrelsen har inte funnit några avvikelser.

Kommunstyrelsen har även utövat sin uppsiktsplikt över nämnder under året, dels genom att kommunens förvaltningschefer och nämndsordföranden närvarat vid kommunstyrelsens möten, dels genom månads-och delårsrapportering där de redovisat resultat och åtgärdsplaner för en budget i balans. Särskilt fokus har riktas mot socialnämnden.

Nedan visas en översikt över kommunens samlade verksamhet. Bollnäs kommun är moderbolag i en bolagskoncern där de hel- och delägda dotterbolagen samt Hälsinglands utbildningsförbund ingår. I den sammanställda redovisningen ingår företag och förbund där kommunen har ett väsentligt inflytande.

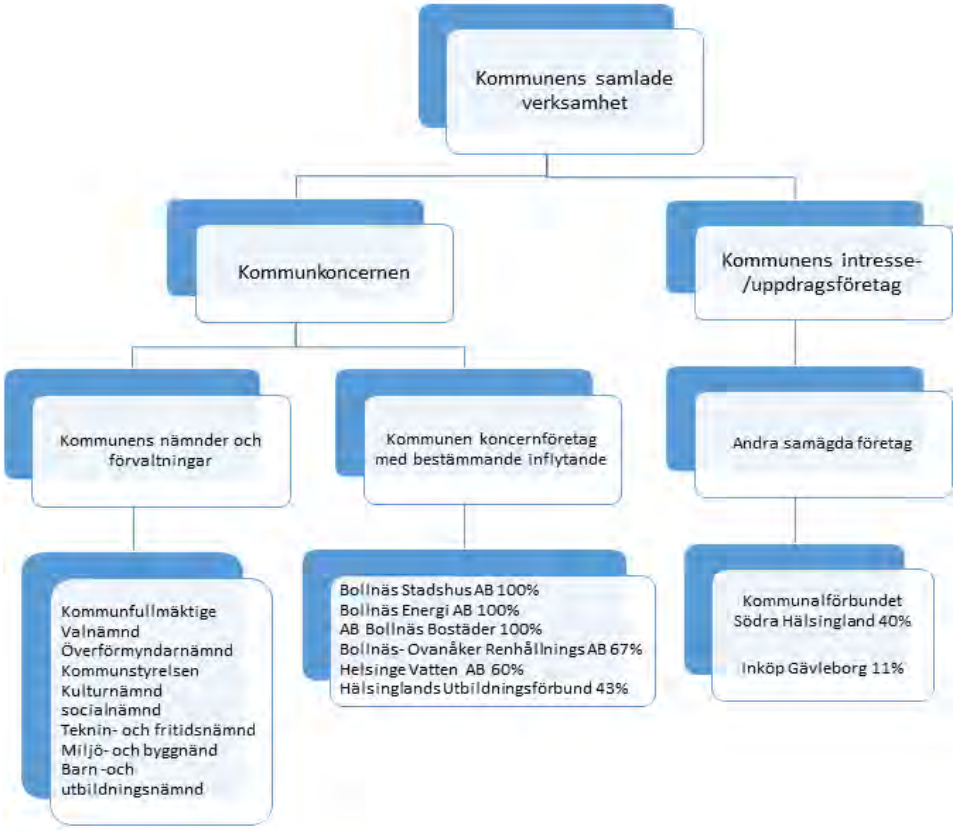

5.3 Kommunkoncernens ekonomi

I koncernen Bollnäs kommun ingår nämnder, Bollnäs stadshus AB och därigenom helägda bolagen Bollnäs Bostäder AB, Bollnäs Energi AB, samt delägda bolagen Bollnäs Ovanåkers renhållning AB och Helsinge Vatten AB samt i koncernen ingår från 20150811 del av det nybildade Hälsinglands utbildningsförbund.

Bollnäs stadshus verksamhet är att äga och förvalta aktier i aktiebolag som Bollnäs kommun använder i sin verksamhet. Syftet är att hålla samman den kommunala bolagskoncernen och ansvara för koncernens övergripande utveckling och strategiska styrning samt styrning av de ekonomiska och finansiella resurserna på ett optimalt sätt för Bollnäs kommun.

AB Bollnäs Bostäder är ett allmännyttigt kommunägt bostadsföretag vars affärsidé går ut på att på affärsmässiga grunder bygga, förvalta och hyra ut bostäder till så bra pris som möjligt så att så många som möjligt kan hyra.

Bollnäs Energi AB producerar och distribuerar fjärrvärme i Bollnäs, Arbrå och Kilafors. Vid Säverstaverket i Bollnäs produceras även el i ett kraftvärmeblock. Bolaget bygger, äger och driver stadsnät i kommunen och har en liten ägarandel i det regionala nätbolaget Norrsken AB. Dessutom bedriver bolaget elhandel i ett delägt elhandelsbolag, AB Helsinge Elhandel.

Bollnäs Ovanåkers renhållning ABs uppgift är att samla in, transportera, behandla och återvinna avfall samt att lagra och tillverka avfallsbränsle på uppdrag av Bollnäs Energi. Bolaget ägs av Bollnäs Stadshus AB och Ovanåkers kommun med 66,7 respektive 33,3 procent.

Bolaget bedriver tillståndspliktig verksamhet enligt Miljöbalken vid Sävstaås avfallsanläggning samt vid återvinningscentralen i Edsbyn. Slutliga villkor för brandförebyggande åtgärder samt för miljökontroll har fastställts av Länsstyrelsen.

Helsinge Vatten AB sköter drift och underhåll på Bollnäs och Ovanåkers kommuners alla Va-anläggningar. I uppdraget ingår även ekonomihantering och kundservice för VA-abonnenterna.

Hälsinglands Utbildningsförbund är ett kommunalförbund som bildats av Bollnäs, Nordanstigs och Söderhamns kommuner med uppdrag att möta studerandes efterfrågan på utbildning med bredd och kvalitet. Förbundet bedriver gymnasieskola, gymnasiesärskola och vuxenutbildning i de tre medlemskommunerna. Förbundet bildades den 1 januari 2015 och verksamheten togs över per den 11 augusti 2015.

Bollnäs kommunkoncern - Fakta i siffror, 5 år i sammandrag

Ekonomiskt resultat för koncernen (tkr)					
	2013	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Årets resultat	-16 580	2 810	83 783	-123 861	75 435
Årets resultat per invånare	-634	106	3 150	-4 600	2 801
Investeringar, avskrivningar skulder och soliditet					
Investeringar	177 644	275 955	155 839	224 673	218 464
Avskrivningar	123 534	141 850	136 252	143 658	132 095
Totala skulder					
Koncernens skulder	1 606 058	1 733 294	1 809 791	1 800 806	1 733 933
Koncernens skulder per invånare	61	66	68	67	64
soliditet					
Soliditet i %	42%	40%	40%	38%	40%
Soliditet i % inklusive pensionsförpliktelser (ansvarsförbindelse)	12%	13%	16%	20%	22%

Koncernresultat

Koncernen redovisar ett positivt resultat om 75 435 tkr för perioden. De kommunala bolagen har gått bra under året och redovisar sammantaget ett resultat på 19 601 tkr. En stor bidragande orsak till koncernens överskott 2017 är att kommunen visar ett positivt resultat på 47 232 tkr. Anledningen till att kommunen visar ett stort positivt överskott förklaras till stor del av realisationsvinster och ändrade redovisningsprinciper.

- Omstruktureringar i pensionsportföljen har resulterat i realisationsvinster på 24 673 tkr.
- Övergången till komponentavskrivning minskade kostnaderna med ungefär 17 000 tkr

Koncernen har haft en stabil positiv resultatutveckling under de senaste åren. Det är år 2016 som sticker ut med det negativa resultatet på -123 861 tkr vilket förklaras av att kommunen gjorde en pensionsinlösen under året på motsvarande 173 937 tkr.

Koncernföretagens resultat efter skatt 5 år

(tkr)	Ägd andel	2013	2014	2015	2016	2017
Bollnäs Stadshus AB	100%	-1 444	-1 129	-791	9 398	13 476
AB Bollnäs Bostäder	100%	12 369	11 317	11 875	5 054	2 368
Bollnäs Energi AB	100%	-4 616	294	-5 943	-554	-425
Bollnäs Ovanåker Renhållning AB	67%	3 963	1 846	1 783	4 945	4 957
Helsinge Vatten AB	60%	0	0	0	0	0
Hälsinglands Utbildningsförbund	43%			7 067	6 253	-775

Investeringar

Under året investerade koncernen 218 464 tkr i materiella anläggningstillgångar. Det är 6 027 tkr mindre än föregående år. År 2016 var dock ett år då det investerades mycket så 218 464 tkr är att betrakta som en hög investeringsvolym. Det är framför allt Bollnäs kommun, Bollnäs Energi och Bollnäs bostäder som står för de stora investeringarna. Stora investeringar som har genomförts under året är bland annat:

- **Fiberutbyggnad**: Utbyggnaden av fibernätet har under året koncentrerats till kommunens södra delar. Över 1100 fiberkunder har kopplats in på fibernätet, vilket är rekord.
- **Fjärrvärme:** Under året har 23 nya leveranspunkter kopplats in på fjärrvärme
- **Nyproduktion av lägenheter:** Arbrå, Säversta, Myrbäckskroken, Sundsbro
- **Häggesta Reningsverk:** Ombyggnation av reningsverk
- **Växbovägen:** Stort ombyggnadsprojekt.

Avskrivningar

Den totala avskrivningskostnaden för koncernen var under året 132 095 tkr vilket motsvarar en genomsnittlig avskrivningstid på ca 19 år. Avskrivningskostnaderna har minskat med 11 563 tkr jämfört med föregående år vilket kan förklaras av att beloppet är inklusive gjorda nedskrivningar. Under 2016 var nedskrivningskostnaden 8 705 tkr och under 2017 gjordes inga nedskrivningar. En annan förklaring till de minskade avskrivningskostnaderna är att Bollnäs kommun har ändrat redovisningsprinciperna för materiella anläggningstillgångar vilket har minskat avskrivningskostnaderna med ca 7 000 tkr. Vid en justering av dessa poster kan det konstateras att avskrivningskostnaderna fortsätter att öka. Förklaringen till detta är att investeringarna har varit höga under de senaste åren.

Koncernens samlade låneskuld uppgår till 1 263 753 tkr. Av detta står koncernföretagen för 1 163 322 tkr. För att säkra den ekonomiska risken som ränteförändringar medför använder sig koncernbolagen till viss del av ränteswappar. Swapparna säkrar den ränterisk som är tänkt att säkras.

Soliditet

Koncernens soliditet har varit ca 40% under de senaste fem åren. Om den delen av pensionsskulden som redovisas som en ansvarsförbindelse räknas in blir soliditeten 22% .Soliditet visar det egna kapitalet i förhållande till de totala tillgångarna. Ju högre soliditet desto mindre skulder och därmed stabilare ekonomi. Under 2016 sjönk koncernens soliditet exklusive ansvarsförbindelsen med två procentenheter medan soliditeten inklusive ansvarsförbindelser ökade med fyra procentenheter. Den huvudsakliga orsaken till förändringen är att kommunen genomförde en pensionsinlösen på 173 937 tkr vilket resulterar i att både omsättningstillgångarna och ansvarsförbindelsen minskade. Under 2017 har soliditeten, till följd av det positiva resultatet, ökat med 2 procentenheter.

Koncerninterna transaktioner

Eftersom kommunen är både ägare, medlem och köper flera av koncernföretagens tjänster är intresset dubbelt. Kommunens målsättning är att uppnå koncernnytta och ge medborgare bästa möjliga service.

Inom Bollnäs kommunkoncern förekommer det interna transaktioner mellan företagen inom koncernen. Koncerninterna transaktioner innebär att ett företag inom koncernen säljer något till någon annan och därmed uppstår

det intern försäljning, interna fordringar och interna skulder. I en koncernredovisning ses koncernen som en enhet och därför skall det inte förekomma några interna poster i koncernredovisningen varför dessa interna poster elimineras. En koncernredovisning skall beskriva koncernens prestationer gentemot koncernexterna parter och koncernens ställning avseende koncernen som en redovisningsenhet. Nedan återfinns Bollnäs kommunkoncerns interna transaktioner.

(tkr)	Ägd andel	Försäljning 2017		Koncernkonto 2017-12-31		Räntor och borgensavgifter		Borgen2017-12-31	
		Intäkt	Kostnad	Givare	Mottagare	Intäkt	Kostnad	Givare	Mottagare
Kommunen		29 236	112 785		30 879	4 312		1 150 050	
Stadshus AB, 556792-9962	100%				15 249				70 000
Bollnäs Bostäder AB, 556060-3176	100%	60	40 096		712		2 045		510 000
Bollnäs Energi AB, 556712-5314	100%	49 361	12 697	17 035			2 240		560 000
Bollnäs Ovanåker Renhållnings AB, 556223-4863	67%	14 746	5 492	29 805			27		10 050
Helsinge Vatten AB, 556768-2777	60%	24 812	2 183						
Hälsinglands utbildningsförbund, 222000-3111	43%	68 881	13 843				1		

(tkr)	Ägd andel	Koncernbidrag		Utdelning	
		Givna	Mottagna	Given	Mottagen
Kommunen					
Stadshus AB, 556792-9962	100%		1 475		13 526
Bollnäs Bostäder AB, 556060-3176	100%	13 166			
Bollnäs Energi AB, 556712-5314	100%	1 309	13 000	13 150	
Bollnäs Ovanåker Renhållnings AB, 556223-4863	67%			376	
Helsinge Vatten AB, 556768-2777	60%				
Hälsinglands utbildningsförbund, 222000-3111	43%				

Ekonomisk utveckling, risker

Kommunkoncernens bolag har en stor låneskuld och förändringar i låneräntan kommer därför att påverka räntekostnaderna på sikt. För närvarande är det mycket låga räntor men prognoserna pekar mot att dessa kommer att börja höjas kanske redan under 2018. Dock har bolagen räntesäkrat stora delar av skulderna i form av ränteswapar vilket minskar denna påverkan.

Bollnäs energi AB bedömer att resultatet det närmaste året bör kunna ligga i nivå med 2017. Därefter kan resultatet bli något lägre. Det finns vissa orosmoln i form av förslag på nya skatter som kan komma att drabba fjärrvärmen ekonomiskt.

Affärs- och marknadsriskerna för Helsinge Vattens verksamhet är små, då VA-kollektivet har monopol inom sitt område. De känsligaste punkterna för kollektivets utgifter är elpriset och räntenivån på investeringarna. VA-branschen som helhet ser ett behov av rejält ökade taxenivåer inom de närmaste decennierna om investeringar

och underhåll ska kunna göras för att möta de förändrade förutsättningar som miljölagar och klimatförändringar troligtvis ger oss. Detta är dock inga förändringar som sker från ett år till nästa utan över längre tid.

Bollnäs Ovanåker renhållnings AB har en stabil ekonomi. Nyckeltal som soliditet och avkastning har en fortsatt positiv utveckling. Under året har ett samverkansavtal tecknats som utvecklar samarbetet i regionen för hantering av vårt avfall och transporterna därav. Detta förväntas ge en stabil grund för framtida verksamhet under överskådlig tid. Naturligtvis kan exempelvis politiska beslut förändra situationen.

Omvärlden ändras snabbt som påverkar Hälsinglands utbildningsförbund förutsättningar och anpassningar måste ske ibland genom att medlemskommunerna måste ta nya beslut. Förbundet har stor internationell projektverksamhet där medel erhålls och utbetalas i utländsk valuta. Kursändringar på 10 öre slår f.n. med ca 50 tkr så omfördelning av medel till SEK har påbörjats för att minska risken vid valutakurssänkning.

Intresse-/uppdragsföretagens ekonomi

Bollnäs kommun har även intresseföretag som utför tjänster och uppdrag som kommunen valt att lägga ut på ett förbund gemensamt med ett antal andra kommuner. Kommunalförbundet södra Hälsingland är ett räddningsförbund som ägs tillsammans med Ovanåkers och Söderhamns kommun. Inköp Gävleborg är en inköpsorganisation som ägs tillsammans med 10 kommuner i Gävleborgs län.

Resultatsammanställning intresse-/uppdragsföretag

tkr	Ägd andel	Resultat 2016	Resultat 2017
Kommunalförbundet södra hälsingland	40%	1 216	-698
Inköp Gävleborg	11%	3 581	901

5.4 Kommunens ekonomi

Nyckeltal

	2013	2014	2015	2016	2017
Årets resultat i förhållande till skatteintäkter & generella stadsbidrag.	-0,61%	0,62%	1,93%	0,89%	2,86%
Förändring verksamhetens nettokostnader	1 350 062	1 373 403	1 377 971	1 678 578	1 556 365
Rörelsekapital*	241 638	304 177	363 226	118 687	113 675
Soliditet exl pensionsskuldavsättningar**	71%	67%	66%	62%	65%
Soliditet inkl. pensionsskuldsavsättning**	19%	21%	24%	30%	33%
Skuldsättningsgrad***	32%	40%	43%	50%	43%
Låneskuld per invånare	2 620	5 095	5 357	4 343	3 917
Eget kapital per invånare	45 468	44 957	47 304	41 668	43 439
Likviditet****	176%	188%	189%	126%	129%
Årets kassaflöde*****	-19	90 976	84 212	-149 585	-25 702

*Rörelsekapital: Omsättningstillgångar - kortfristiga skulder

**Soliditet: Eget kapital / balansomslutningen

***Skuldsättningsgrad: skulder / eget kapital

****Likviditet: omsättningstillgångar - kortfristiga skulder

*****Årets kassaflöde: nettot av de verkliga in- och utbetalningarna under året

Resultat

Kommunen ska enligt kommunallagen ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet vilket bland annat innebär att kommunen över tid ska redovisa ett positivt resultat. Ett positivt resultat är nödvändigt för att finansiera investeringar, amorteringar, oförutsedda händelser och för att inte tillgångarna ska urholkas av inflationen.

Tabellen visar de senaste fem årens resultat för kommunen exkl bolagen.

(tkr)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kommunens resultat	26 963	-23 547	-2 004	71 419	-123 828	47 232

Kommunens resultat skiftar och är påverkat dels av verksamheternas utfall (se tabell Budgetavvikelse per nämnd) och av extra bidrag från staten och vissa reavinster-förluster i samband med försäljning av fastigheter och värdepapper. Orsaken till det stora negativa resultatet 2016 beror på att kommunen gjorde en pensionsinlösen omfattande 173 937 tkr. Detta är också en förklaring till den stora ökningen av nettokostnaderna under 2016 (se nyckeltal ovan). Under 2017 redovisar Bollnäs kommun ett positivt resultat på 47 232 kr. Det är högre än det resultat som budgeterades för året (7 679 tkr). Det positiva resultatet förklaras till stor del av realisationsvinster, ändrade redovisningsprinciper och högre skatteintäkter än budgeterat.

- Under året har kommunen omstrukturerat i pensionsportföljen vilket har resulterat i realisationsvinster på 24 673 tkr
- Kommunen har under året ändrat redovisningsprinciperna för materiella anläggningstillgångar (komponentavskrivning) vilket har minskat kostnaderna med ungefär 17 000 tkr

Budgetavvikelse per nämnd

En förutsättning för ekonomi i balans på lång sikt är att nämnderna följer budgeten. Nämnderna redovisar ett underskott med -22 814 mot budget. Av nämnderna är det socialnämnden som sticker ut med en stor negativ avvikelse.

Tabellen visar de senaste fem årens budgetavvikelse per nämnd. I redovisningen av Kommunstyrelseförvaltningen (KS) resultat har också resultaten för kommunfullmäktige inklusive partistöd, kommunrevisionen och valnämnden inkluderats, då dessa avvikelseposter är av mindre art. I övrigt framgår avvikelserna av driftredovisningen och kommentarer i respektive nämnds verksamhetsberättelse.

(tkr)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Överförmyndarnämnden	-599	-181	51	-41	224	11
Kommunstyrelsen	1 910	1 225	3 031	-7 341 *	4 048	-1 355
Teknik- och fritidsnämnden	9 386	5 547	-2 086	18 051	-2 698	14 202
Nämnden för lärande och arbete	280	287	194	-	-	-
Barn- och utbildningsnämnden	-17 705	-24 018	-24 557	7 542	7	335
Socialnämnden	-13 842	-34 194	-25 322	318	1 078	-38 353
Miljö- och byggnämnden	-1 045	-1 797	82	453	1 506	2 304
Kulturnämnden				-1 525	-382	41
Summa exkl finansen	**-21 615**	**-53 131**	**-48 288**	**17 457**	**3 785**	**-22 814**
Finansen	36 418	23 584	18 465	43 737	-163 468	62 367
Summa inkl finansen	**14 805**	**-29 547**	**-29 823**	**61 194**	**-159 683**	**39 553**

* Inklusive utfall för gymnasie-/vuxenutbildningen som övergick till HUF i augusti 2015.

Anledningen till att kommunen totalt redovisar ett positiv resultat 2017 är på grund av den stora positiva budgetavvikelsen på "finansen" vilket förklaras av följande:

- Ändrade redovisningsprinciper
- Realisationsvinster
- Förbättrad skatteprognos

Känslighetsanalys

Bollnäs kommuns beroende av omvärlden kan åskådliggöras genom en känslighetsanalys. Den visar vilka följder olika förändringar, som kommunen inte råder över, kan få på kommunens ekonomi.

Känslighetsanalys (tkr)	Bokslut 2017
Löneökning med 1%	+/- 10 812
Prisökning av varor och tjänster med 1%	+/- 7 747
Befolkningsändring, 100 personer	+/- 5 300
Generella stadsbidrag, förändring med 1 %	+/- 4 662
Skattesats, förändring med 1 kr	+/- 53 000

Avskrivningar

(tkr)	2013	2014	2015	2016	2017
Avskrivningar	-56 722	-71 164	-63 148	-69 042	-57 103
varav nedskrivningar	0	-8 057	-4 840	-8 575	0

En förklaring till de minskade avskrivningskostnaderna under 2017 är ändrade redovisningsprinciper för materiella anläggningstillgångar vilket har minskat avskrivningskostnaderna med ca 7 000 tkr. Avskrivningskostnaderna exklusive nedskrivningskostnader och ny redovisningsprincip ökar. Förklaringen till detta är att investeringarna har varit höga under de senaste åren.

Låneskuld

(tkr)	2013	2014	2015	2016	2017
Låneskuld 1/1	-26 698	-27 216	-120 005	-116 505	-87 322
Nya lån	0	-100000	0	0	0
Förändring av leasingskuld	-5518	2211	-1 500	-5 817	-1 428
Amortering lån	5 000	5 000	5 000	35 000	20 000
Utgående balans	-27 216	-120 005	-116 505	-87 322	-68 749

År 2014 tog kommunen ett lån på 100 000 tkr för att hantera den likvidpåverkan som uppstår i samband med hög investeringsnivå. Under 2016 amorterades 35 000 tkr på skulden och under 2017 har 20 000 tkr flyttas till kortfristig skuld då lånet förfaller under 2018. Vid årets slut uppgick den totala låneskulden till 70 761 tkr (89 483 000 år 2016) tkr.

Eget kapital, Soliditet, Likviditet

Kommunens egna kapital exklusive ansvarsförbindelsen minskade under 2016 på grund av att kommunen gjorde en pensionsinlösen omfattande 173 937 tkr, Till följd av pensionsinlösen minskade också kommunens ansvarsförbindelse vilket resulterade i att kommunens eget kapital inklusive ansvarsförbindelsen förbättrades under året. Under 2017 har det egna kapitalet stärkts till följd av det positiva resultatet.

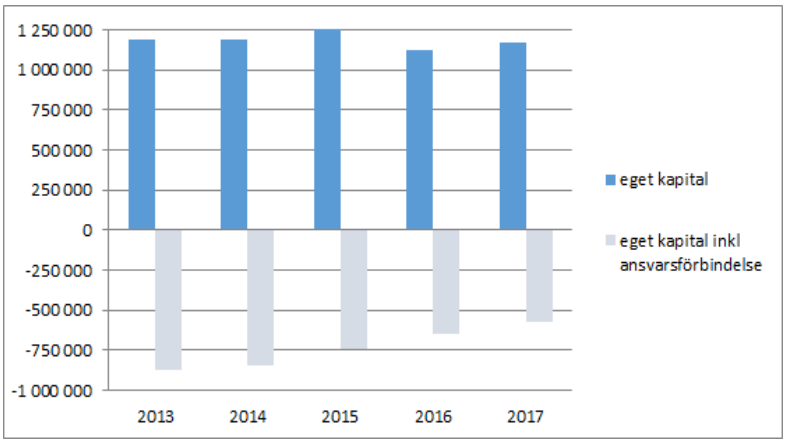

Likviditet

Likviditet är ett nyckeltal som används för att visa kommunens betalningsförmåga på kort sikt. Likviditeten för år 2017 var 129% vilket är en liten ökning jämfört med föregående år. Under 2016 sjönk likviditeten ganska kraftigt och den huvudsakliga orsaken till minskningen var den pensionsinlösen som kommunen genomförde under året. Trots detta är kommunens likviditet god. En likviditet över 100% innebär att kommunen har förmågan att betala de kortfristiga skulderna på kort sikt.

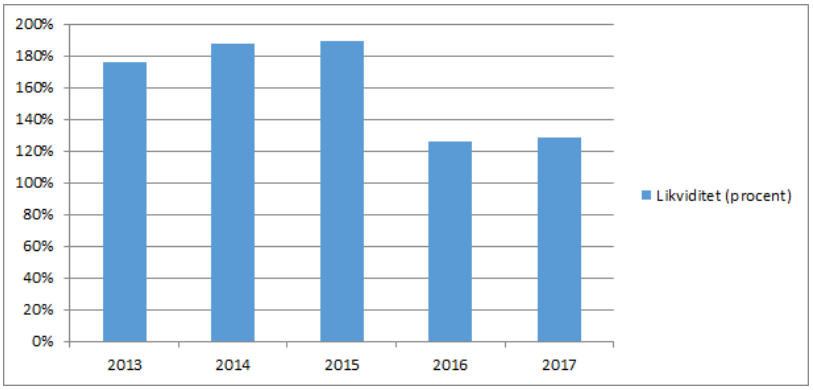

Soliditet

Soliditet visar det egna kapitalet i förhållande till de totala tillgångarna. Ju högre soliditet desto mindre skulder och därmed stabil ekonomi. Resultatutvecklingen och förändringar i värdet av tillgångar påverkar soliditeten. En oförändrad soliditet pekar på att det egna kapitalet och tillgångarna utvecklas i samma takt.

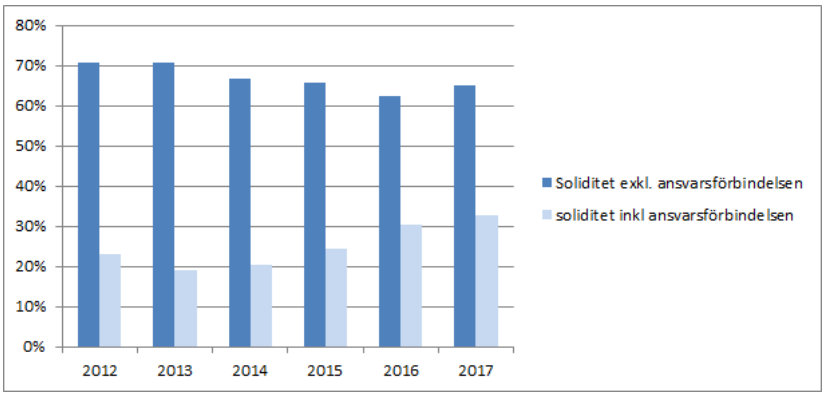

Enligt redovisningslagen ska kommunen inte räkna in anställdas pensionsåtaganden intjänade före 1998 som en avsättning eller skuld. Förfarandet strider, i princip med god redovisningssed och ger en för positiv bild av soliditeten. Med redovisningslagens sätt att räkna uppgår kommunens soliditet till 65 procent medan den verkliga soliditeten uppgår till 33 procent. Kommunens soliditet har under året ökat med 3 procentenheter. Orsaken till denna ökning är att det egna kapitalet har ökat till följd av det positiva resultatet.

Balanskravet

Balanskravet är kommunallagens regelverk för krav på ekonomisk balans för kommuner och landsting. Underskott som uppkommit under enskilt räkenskapsår ska återställas inom de närmaste tre följande åren. Kommunfullmäktige beslutade under 2012,2015 och 2016 om avsättning till en social investeringsfond och beslutade att införa en resultatutjämningsreserv i samband med bokslutet 2015. Under 2017 har ytterligare 25 853 tkr avsatts till resultatutjämningsreserven.

Årets resultat 2017	**47 232**
-samtliga realisationsvinster	-30 364
-vissa realisationsvinster enl undantagsmöjlighet	24 673
vissa realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	
-orealiserade förluster i värdepapper	
-återföring av orealiserade förluster i värdepapper	
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	**41 540**
-medel till resultatutjämningsreserv	-25 853
-medel från resultatutjämningsreserv	0
Balanskravsresultat	**15 688**
Medel från sociala investeringsfonden	3 295
Balanskravsunderskott från tidigare år	0
BALANSKRAVSRESULTAT ATT REGLERA	**0**

Pensioner

I balansräkningen redovisas endast de pensionsåtaganden som personalen har tjänat in från och med 1998 och de särskilda avtal om pensioner som tecknats med en del tidigare anställda (1.). Pensionsåtaganden till och med 1997 redovisas som en så kallad ansvarsförbindelse och ingår inte i balansräkningen (2.). Den noteras istället nedanför balansräkningen som en skuld men storlek och betalningstidpunkt är osäker. Bland annat för att minska denna osäkerhet och risk beslutade kommunfullmäktige under 2016 om att göra en partiell inlösen av pensioner. Det betyder att kommunen har gjort en större avbetalning på skulden (174 mkr inkl löneskatt) som innebär att kommunens kostnader för utbetalning av pensioner kommande år kommer att vara 4-6 mkr lägre och därmed ge utrymme för andra kostnader.

		Årets värde	Föregående år
	(mnkr)	**2017-12-31**	**2016-12-31**
1.	Avsättning (inkl särskild löneskatt) för pensioner och liknande förpliktelser	125 658	117 548
2.	Ansvarsförbindelser (inkl särskild löneskatt), vs pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland avsättningar	584 591	574 859
3.	**Totala pensionsförpliktelser**	**710 249**	**692 407**
4.	Finansiella placeringar avsedda för att finansiera framtida pensionsutbetalningar (bokfört värde)	315 323	306 986
4.	Finansiella placeringar avsedda för att finansiera framtida pensionsutbetalningar (marknads värde)	378 481	378 964

		Årets värde	Föregående år
5.	"Återlånade medel", vilka utgör skillnaden mellan punkterna 3 och 4 (marknadsvärde)	331 768	313 443
6.	Följande information bör framgå:		
	-Tillgångsslag avseende 4 (finansiella placeringar)		
	-Likvida medel	**71**	**28 137**
	-Räntebärande värdepapper inkl upplupna räntor	**168 290**	**172 888**
	-nominella räntor	88 228	18 035
	-realräntor	80 062	154 853
	-Aktier	**210 105**	**177 939**
	-svenska	71 099	63 088
	-utländska	139 021	114 850
	Totalt	**378 481**	**378 964**

Pensionsportföljen

Marknad och portföljens utveckling

Under 2017 har den globala aktiemarknaden visat en uppåtgående trend med mindre svängningar under året. Många faktorer ligger bakom den positiva utvecklingen på aktiemarknaderna och bland annat har utsikterna för den globala tillväxten reviderats upp, samtidigt som många centralbanker har fortsatt att driva en expansiv penningpolitik. Under året har också tech-bolaget stigit kraftigt, vilket drivit den globala börsutvecklingen.

Den geopolitiska osäkerheten har tilltagit under 2017, vilket kan hänföras till den alltmer svalnande relationen mellan USA och Nordkorea. Aktiemarknaden tycks dock verka oberörd av kärnvapenhot och lyssnar mer till skattereformer och tillväxtstatistik under 2017 och tidigt 2018. Den svenska aktiemarknaden har varit mer volatil än den globala börsen under föregående år och visade två större fall under sommar och höst. Sommarens rapporteringsperiod levde inte upp till investerarnas höga förväntningar och under hösten föll priserna på den svenska bostadsmarknaden, vilket skapade en oro hos investerare.

Totalt steg den svenska börsen (SIX PRX) med 9,5% under 2017 och globalt steg börsen (MSCI AC) med 11,6% räknat i svenska kronor. Under året har kronan stärkts mot samtliga större valutor förutom euron, detta har försämrat utveckling för svenska investerare med utländska innehav. Dollarn försvagades med ca 10% mot svenska kronan.

Räntorna på svenska statsobligationer har varit blandad under 2017. För de nominella obligationerna var räntan vid utgången av året i princip oförändrad jämfört med samma tid året innan, med undantag för de allra kortaste obligationerna där räntan föll något. Sett till räntan på de reala statsobligationerna så föll räntorna över hela kurvan, där kortare reala räntor föll mer än långa.

För att kunna följa hur förvaltningen av aktieportföljen har gått jämförs de olika tillgångsslagen i förhållande till respektive jämförelseindex enligt placeringspolicyn sedan det föregående rapporteringstillfället.

Tillgångsslag	Index	Tillgångsavkastning sedan 2016-12-31	Indexavkastning sedan 2016-12-31	Differens
Räntebärande tillgångar	OMRX T-Bill 50% / OMRX Bond 50%	1,6%	-0,2%	1,8%
Svenska aktier	SIX PRX	10,2%	9,5%	0,7%
Globala aktier	MSCI AC World Net TR (SEK)	11,2%	11,6%	-0,4%
Totalportföljen	Sammansatt jämförelseindex	5,9%	6,2%	-0,2%

Källa för index: Bloomberg

Portföljens värde steg med 5,9% under 2017 delvis tack vare stigande börser, men även på grund av fallande kreditspreadar samt stabila och något fallande räntenivåer.

Aktieplaceringarna har utvecklats något sämre än index, vilket främst beror på att en del av placeringarna är

gjorda med kapitalskydd (aktieindexobligationer). Detta har initialt gett lägre avkastning men innebär samtidigt en avsevärt lägre risk.

Räntebärande tillgångar har utvecklats bättre än jämförelseindex, vilket främst kan hänföras till ränteportföljens högre kreditrisk relativt index.

Sammanslaget har portföljen gett god avkastning både i absoluta termer och relativt index med hänsyn taget till den lägre risknivån i portföljen.

5.5God ekonomisk hushållning

Kommunallagen och den kommunala redovisningslagen innehåller regler för kommunens ekonomiska styrning. Kommunen ska ha en god ekonomisk hushållning i sin egen verksamhet och i offentliga verksamheter som bedrivs av andra juridiska personer, som kommunala bolag och kommunalförbund. Dessutom finns ett balanskrav, som innebär att kommunens intäkter varje år ska överstiga kostnaderna. Balanskravet är en nedre gräns för den ekonomiska utvecklingen, medan begreppet god ekonomisk hushållning innebär väsentligt högre krav. Bollnäs kommunfullmäktige har fattat beslut om riktlinjer för god ekonomisk hushållning, samt infört en resultatutjämningsreserv för att kunna utjämna intäkter över tid och därigenom möta konjunkturvariationerna. Kommunen ska kunna bygga upp resultatutjämningsreserven inom ramen för det egna kapitalet. På det sättet kan kommunen sätta undan en del av överskottet i goda tider och sedan använda medlen för att täcka underskott som uppstår till följd av en lågkonjunktur. Införandet av reserven kan ses som ett förtydligande av det övergripande målet om god ekonomisk hushållning som kommunen ska uppfylla. Prognosen de kommande åren för skatteintäkterna och generella statsbidrag är osäkra. Med dessa förutsättningar är det nödvändigt att de ramar som verksamheten tilldelas hålls, så att positiva resultat erhålls respektive år. Ett stort ansvar vilar på ansvariga inom förvaltningarna och verksamheten.

För en god ekonomisk hushållning har Bollnäs kommun följande tre finansiella mål;

1. Kommunen ska under rullande 3-årsperiod ha ett överskott, som motsvarar minst 1 % av skatteintäkter och generella statsbidrag

	2015	2016	2017
Årets balanskravsresultat inkl medel från sociala investeringsfonden	27 360	15 190	44 835
Skatteintäkter & generella stadsbidrag	1 418 331	1 518 991	1 568 789
Årets resultat i förhållande till skatteintäkter & generella stadsbidrag.	1,93%	0,89%	2,86 %

- Målet är uppfyllt eftersom det genomsnittliga överskottet under de senaste tre åren är 1,94 %.

2. Kommunen ska i huvudsak självfinansiera sina investering

- Målet anses uppfyllt då kommunen under 2017 inte tagit upp nya lån för investeringar.

3. Kommunen ska under en rullande 10-årsperiod, där budgetåret är det sjätte året i cykeln, ha en investeringsvolym på i genomsnitt motsvarande kommunens avskrivningar. Årets resultat påverkar investeringsutrymmet i positiv eller negativ riktning

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Totalt
Investeringar	40 209	85 152	78 025	65 893	134 838	95 438	156 000	140 000	92 000	791 000	978 555
Avskrivningar	55003	56 722	71 164	63 148	69 042	57 103	58 419	64 816	68 664	70 296	634 376
Årets resultat inkl VA	26963	-23 547	-2 004	71 419	-123 828	47 232	0	12 255	14 992	16 998	40 480
Investeringsutrymme	81966	33 175	69 160	134 567	-54 786	104 335	58 419	77 071	83 656	87 294	674 856
Differens	41 757	-51 977	-8 865	68 674	-189 624	8 897	-97 582	-62 929	-8 344	-3 706	-303 699

Bollnäs kommun uppnår inte detta mål. Under en 10-årsperiod är de planerade investeringarna 307 721 tkr över den maximala investeringsvolymen för att uppnå målet.

5.6 Personalredovisning

Medarbetare

Den 31 december 2017 hade Bollnäs kommun totalt 2 548 månadsavlönade medarbetare och av dessa hade 2 106 tillsvidareanställning och 442 visstidsanställning. Antalet månadsavlönade medarbetare 2 548 motsvaras av 2463 årsarbetare.

Både antalet månadsavlönade medarbetare med tillsvidareanställning och antalet med visstidsanställning ökade i jämförelse med samma tidpunkt föregående år. Antalet ökade med 19 tillsvidareanställningar och 137 visstidsanställningar.

Antal anställda per anställningsform den 31 december 2017

Bollnäs kommun 2017	Kvinnor	Män	Totalt
Totalt antal anställda	1 961	587	2 548
Visstidsanställda	244	198	442
Tillsvidareanställda	1 717	389	2 106
Årsarbetare	1 893	570	2 463

Antal anställda per anställningsform, 3 år

Bollnäs kommun	2017	2016	2015
Tillsvidareanställda	2 106	2 087	2 068
Visstidsanställda	442	305	211
Totalt antal månadsavlönade	2 548	2 392	2 279

Utöver månadsavlönade medarbetare hade Bollnäs kommun ett antal timavlönade medarbetare som tillsammans arbetade 446 976 timmar under 2017, vilket motsvarar 225,7 årsarbetare. Det är en ökning med 18,1 årsarbetare jämfört med föregående år.

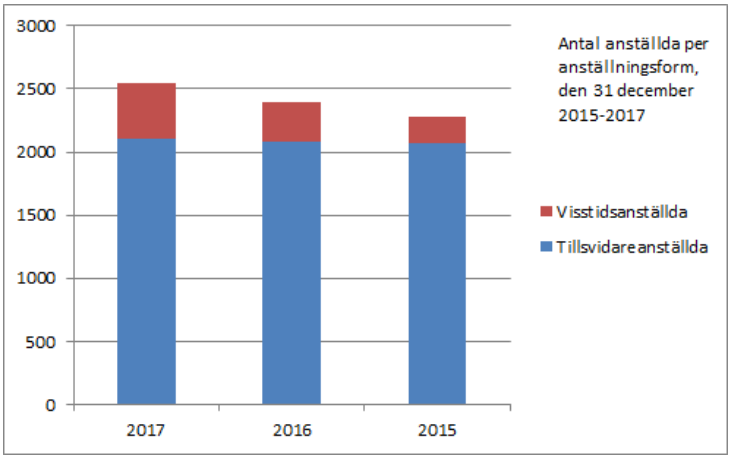

Koncernen

Bollnäs kommunkoncern hade per 31 december 2017 totalt 3 161 månadsavlönade medarbetare och av dessa hade 2 619 tillsvidareanställning och 542 visstidsanställning. Detta är en ökning med 147 medarbetare jämfört med föregående år.

Bollnäs koncern	**2017**	**2016**	**2015**
Tillsvidareanställda	2 619	2 584	2 548
Visstidsanställda	542	430	285
Totalt antalmånadsavlönade	3 161	3 014	2 833

Sjukfrånvaro

År 2017 var den totala sjukfrånvaron 8,2 %, vilket är en minskning med 0,1 procent jämfört med föregående år. Av den totala sjukfrånvaron var 57,8 procent sjukfrånvaro ≥60 dgr (långtidssjukfrånvaro). Långtidsjukfrånvaron har fortsatt att öka något jämfört med tidigare år.

Sjukfrånvaro i %, visstids- och tillsvida-reanställda	**2017**		**2016**		**2015**	
	total	varav > 60 dgr	total	varav > 60 dgr	total	varav > 60 dgr
Kvinnor	9,5	60,4	9,6	59,6	8,73	54,79
Män	3,4	30,8	3,3	30,8	3,55	42,38
Totalt	**8,2**	**57,8**	**8,3**	**57,1**	**7,65**	**53,58**

Kvinnornas sjukfrånvaro var högre än männens under år 2017, men har minskad något. Medan männens sjukfrånvaro ökade lite, jämfört med år 2016. Kvinnor i åldersintervallet 50-65 år hade högst sjukfrånvaro (8,7 procent).

Total sjukfrånvaro per åldersintervall år 2017

Bollnäs Kommun 2017		
Ålder	total i %	varav > 60 dgr i %
0-29	7,6	31,5
30-49	8,0	60,0
50-65	8,7	63,4
> 66	1,2	10,1
Total	8,2	57,8

Koncernen

År 2017 var den totala sjukfrånvaron i Bollnäs kommun inklusive koncernföretagen 6,6 %, vilket är en minskning med 1,33% procent jämfört med föregående år. Av den totala sjukfrånvaron var 59,3 procent sjukfrånvaro ≥60 dgr (långtidssjukfrånvaro). Långtidsjukfrånvaron har fortsatt att öka något jämfört med tidigare år.

Sjukfrånvaro i %, visstids- och tillsvidareanställda	2017		2016		2015	
	total	varav > 60 dgr	total	varav > 60 dgr	total	varav > 60 dgr
Kvinnor	8,8%	60,0%	8,9%	59,4%	8,3%	55,5%
Män	0,6%	27,2%	1,0%	50,2%	1,0%	55,2%
Totalt	**6,6%**	**59,3%**	**7,0%**	**59,1%**	**6,6%**	**55,5%**

Rehabilitering

I januari startades ett Rehabteam i kommunen. Rehabteamet har arbetat med att utveckla den arbetslivsinriktade rehabiliteringen inom Bollnäs kommun. Arbetet har inneburit att rehabprocessen har strukturerats upp genom kommunövergripande rutiner, checklistor och dokument som ska kvalitetssäkra den arbetslivsinriktade rehabiliteringen. Det har genomförts tre utbildningstillfällen i Rehabprocessen för chefer och skyddsombud.

Rehabteamet har även jobbat med att stärka upp samarbetet med övriga aktörer inom rehabiliteringsprocessen såsom rehab koordinatorer, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Rehabteamet har även i sitt uppdrag att jobba med förebyggande åtgärder.

Årligen genomförs arbetsmiljöutbildning för chefer och skyddsombud i samarbete med företagshälsovården. I utbildningen ingår olika delar av arbetsmiljöområdet och ett tema är Rehabilitering, riskbruk och beroende.

Sedan många år tillbaka erbjuder Bollnäs kommun fysisk träning vid Bollnäs sporthalls gym för sjukskrivna medarbetare och medarbetare som visat signaler på ohälsa. Gruppen leds av en legitimerad sjukgymnast.

Arbetsmiljö

Arbetsmiljöutbildning har genomförts under året innehållande systematiskt arbetsmiljöarbete, arbetslivsinriktad rehabilitering, riskbruk och beroende, ergonomi samt organisatorisk och social arbetsmiljö.

Projekt Systematiskt arbetsmiljöarbete har startats i november 2016. Projektets mål är att ha ett kommungemensamt arbetsmiljöarbete med anpassningar utifrån olika verksamheters behov. Arbetsmiljöarbetet är naturlig kopplat till verksamhetens utveckling. Chefer i kommunen skall känna att de har enkla och bra verktyg som stöd för det systematiska arbetsmiljöarbetet som leder till en god arbetsmiljö för medarbetare. Medarbetare och fackliga organisationerna skall uppleva sig delaktiga i arbetsmiljöarbetet. Våren 2018 skall Systemet Systematiskt arbetsmiljöarbete vara operationellt i hela Bollnäs kommun.

Projekt Stamina

Bollnäs kommun ingår i utvecklingsprojektet STAMINA – Strukturerat och Tidseffektivt Arbetssätt för Metoder för Inkluderande Arbetssätt. Stamina genomförs i samarbete med Institutet för Arbetsliv och Forskning (IAU) och Uppsala universitet. Arbetet omfattar f n medarbetare och chefer inom kulturenheten och äldreomsorgens särskilda boenden samt lednings- och politikernivån inom respektive verksamhet/nämnd.

Medarbetarundersökning

Årligen genomförs en medarbetarundersökning vid Bollnäs kommun. Sedan år 2015 används den enkät som har tagits fram av SKL och Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) och den är en modell för att kontinuerligt utvärdera och följa upp arbetsgivarpolitiken i kommuner och landsting med fokus på Hållbart medarbetarengagemang (HME)..

Jämställdhet

Bollnäs kommun har en policy för likabehandling, vilken ligger till grund för en trygg arbetsplats för alla - fri från diskriminering.

Kompetensförsörjning

En kompetensförsörjningsstrategi har antagits av kommunfullmäktige. Kompetensförsörjningsstrategin består av fem områden:

- Attrahera
- Rekrytera
- Utveckla
- Behålla
- Avsluta

Kompetensförsörjningsstrategin är ett ramverk över de områden som skapar goda förutsättningar för fortsatt kompetensförsörjning. Med strategin som grund skall respektive förvaltning årligen prioritera ett antal områden i förvaltningsvisa kompetensförsörjningsplaner. Utifrån de förvaltningsvisa planerna tar kommunchefen fram en kommunövergripande kompetensförsörjningsplan.

Prioriterade områden under 2017-2018 är utveckling av introduktion av nyanställda medarbetare och chefer, rekrytering samt systematiskt arbetsmiljöarbete.

För att klara framtida rekryteringsbehov erbjuder vi bland annat feriearbete för 16-17 åringar samt praktik för högskolestuderande under sommaren. Utöver detta tas praktikanter emot inom olika delar av kommunen. Marknadsföring av kommunen som arbetsgivare har bland annat skett genom deltagande vid Torsbergsgymnasiets framtidsmässa och i Framtidsvalets material.

Programmet Framtida ledare genomförs i samarbete med övriga kommuner i Gävleborg, med start i slutet av 2017.

Ett annat samarbetsprojekt där Bollnäs kommun har ingått är Trainee Södra Norrland. Trainees har anställts till uppdrag som utredare, HR-konsult och controller.

Arbetet inom KIVO-projektet (Kvalitetssäkrad inkludering i vård och omsorg) fortlöper med ett antal personer inskrivna som praktiserar eller går utbildning. Projektet riktar in sig på språkutveckling av dessa deltagare för att göra dem anställningsbara.

Introduktion

Under 2017 utarbetades introduktionsprogram för nya medarbetare och chefer. Programmet omfattar introduktionsplaner för medarbetare och chefer, introduktion för nya chefer med stöd från kommungemensamma funktioner samt ”Välkomstdag” för alla nyanställda i Bollnäs kommun 2 ggr/år.

5.7 Kommunfullmäktiges övergripande verksamhetsmässiga mål

Perspektiv	Kommunfullmäktiges mål
Invånare	**God folkhälsa och engagerade medborgare.** Målet är delvis uppfyllt ***Analys*** Kommunens medborgare visar på en ökad andel sjukskrivna. Utvecklingen av de stigande sjuktalen i kommunen är oroande likaså nivåskillnaderna mellan män och kvinnor. Ett mönster som dock kan ses även på nationellnivå. Medborgardialoger och företagarcaféer har genomförts med varierande antal deltagare. Behovet av att som kommuninnevånare föra en dialog med kommunen om den framtida utvecklingen har i och med dessa aktiviteter bekräftats. Genom att tillhandahålla dessa forum ges innevånarna möjlighet att vara engagerade medborgare som känner tillit till varandra och kommunen. Arbetet med att förbättra medborgarservicen med information på kommunens hemsida har under det senaste året intensifierats. Kommunen medborgare är engagerade och vill delta i kommunens utveckling vilket bl a bekräftas utifrån ökningen av antalet besökare på kommunens hemsida

Perspektiv	Kommunfullmäktiges mål
Utveckling, välfärd och tillväxt	**Anpassad infrastruktur, tillgång till högre utbildning och gott företagsklimat** Målet är uppfyllt ***Analys*** Arbetet med integrationen av nyanlända och föra en nära dialog med näringslivet har givit effekter såsom fler medborgare med egenförsörjning och ett stigande antal aktiva företag. De insatser som genomförts börjar nu synas i resultaten. Insatser som ännu inte givit önskad effekt är inom skolan där indikatorerna inte signalerar om några förändrade mönster. Ett intensifierat utvecklingsarbete för att vända trenden till det positiva är grundlagt under 2017. Befolkningsutvecklingen har ökat under de senaste åren, mycket pga flyktingströmmen. Under den senare halvan av 2017 har migrationsverket bla lagt ned mottagningsenheten i Söderhamn och flertalet boenden har lagts ned i regionen. En utveckling som kommer kräva flexibilitet och anpassningar då befolkningsantalet ser ut att minska under de kommande åren. Under 2017 har fortsatta satsningar inom fiberutbyggnaden genomförts vilket resulterat i att kommunens bredbandsstrategi där 90% av hushållen ska ha tillgång till snabbt bredband är uppfyllt. Kommunen har under 2017 både påbörjat och slutfört nyproduktion av lägenheter i allmännyttiga uppdraget. Arbete med detaljplaner som möjliggör byggande av bostäder och förbättring av Bollnäs resecentrum pågår. Ett aktivt arbete bedrivs med Region Gävleborg och Trafikverket för att förbättra statlig infrastruktur.
Ekonomi	**God ekonomisk hushållning** Målet är uppfyllt ***Analys*** Kommunkoncernens ekonomiska resultat visar på en ekonomi i balans där överskottsmålet uppnås och utrymme finns för egenfinansierade investeringar. Att handla enligt upphandlade avtal är en viktig del i att ha en god ekonomisk hushållning. Kommunen har successivt förbättrat sin avtalstrohet men ligger fortfarande på en för låg nivå. Där ett nära samarbete med Inköpgävleborg med tydliga förväntningar och ansvarsroller har fastställts och ger en god grund för att fortsättningsvis förbättra avtalstroheten.
Medarbetare	**Attraktiv arbetsgivare med kompetenta och motiverade medarbetare** Målet är delvis uppfyllt ***Analys*** Utifrån medarbetarundersökningen (HME) kan vi se marginella förändringar gentemot föregående period. I jämförelse med andra kommuner ligger Bollnäs kommun på högre nivåer. Nivåerna som dock uppnås år från år. Det beslutades under 2017 att utarbeta en gemensam värdegrund för hela kommunen, vilket förväntas leda till gemensamma förhållningssätt och att vi alla känner oss stolta att arbeta i Bollnäs kommun. Kommunfullmäktige har antagit en kompetensförsörjningsstrategi som hela organisationen arbetar utifrån. Kommunen har många ansökningar till tjänster vilket indikerar på att det är många som vill jobba i organisationen. För att behåller nyanställda har arbetet med att förbättra introduktion för nyanställda utvecklats och avser skapa en tydlighet och trygghet

Perspektiv	Kommunfullmäktiges mål
Arbetssätt och processer	**Delaktigt, effektivt och öppet arbetssätt** Målet är uppfyllt ***Analys*** Regionens kommuner har under åren förbättrat sitt samarbete där insikten av att vi enskilt är svaga men tillsammans är starka och där positiv utveckling i närkommunerna också gagnar övriga kommuner. Något som kan exemplifieras utifrån satsningen av att få statliga verk till Bollnäs kommun som backas upp av övriga kommuner i länet. Utöver detta har kommunkoncernen en rad olika samarbetsprojekt både inom kommunen och inom regionen. Samverkan internt bör ske samordnat där kommunstyrelsens uppdrag betonas. Utöver kommunstyrelsens betydelse i detta ses det som centralt att förvaltningarna/bolagen har ett uttalat prioriteringsfokus i dessa frågor.

5.8 Kommunens förväntade utveckling

Bollnäs kommun är i grunden en solid kommun men står inför många utmaningar de kommande åren. Det är osäkert hur befolkningstillväxten kommer att se ut framåt. Kommer den efter de senaste årens tillväxt att återgå till en svagt minskad tillväxt. Det kan snabbt ändras utifrån påverkan av vad som händer i omvärlden. Demografin ser ut som i övriga Sverige, ökat antal barn och äldre. Detta kommer att ställa stora krav på verksamheterna för att ställa om arbetssätt när fler människor ska dela på mindre resurser och när arbetskraft kommer att vara en bristvara. Digitaliseringen är ett viktigt verktyg för denna omställning. Kommunen kommer att behöva attrahera både arbetskraft och nya invånare för att upprätthålla välfärden i kommunens verksamheter. Det kommer ställas stora krav på nämnder att samarbeta för att lyckas med uppdraget. Även de kommunala bolagen och förbund samt närliggande kommuner måste samarbeta ännu mer i framtiden.

Resultaten i grundskolan är ett fokusområde för kommunen. Det pågår ständigt förändrings och förbättringsarbete med att förbereda elever för en framtid som är svår att föreställa sig idag men ändå ge trygghet och långsiktighet i ett samhälle i ständig förändring och utveckling. Att stötta, inspirera och leda framtidens lärare och ledare är ett av de viktigaste områdena.

Den höga arbetslösheten är en utmaning för kommunen. Omvärlden och en lokal/regionalt ansträngd arbetsmarknad med stora obalanser ställer allt större krav på hela samhället. Å ena sidan finns fortsatt många arbetslösa och samtidigt finns det många verksamheter som inte finner den arbetskraft som eftersöks. Det pågår arbete med att få hit statliga jobb. Utbildningsnivån måste öka. Integrering av nyanlända måste fortsätta för att arbetslösheten ska minska i denna grupp. Kommunens satsning på nyföretagar- och affärsrådgivning för utrikesfödda fortsätter under 2018.

Kommunen är beroende av fortsatt utveckling av infrastrukturen. Bredbandsutbyggnad pågår och de sista 5% som inte täcks in av fiberutbyggnad måste fångas upp. Förbättring av pendlingsmöjligheter är viktigt för att människor ska kunna bo kvar i Bollnäs men arbeta någon annanstans och tvärt om.

Miljöarbetet kommer att vara viktigt och där pågår bl.a. omställning till fossilfria, hållbara transporter.

De höga sjukskrivningstalen kommer kräva fortsatta insatser. Det pågår olika projekt men detta måste fortsätta och utökas då kommunen behöver arbetskraften i sina verksamheter. Höga sjukskrivningar innebär både merkostnader och kompetensförluster.

Det finns osäkerhet inom socialnämndens verksamheter, bl.a. för kostnader och verksamhet som flyttas från staten till kommunens ansvar. Kommunen måste ställa om snabbt och ersätts inte alltid för hela kostnaden för övertagandet.

6 Räkenskaper

Intäkts- och kostnadsstatistik

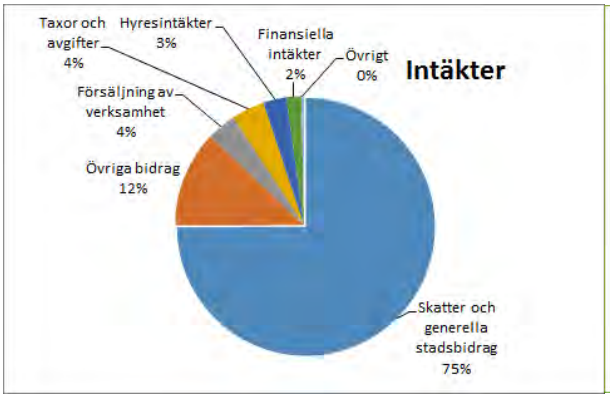

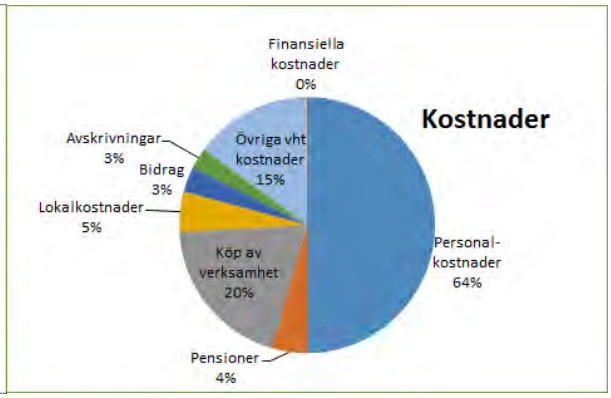

6.1 Resultaträkning

RESULTATRÄKNING (TKR)

		Kommunen				Koncernen	
	Not	Budget 2017	Utfall 2017	Avvikelse 2017	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2016
Verksamhetens intäkter	1	402 232	466 601	64 369	480 289	974 436	965 161
Verksamhetens kostnader	2	-1 900 729	-1 965 863	-65 134	-2 089 824	-2 347 506	-2 448 411
Avskrivningar	3	-63 175	-57 103	6 072	-69 042	-132 095	-143 658
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER		**-1 561 672**	**-1 556 365**	**5 307**	**-1 678 578**	**-1 505 165**	**-1 626 908**
Skatteintäkter	4	1 094 350	1 102 607	8 257	1 057 987	1 102 607	1 057 987
Generella statsbidrag och utjämning	5	465 486	466 182	696	461 004	466 182	461 004
Finansiella intäkter	6	13 000	39 097	26 097	14 947	39 815	15 656
Nedskrivning andelar	7	-3 485		0			
Finansiella kostnader	8		-4 290	-4 290	-2 580	-28 004	-31 598
ÅRETS RESULTAT		**7 679**	**47 232**	**36 068**	**-147 221**	**75 435**	**-123 861**

6.2 Balansräkning

BALANSRÄKNING (TKR)

		Kommunen		Koncernen	
	Not	2017	2016	2017	2016
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Imateriella anläggningstillgångar					
Övriga immateriella anläggningstillgångar	8			749	849
Materiella anläggningstillgångar					
Mark, byggnader & tekniska anläggningar	10	1 035 856	1 040 412	1 857 658	1 854 524
Maskiner & inventarier	10	40 793	39 281	619 010	612 592
Pågående nyanläggningar och förskott		52 403		84 987	13 478
Summa materiella anläggningstillgångar		**1 129 052**	**1 079 694**	**2 561 655**	**2 480 594**
Finansiella anläggningstillgångar					
Värdepapper, andelar, m.m.	11	145 100	144 763	32 675	31 502
Långfristiga fordringar	11	7 564	8 430	14 341	14 833
Summa anläggningstillgångar		**1 281 716**	**1 232 887**	**2 609 420**	**2 527 778**
Omsättningstillgångar					
Förråd, lager & exploateringsmark	12	27 745	27 627	41 832	42 284
Fordringar	13	108 136	149 170	111 235	164 238
Kortfristiga placeringar	14	375 338	366 986	375 338	366 986
Kassa & bank	15	0	25 703	43 969	60 816
Summa omsättningstillgångar		**511 219**	**569 487**	**572 374**	**634 324**
SUMMA TILLGÅNGAR		**1 792 935**	**1 802 374**	**3 181 793**	**3 162 102**
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR & SKULDER					
Eget kapital	16				
Årets resultat		47 232	-147 221	75 435	-123 861
Resultatutjämningsreserv		64 323	38 470	64 323	38 470
Övrigt eget kapital		1 104 979	1 230 821	1 145 017	1 301 752
Summa eget kapital		**1 169 302**	**1 122 070**	**1 284 775**	**1 216 361**
Avsättningar					
Avsättn pensioner & liknande förpliktelse	17	125 658	117 548	128 303	118 990
Avsättning skatter	17			21 105	14 652
Övriga avsättningar	17			13 677	11 293
Summa avsättningar		**125 658**	**117 548**	**163 085**	**144 935**
Skulder					
Långfristiga skulder	18	100 431	111 957	1 263 753	1 314 191
Kortfristiga skulder	19	397 544	450 800	470 180	486 615
Summa skulder		**497 975**	**562 757**	**1 733 933**	**1 800 806**
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR & SKULDER		**1 792 935**	**1 802 374**	**3 181 793**	**3 162 102**
PANTER & ANSVARSFÖRBINDELSER					
Ansvarsförbindelser					
Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulder & avsättningar	20	584 591	574 859	584 591	574 859
Övriga ansvarsförbindelser	21	1 154 019	1 194 197	1 154 752	1 194 858
Summa ansvarsförbindelser		**1 738 610**	**1 769 056**	**1 739 343**	**1 769 717**
Nyckeltal i balansräkningen					
Soliditet exkl. pensionsskuld inom linjen		65%	62%	40%	38%
Soliditet inkl. pensionsskuldsavsättning inom linjen		33%	30%	22%	20%
Antal invånare per 31/12		26 918	26 929	26 918	26 929
Eget kapital per invånare		43 439 kr	41 668 kr	47 729 kr	45 169 kr
Låneskuld per invånare		3 917 kr	4 343 kr	47 134 kr	48 988 kr
Låneskuld av anläggningstillgångar		8%	9%	49%	52%

6.3 Kassaflödesanalys

	Kommunen		Koncernen	
	2017	**2016**	**2017**	**2016**
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN				
Årets resultat	47 232	-147 221	75 435	-123 860
Justering för av- och nedskrivningar	57 103	69 042	132 095	143 658
Justering för gjorda avsättningar	8 110	3 709	11 525	5 267
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster*		11 287	-527	17 548
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	**112 445**	**-63 183**	**218 528**	**42 612**
Förändring kortfristiga fordringar	41 035	-30 862	53 003	-14 552
Förändring förråd, varulager & exploateringsmark	-118	-29	452	-204
Förändring kortfristiga placeringar	-8 352	82 847	-8 352	82 847
Förändring kortfristiga skulder	-53 256	42 997	-16 435	26 155
Kassaflöde från den löpande verksamheten	**91 754**	**31 769**	**247 195**	**136 858**
INVESTERINGSVERKSAMHETEN				
Investering i immateriella anläggningstillgångar			0	
Investering i materiella anläggningstillgångar	-104 651	-130 763	-211 182	-214 262
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	5 371	1 979	5 540	2 011
Övrig justering av anläggningstillgångar		-131		
Investeringsbidrag	7 196	4 060	7 196	4 060
Förändring leasing	-7 181	-10 411	-7 282	-10 411
Köp finansiella anläggningstillgångar	-337	-17 545	-1 173	-17 472
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar				505
Kassaflöde från investeringsverksamheten	**-99 601**	**-152 811**	**-206 900**	**-235 569**
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN				
Amortering av skuld		-35 000	-50 438	-45 000
Upptagna lån				
Erhållet/länmat koncernbidrag			0	
Förändring långfristiga skulder	-18 722	5 442	-7 196	5 620
Förändring långfristiga fordringar	866	1 015	492	914
Nyemission/aktieägartillskott				
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	**-17 856**	**-28 543**	**-57 142**	**-38 467**
ÅRETS KASSAFLÖDE	**-25 703**	**-149 585**	**-16 847**	**-137 177**
Likvida medel vid årets början	25 703	175 288	60 816	197 993
Likvida medel vid årets slut	0	25 703	43 969	60 816
***Ej likvidpåverkande poster**				
Medlemsinsats kommuninvest	0	11 287		11 287
Övrig justering			-527	284
Förändring obeskattade reserver				5 977
Summa ej rörelsekapitalpåverkande	**0**	**11 287**	**-527**	**17 548**

6.4 Noter

	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
NOT 1 VERKSAMHETENS INTÄKTER				
Verksamhetens intäkter*	459 538	474 719	967 372	959 357
Realisationsvinster	7 063	5 570	7 063	5 804
SUMMA VERKSAMHETENS INTÄKTER	**466 601**	**480 289**	**974 436**	**965 161**
*I verksamhetens intäkter 2015 för kommunen ingår jämförelsestörande poster på 13 575 tkr avseende återbetalning FORA (AFA)				
Interna intäkter	*473 136*	*603 346*	*187 096*	*183 894*
NOT 2 VERKSAMHETENS KOSTNADER				
Löner och sociala kostnader	1 081 213	1 021 262	1 253 299	1 180 535
Pensionskostnader m.m. *	97 918	269 184	108 237	279 589
Realisationsförluster och utrangeringar	773	332	773	332
Övriga verksamhetskostnader	785 959	799 046	977 093	984 570
Bolagsskatt			8 105	3 385
SUMMA VERKSAMHETENS KOSTNADER	**1 965 863**	**2 089 824**	**2 347 506**	**2 448 411**
Interna kostnader	*473 136*	*603 346*	*187 096*	*183 894*
** I pensionskostnader mm ingår kostnaden för inlösen av pensioner på 173 937 tkr*				
NOT 3 AVSKRIVNINGAR				
Avskrivningar byggnader och anläggningar	45 080	48 914	79 878	82 495
Avskrivningar maskiner och inventarier	12 022	11 422	52 217	52 326
Övrig avskrivning		131	0	131
Nedskrivningar		8 575	0	8 705
SUMMA AVSKRIVNINGAR	**57 103**	**69 042**	**132 095**	**143 658**
För uppgifter om anskrivningstider se avsnittet redovisningsprinciper				
NOT 4 SKATTEINTÄKTER				
Preliminära skatteintäkter	1 106 675	1 062 340	1 106 675	1 062 340
Prognos slutavräkning föregående år	1 416	1 112	1 416	1 112
Prognos slutavräkning innevarande år	-5 484	-5 465	-5 484	-5 465
SUMMA SKATTEINTÄKTER	**1 102 607**	**1 057 987**	**1 102 607**	**1 057 987**
NOT 5 GENERELLA STATSBIDRAG OCH UTJÄMNING				
Inkomstutjämningsbidrag	338 081	314 991	338 081	314 991
Strukturbidrag	9 328	9 206	9 328	9 206
Kommunal fastighetsavgift	48 455	48 014	48 455	48 014
Bidrag för LSS utjämning	13 457	18 368	13 457	18 368
Kostnadsutjämningsbidrag	28 281	26 238	28 281	26 238
Flyktingsituationen	28 843	45 095	28 843	45 095
PO- kompensation	0	0	0	0
Regleringsbidrag	-262	-908	-262	-908
SUMMA GENERELLA STATSBIDRAG OCH UTJÄMNING	**466 182**	**461 004**	**466 182**	**461 004**
NOT 6 FINANSIELLA INTÄKTER				
Utdelning på aktier och andelar	6 289	6 370	6 594	6 649
Ränteintäkter	5 182	3 067	5 426	3 309
Borgensprovision	4 324	4 515	4 324	4 515
Realisationsvinster	23 301		23 301	
Övriga finansiella intäkter	1	994	169	1 183
SUMMA FINANSIELLA INTÄKTER	**39 097**	**14 947**	**39 815**	**15 656**
NOT 7 NEDSKRIVNING ANDELAR				
Nedskrivning andelar i intressebolag			0	0
SUMMA FINANSIELLA KOSTNADER	**0**	**0**	**0**	**0**
NOT 8 FINANSIELLA KOSTNADER				
Räntekostnader	3 819	2 136	23 158	26 597
Övriga finansiella kostnader	471	444	4 846	5 001
SUMMA FINANSIELLA KOSTNADER	**4 290**	**2 580**	**28 004**	**31 598**

	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
NOT 9 IMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR				
Anskaffningsvärde			994	994
Ackumulerade avskrivningar			-245	-145
Ackumulerade uppskrivningar			0	0
Ackumulerade nedskrivningar			0	0
Bokfört värde	**0**	**0**	**749**	**849**
IMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR				
Redovisat värde vid årets början			849	850
Investeringar				99
Redovisat värde av avyttringar och utrangerade anläggningstillgångar				
Nedskrivningar				
Återförda nedskrivningar				
Avskrivningar			-101	-100
Överföring från eller till annat slag av tillgång			0	
Övriga förändringar				
Redovisat värde vid årets slut	**0**	**0**	**748**	**849**
NOT 10 MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR				
Mark, byggnader och tekniska anläggningar				
Anskaffningsvärde	1 966 309	1 925 785	3 398 113	3 315 246
Ackumulerade avskrivningar	-871 468	-826 387	-1 394 421	-1 319 149
Ackumulerade uppskrivningar			51 458	55 919
Ackumulerade nedskrivningar	-58 985	-58 985	-197 491	-197 491
Bokfört värde	**1 035 856**	**1 040 412**	**1 857 658**	**1 854 524**
Avskrivningstider 10-50 år				
Linjär avskrivning tillämpas för samtliga tillgångar	1 133 339			
Maskiner och inventarier				
Anskaffningsvärde	80 570	74 217	1 024 828	974 367
Ackumulerade avskrivningar	-56 722	-51 214	-423 231	-377 923
Acumulerade nedskrivningar	-77	-77	-77	-207
Bokfört värde	**23 770**	**22 926**	**601 520**	**596 237**
Avskrivningstider 3-20 år				
Linjär avskrivning tillämpas för samtliga maskiner och inventarier				
Övriga materiella anläggningstillgångar/pågående				
Anskaffningsvärde	52 403		84 987	13 478
Bokfört värde	**52 403**		**84 987**	**13 478**
Pågående investeringar avskrivs ej				
Leasade bilar				
Anskaffningsvärde	33 483	26 301	34 043	26 301
Ackumulerade avskrivningar	-16 459	-9 946	-16 553	-9 946
Bokfört värde	**17 024**	**16 355**	**17 490**	**16 355**
Avskrivningstider genomsnitt 6 år, tillämpas fr.o.m. 2014				
Mark, byggnader och tekniska anläggningar				
Redovisat värde vid årets början	1 040 412	972 787	1 854 524	1 803 980
Investeringar	45 895	127 016	46 691	130 284
Redovisat värde av avyttringar och utrangerade anläggningstillgångar	-5 371	-1 979	-5 384	-1 979
Nedskrivningar		-8 498	0	-8 498
Avskrivningar	-45 080	-48 914	-79 912	-82 497
Överföring från eller till annat slag av tillgång			41 739	13 235
Övriga förändringar			0	0
Redovisat värde vid årets slut	**1 035 856**	**1 040 412**	**1 857 658**	**1 854 524**

	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
Maskiner och inventarier				
Redovisat värde vid årets början	22 926	25 435	595 799	581 628
Investeringar	6 353	3 747	51 013	60 484
Redovisat värde av avyttringar och utrangerade anläggningstillgångar			-157	-33
Nedskrivningar		-77	0	-207
Återförda nedskrivningar			130	0
Överföring från eller till annat slag av tillgång			233	1 348
Avskrivningar	-5 509	-6 179	-45 497	-46 984
Redovisat värde vid årets slut	**23 770**	**22 926**	**601 520**	**596 237**
Övriga materiella anläggningstillgångar/pågående				
Redovisat värde vid årets början			13 478	4 568
Omklassificeringar			-41 970	-14 583
Investeringar	52 403		113 478	23 494
Redovisat värde vid årets slut	**52 403**		**84 987**	**13 478**
Leasade bilar				
Redovisat värde vid årets början	16 355	11 187	16 793	11 187
Investeringar	7 181	10 411	7 282	10 411
Redovisat värde av avyttringar och utrangerade anläggningstillgångar			0	0
Avskrivningar	-6 513	-5 243	-6 585	-5 243
Redovisat värde vid årets slut	**17 024**	**16 355**	**17 490**	**16 355**
NOT 11 FINANSIELLA ANÄGGNINGSTILLGÅNGAR				
Aktier i koncernföretag				
Bollnäs Stadshus AB	68 900	68 900	0	0
Aktieägartillskott Bollnäs Stadshus AB	50 000	50 000	0	0
Summa aktier i koncernföretag	**118 900**	**118 900**	**0**	**0**
Övriga aktier och andelar				
Gävleborgs kreditgarantiförening			0	0
Kommunaktiebolaget	5	5	5	5
Kommuninvest	23 935	23 935	23 935	23 935
Arla/Milko	0	39	0	39
Swedish Meat			0	0
Mellanskog	2 213	1 880	2 213	1 880
Inera AB	43	0	43	
Lantmännen			0	0
Växa Sverige/Svenska husdjur			0	0
Edsbyn Arena Ab	5	5	5	5
Övrigt			6 475	5 639
Värdereglering aktier och andelar			0	0
Summa övriga aktier och andelar	**26 200**	**25 863**	**32 675**	**31 502**
Långfristiga fordringar				
Anslagstäckta lån	5 583	5 681	5 583	5 681
Fordran GHG Bostäder	51	819	51	819
Kommuninvest förlagslån	5 200	5 200	5 200	5 200
Övriga långfristiga fordringar			6 777	6 403
Värdereglering långfrisitiga fordringar	-3 270	-3 270	-3 270	-3 270
Summa långfristiga fordringar	**7 564**	**8 430**	**14 341**	**14 833**

	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
NOT 12 FÖRRÅD, LAGER OCH EXPLOATERINGSMARK				
Kontorsförråd	419	394	419	394
Varulager			14 087	14 657
Exploateringsmark bostäder	93		93	0
Exploateringsmark industrier	27 233	27 233	27 233	27 233
Summa förråd, lager och exploateringsmark	**27 745**	**27 627**	**41 832**	**42 284**
NOT 13 FORDRINGAR				
Fakturafordringar	9 629	4 384	46 199	35 674
Värdereglering fakturafordringar	-961	-1 318	-1 114	-1 401
Fordran koncernkontot (bolag)	15 961	17 813	0	0
Upplupna skatteintäkter	15 065	20 652	15 065	20 652
Upplupna intäkter från Migrationsverket (ensamkommande barn)	4 291	33 455	4 291	33 455
Övriga förutbetalda kostnader/upplupna intäkter	44 759	48 957	19 245	35 267
Förskottskassor	15	11	15	11
Skattekontot	264	830	264	3 295
Momsfordringar	13 900	13 875	14 635	15 532
Deposition och säkerhet - elhandel	4 304	4 304	6 129	6 129
Övriga kortfristiga fordringar	911	6 207	6 506	15 624
Summa fordringar	**108 136**	**149 170**	**111 235**	**164 238**
	0			
NOT 14 KORTFRISTIGA PLACERINGAR				
Pensionsportfölj				
Ingående värde	306 986	449 833	306 986	449 833
Årets investering	118 835	1 772	118 835	1 772
Årets försäljning	-106 694	-124 347	-106 694	-124 347
Årets justering	976	-2 440	976	-2 440
Årets reavinst	23 301	4 792	23 301	4 792
Årets reaförlust	0	-3 798	0	-3 798
Förändring likvida medel	-28 066	-18 827	-28 066	-18 827
Summa pensionsportölj	**315 338**	**306 986**	**315 338**	**306 986**
Marknadsvärde (Söderberg & Partners	*378 481*	*378 964*	*378 481*	*378 964*
se förvaltningsberättelse)				
ÖVRIGA KORTFRISTIGA PLACERINGAR				
Ingående värde	60 000	0	60 000	0
Årets investering	0	60 000	0	60 000
SUMMA ÖVRIGA KORTFRISTIGA PLACERINGAR	**60 000**	**60 000**	**60 000**	**60 000**
NOT 15 KASSA OCH BANK				
Bankkonto	0	69	25	518
Koncernkonto (bolag)	0	25 634	43 944	60 298
SUMMA KASSA OCH BANK	**0**	**25 703**	**43 969**	**60 816**

	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
NOT 16 EGET KAPITAL				
Ingående eget kapital	1122070	1258004	1209340	1321915
övriga förändringar*		11287	0	18307
Årets resultat	47232	-147221	75435	-123861
SUMMA EGET KAPITAL	**1169302**	**1122070**	**1284775**	**1216361**
varav resultatutjämningsreserven**	*64323*	*38470*	*64323*	*38470*
varav social investeringsfond***	*20996*	*24291*	*20996*	*24291*
* 11287 avser en uppskrivning av medlemsinsatsen i kommuninvest				
**2015 avsattes 30 770 tkr , 2016 avsattes 7 700 och 2017 avsattes 25 853				
***2012 avsattes 9 700 tkr och 2015 avsattes 10 000 tkr				
NOT 17 AVSÄTTNINGAR				
a **Avsättningar pensioner och liknande förpliktelser**				
Secifikation - Avsatt till pensioner särskild avtals/ålderspensioner				
PA-KL pensioner	14486	15222	14486	15222
Förmånsbestämd/kompl pension	79606	71872	81649	73199
särskild avtalspension	2879	2943	2879	2943
Ålderspension			0	0
Visstidspensioner	1161	1169	1161	1169
Pension till efterlevande	1757	2266	1843	2266
Avsättning förtroendevalda	*1537*	1398	1537	1398
Löneskatt	24233	22677	24749	22793
summa avsatt till pensioner	**125658**	**117548**	**128303**	**118990**
Antal visstidsförordnanden				
politiker	1	**2**		
tjänstemän	0	**1**		
Ingående avsättning exkl ÖK-SAP inkl löneskatt	**114697**	**110659**	**116139**	**111504**
Räntenuppräkning	1433	1360	1458	1360
Basbeloppsberäkning	1015	-356	1028	-356
Nya utbetalningar	-4204	-4011	-4268	-4011
Sänkning av diskonteringsränta	0	0	0	0
Intjänad PA-KL	0	90	0	90
Slutbetalning FÅP	0	1031	338	1031
Intjänad Förmånsbestämd ålderspension	8174	4738	8744	5219
Intjänad särskild avtalspension	0	163	0	163
Nya efterlevandepensioner	88	261	174	261
Övrig post	-83	-25	-83	-25
Årets förändring av löneskatt	1558	787	1793	903
Utgående avsättning exkl. ÖK-SAP	**122678**	**114697**	**125323**	**116139**
Ingående avsättning ÖK-SAP inkl löneskatt	**1453**	**2252**	**1453**	**2252**
Räntenuppräkning	17	22	17	22
Basbeloppsuppräkning	13	-7	13	-7
Utbetalning ÖK-SAP	-296	-455	-296	-455
Sänkning av diskonteringsränta	0	0	0	0
Arbetstagare som pensionerats	0	0	0	0
Ändrad samordning	269	-196	269	-196
Övrig post	-11	-7	-11	-7
Årets förändring av löneskatt	-2	-156	-2	-156
Utgående avsättning till pensioner ÖK-SAP	**1443**	**1453**	**1443**	**1453**

	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
Ingående avsättning till förtroendevalda inkl löneskatt	**1 398**	**928**	**1 398**	**928**
Avsatt till pensioner	139	470	139	470
Utgående avsättning till förtroendevalda inkl löneskatt	**1 537**	**1 398**	**1 537**	**1 398**
Summa avsättning pensioner	**125 658**	**117 548**	**128 303**	**118 990**
Aktualiseringsgrad	*98%*	*97%*	*98%*	*97%*
b **Övriga avsättningar**				
Avsättning för uppskjuten skatt 22%				
Redovisat värde vid årets början			14 652	13 517
Nya avsättningar			6 694	64
Ianspråktagna avsättningar			0	0
Outnyttjade belopp som återförts			-242	1 072
Utgående avsättnig	**0**	**0**	**21 105**	**14 652**
Avsättning för återställninskostnader BORAB*				
Redovisat värde vid årets början			11 293	11 468
Nya avsättningar			0	0
Ianspråktagna avsättningar			-212	-175
Outnyttjade belopp som återförts				
Utgående avsättnig	**0**	**0**	**11 082**	**11 293**
**Avsättningen avser deponin på Sävstaås. Återställandet påbörjades 2010.*				
Avsättning för asfalteringsåtaganden HVAB				
Redovisat värde vid årets början				
Nya avsättningar				
Ianspråktagna avsättningar				
Outnyttjade belopp som återförts				
Utgående avsättnig	**0**	**0**	**0**	**0**
Avsättningar omstrukturering				
Avvecklingskostnader YH-utbildning vindkraft - personal			504	
Hyresåtagande omstrukturering Heden			2 092	
Utgående avsättnig			**2 595**	
Summa övriga avsättningar	**0**	**0**	**34 782**	**25 945**
NOT 18 LÅNGFRISTIGA SKULDER				
Lån i banker och kreditinstitut	50 000	70 000	1 200 050	1 260 050
Leasing	18 749	17 322	19 126	17 560
Naturfond	2 012	2 161	2 012	2 161
Övrigt			12 895	11 945
Förutbetalda intäkter som regleras över flera år				
Investeringsbidrag	22 470	16 985	22 470	16 985
återstående antal år (vägt snitt)	*21*	*24*	21	24
Anslutningsavgifter	7 200	5 489	7 200	5 489
återstående antal år (vägt snitt)	*18*	*20*	18	20
Investeringsbidrag, gatukostnadsersättningar och anslutningsavgifter periodiseras linjärt under samma nyttjandetid som motsvarande tillgångar har.				
			0	0
Summa långfristiga skulder	**100 431**	**111 957**	**1 263 753**	**1 314 191**

	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
Uppgifter om lån i banker och kreditinstitut				
Genomsnittlig ränta	0,29%	1,12%	1,58%	1,15%
Genomsnittlig räntebindningstid (år)	1,60	1,75	2,09	2,02
Lån som förfaller inom				
1 år	20 000	30 000	1020 000	340 000
2-3 år	30 000	50 000	120 000	700 000
3-5 år	20 000	30 000	80 050	220 050

NOT 19 KORTFRISTIGA SKULDER				
Leverantörsskulder	59 650	70 421	91 699	93 993
Källskatt & arbetsgivaravgifter	38 110	36 964	43 243	42 026
Ferielöneskuld	6 422	5 824	13 575	12 584
Timlöneskuld, period 13	11 900	12 377	12 357	12 676
Pensionsskuld individuell del	39 339	34 808	42 729	38 000
Upplupen löneskatt individuell del	9 581	8 446	10 981	9 804
Semester-/tim-/uppehålls-löneskuld mm	56 230	88 813	59 108	91 664
Förutbetalda intäkter	30 646	20 476	53 435	65 069
Upplupna kostnader	12 848	16 202	14 035	22 128
Momsskuld	2 318	621	7 217	4 419
Kortfristig del av långfristig skuld	20 000	5 000	20 082	5 097
Avräkning statsbidrag flyktingar	31 222	40 728	31 222	40 728
Koncernkonto (bolag)	59 750	94 519	12 909	0
Övriga kortfristiga skulder	19 528	15 599	57 589	48 427
SUMMA KORTFRISTIGA SKULDER	**397 544**	**450 800**	**470 180**	**486 615**
NOT 20 PENSIONSFÖRPLIKTELSER SOM INTE UPPTAGITS BLAND SKULDER & AVSÄTTNINGAR				
Ingående ansvarsförbindelse inkl löneskatt	**574 859**	**788 332**	**574 859**	**788 332**
Försäkring		**-139 978**	**0**	**-139 978**
Räntepåverkan	4 040	4 901	4 040	**4 901**
Basbeloppsuppräkning	9 026	3 007	9 026	**3 007**
Gamla utbetalningar	-27 065	-31 608	-27 065	**-31 608**
Aktualisering	0	-798	0	**-798**
Bromsen	-841	0	-841	**0**
Övrig post	22 673	-7 319	22 673	**-7 319**
Årets förändring av löneskatt	1 900	-41 678	1 900	**-41 678**
SUMMA PENSIONSFÖRPLIKTELSER SOM INTE UPPTAGITS BLAND SKULDER & AVSÄTTNINGAR	**584 591**	**574 859**	**584 591**	**574 859**
NOT 21 ÖVRIGA ANSVARSFÖRBINDELSER*				
Hälsingeutbildningar ekonomisk förening	600	600	600	600
Bollnäs stadshus AB	70 000	70 000	70 000	70 000
Bollnäs Energi AB	560 000	560 000	560 000	560 000
Bollnäs Bostäder AB	510 000	550 000	510 000	550 000
Bollnäs Ovanåker Renhållning AB	10 050	10 050	10 050	10 050
Kommunalförbundet Södra Hälsingland	3 000	3 000	3 000	3 000
Regionförbundet Gävleborg	0	0	0	0
Kommunalt förlustansvar egna hem, 40 % av låneskulden	275	474	275	474
Lövvik-Offerbergs vattenförening	0	0	0	0
Privata medel	94	74	94	74
Fastigo			398	326
Bankgaranti avseende tillstånd deponi			335	335
SUMMA ÖVRIGA ANSVARSFÖRBINDELSER	**1 154 019**	**1 194 197**	**1 154 752**	**1 194 858**

Samtliga 280 kommuner som per 2017-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomiska förening har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga medlemmar i kommuninvsest ekonomiska förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvar mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas i förhållande till storleken på de medel som respektive medlems-kommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunens respektive insatskapital i Kommuninvest.ekonomiska förening. Vid uppskattning av den finansiella effekten av Bollnäs kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2017-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelse till 342 483 929 484 kronor och totala tillgångarna till 349 243 746 321 kronor. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 1 336 655 193 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 1 363 962 023 kronor.

6.5 Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad enligt Kommunal redovisningslag och i enlighet med rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning.

Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras kommunen och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.

Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde där inget annat anges. Periodiseringarna av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed.

Byte av redovisningsprinciper

Kommunen har enligt RKR:s rekommendation 11.4 infört komponentavskrivning av materiella anläggningstillgångar. Resultatet för 2017 har till följd av detta påverkats positivt med 17,6 mkr.

Avsteg
Bollnäs kommun har svårt att leva upp till den kommunala redovisningslagen kapitel 2 § 7 som föreskriver en beskrivning av bokföringssystemets organisation och uppbyggnad till syfte att ge överblick över systemet (systemdokumentation). Här pågår ett arbete som ännu inte är slutfört.

Sammanställd redovisning
I den kommunala koncernen ingår samtliga bolag och kommunalförbund där kommunens inflytande överstiger 20 % och där kommunens andel av koncernföretagets omsättning uppgår till 5 % eller mer av kommunens skatteintäkter och generella stadsbidrag, eller där kommunens andel av de koncernföretagens balansomslutning uppgår till 5 % eller mer av kommunens balansomslutning. Under 2015 bildades Hälsinglandsutbildningsförbund tillsammans med Söderhamns och Nordanstigs kommuner. Kommunkoncernens medlemmar och ägarandelar framgår av organisationsschemat.

Jämförelsestörande poster
Jämförelsestörande poster särredovisas när dessa förekommer i not till respektive post i resultaträkningen och/eller i kassaflödesrapporten. Som jämförelsestörande betraktas poster som är sällan förekommande och är av betydande belopp.

Skatteintäkter
I enlighet med rekommendation 4.2 från Rådet för Kommunal Redovisning har skatten periodiserats och redovisats det år den beskattningsbara inkomsten intjänats av de skatteskyldiga. Vid beräkningen av årets skatteintäkter har Sveriges kommuner och landstings decemberprognos, innevarande år, används.

Övriga intäkter
Investeringsbidrag, anslutningsavgifter och gatukostnadsersättningar tas fr.o.m. 2013 upp som en förutbetald intäkt och redovisas bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod.

Kapitalkostnader
Kapitalkostnader är den samlade benämningen på avskrivning och ränta (internränta eller affärsmässig ränta). Avskrivning sker enligt linjär metod över tillgångens beräknade nyttjandeperiod med början den tidpunkt då tillgången är färdig att tas i bruk. På tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten görs inga avskrivningar. Kommunens internränta fastställs utifrån rekommendationer från Sveriges kommuner och landsting medan den affärsmässiga räntan utgörs av kommunens genomsnittliga inlåningsränta. För tillgångar med identifierbara komponenter som har olika nyttjande-perioder tillämpas komponentavskrivning.

Omprövning av nyttjandeperioden sker om det finns omständigheter som pekar på att det är nödvändigt (t.ex. verksamhetsförändringar, teknikskiften, organisationsförändringar). Normalt omprövas inte tillgångars nyttjandeperiod om avskrivningstiden är längre än 10 år och det bokförda restvärdet understiger 500 000 kr.

Huvudsakligen tillämpas följande avskrivningstider:
Maskiner 10-20 år
Inventarier 3-10 år
Verksamhetsfastigheter 15-80 år
Fastigheter för affärsverksamhet 15-80 år
Gator, vägar 20-60 år
Rörbro, kulvert och dagvatten 20-80 år

Parker och lekplatser 5-20 år

Gränsdragning mellan kostnad och investering
För att betraktas som en investering krävs att tillgången har en ekonomisk livslängd på minst tre år och att tillgångens anskaffningsvärde överstiger 50 000 kr.

Anläggningstillgångar
Anläggningstillgångar upptas i balansräkningen det år de anskaffas till anskaffningskostnaden. Investeringsbidrag och anslutningsavgifter periodiseras i samma takt som anläggningens avskrivningstid.

Enligt Rådet för kommunal redovisnings rekommendation, nr 11.4 har komponentredovisning för materiella anläggningstillgångar införts under året. Ett arbete har under hösten utförts med att dela upp fastigheter och gator i komponenter för att få en mer rättvisande nyttjandeperiod. Denna förändring har lett till att kapitalkostnaderna har blivit förändrad. En ytterligare konsekvens med övergång till komponentredovisning är att flera poster som tidigare har hanterats som underhåll är att se som en reinvestering enligt det nya regelverket.

Omsättningstillgångar (Pensionsfond)
Kommunens pensionsmedelsportfölj är klassificerad som omsättningstillgång. Portföljens förvaltning regleras i av fullmäktige antaget placeringspolicy för kommunens pensionsfond. I enlighet med gällande placeringsreglemente placeras en stor del av pensionsportföljen i realränteobligationer med avsikten att behålla realränteobligationerna till förfall. Realränteobligationens nominella värde plus indexuppräkning är garanterade på förfallodagen. Värdenedgången är därmed inte bestående och behöver följaktligen inte skrivas ned (kommunala redovisningslagen kapitel 6 § 5). Pensionsportföljen värderas kollektivt till det lägsta av anskaffningsvärdet och försäljningsvärdet.

Leasing
Kommunens leasing av fordon har klassificerats som finansiella leasing, i enlighet med rekommendation 13.1 från Rådet för Kommunal Redovisning.

Lånekostnader
Lånekostnader redovisas enligt huvudmetoden vilket innebär att kostnaderna belastar resultatet för den period de hänför sig till.

Exploateringsmark
Exploateringsmark redovisas som omsättningstillgång och värderas enligt lägsta värderingsprincipen.

Semester- och ferielöneskuld samt personalomkostnadspålägg
Semester- och ferielöneskulden motsvarar de anställdas fordran på kommunen i form av sparade semesterdagar. Tillsammans med ej kompenserad övertid och därpå upplupna arbetsgivaravgifter redovisas semesterlöneskulden som en kortfristig skuld i balansräkningen.

Personalomkostnadspålägg har interndebiterats förvaltningarna med lagstadgade arbetsgivaravgifter samt för anställda enligt kommunala avtal ett kalkylmässigt pålägg för pensionskostnader med 7,04 % totalt 38,46 % för personer 26-65 år. Reducerade pålägg för personer över 65 år och under 26 år.

Pensioner
Kommunens pensionsskuld redovisas enligt den så kallade blandmodellen, kommunala redovisningslagen kapitel 5 § 4, det vill säga pension intjänad före 1998 redovisas som ansvarsförbindelse inom linjen och pension intjänad efter 1998 redovisas som avsättning i balansräkningen. Den individuella delen som placeras av den anställde själv redovisas som kortfristig skuld.

I enlighet med rekommendation 17 från Rådet för Kommunal Redovisning har värderingen av kommunens pensionsförpliktelser gjorts med tillämpning av RIPS 07.

2016 gjorde kommunen en delinlösen av pensionsskulden om 170 000 tkr inklusive löneskatt. Detta minskar ansvarsförbindelsen samt kommande års utbetalningar.

Övriga avsättningar
Avsättningar för deponi har tagits upp till det belopp som bedöms krävas för att reglera förpliktelsen på balansdagen. Beloppet baseras på en beräkning som gjordes till bokslutet 2009. Återställningskostnaden från och med 2010 har ej kostnadsförts utan minskat ingående skuldreservering.

6.6 Driftredovisning

	Nettobudget 2017	Nettoutfall 2017	Avvikelse Budget/Utfall	Nettoutfall föregående år 2016	Avvikelse budget/ utfall 2016
Kommunfullmäktige inkl. partistöd	-3 094	-3 181	-87	-2 872	167
Kommunrevision	-1 496	-1 493	3	-1 443	26
Valnämnd	-25	-57	-32	-26	-1
Överförmyndare	-3 875	-3 864	11	-3 640	224
Kommunstyrelse	-253 686	-254 925	-1 239	-235 606	3 857
Teknik- & fritidsnämnd	-93 997	-79 795	14 202	-97 416	-2 698
Kulturnämnd	-43 988	-43 947	41	-42 844	-382
Barn- & utbildnings-nämnd	-490 013	-489 678	335	-440 555	7
Socialnämnd	-617 737	-656 090	-38 353	-596 348	1 078
Miljö- & byggnämnd	-20 425	-18 121	2 304	-19 236	1 506
Finans	1 536 015	1 598 382	62 367	1 292 765	-163 468
Summa	**7 679**	**47 232**	**39 553**	**-147 221**	**-159 683**

6.7 Investeringsredovisning

	Budget 2017	Utfall 2017	Avvikelse Budget/Utfall	Utfall 2016
Investeringar totalt	**-160 862**	**-88 257**	**72 605**	**-124 427**
Anslutningsavgifter VA	0	-2 064	-2 064	-1 022
- per nämnd				
Kommunstyrelse	-3 280	-1 008	2 272	-523
Teknik- och fritidsnämnd	-144 560	-82 945	61 615	-121 612
Kulturnämnd	-1 523	-490	1 033	-72
Barn- och utbildningsnämnd	-3 000	0	3 000	0
Socialnämnd	-6 300	-1 685	4 615	-626
Miljö- och byggnämnd	-2 199	-65	2 134	-572

Större investeringar under året

Investeringsprojekt	Budget 2017	Utfall 2017	Avvikelse Budget/Utfall	Utfall 2016
Häggesta reningsverk	-42 497	-39 435	3 062	-21 252
Sanering VA-ledningar	-6 300	-8 700	-2 400	-5 770
Växbovägen	-9 000	-8 485	515	0
Björktjära FSK omb kök	-2 784	-3 648	-864	-216
Upprustning gator	-3 000	-2 965	35	-8 413
Reinvest befintlig belysning	-2 177	-2 132	45	-1 091
Reinvest idrottsanläggningar	-2 665	-2 114	551	-1 910

Större investeringsprojekt, totalt 3 år

	Budget 2017	Utfall 2017	Avvikelse Budget/Utfall	Utfall 2015-2017
1573 Häggesta reningsverk	-42 497	-39 435	3 062	-67 939
1710-1712 Alirskolan	0	5 032	-5 032	-48 017
1553 Sanering VA-ledningar	-6 300	-8 670	2 370	-20 820
1365 Brotorget	0	-870	870	-16 303
1301 Upprustning gator	-3 000	-2 965	-35	-13 704
1303 Upprustning Växbovägen	-9 000	-8 485	-515	-8 485
1308 Rörbroar	-1 500	-1 657	157	-7 388
1353 Reinvets belysning	-2 177	-2 132	-45	-6 955
1480 Reinvest idrottsanläggningar	-2 665	-2 114	-551	-5 548

7 Nämnder och bolag i sammandrag

Nedan följer nämnder och bolags redovisning av årets verksamhet och måluppfyllelse i sammandrag. För ytterligare information se respektive nämnds/bolags årsredovisning.

8 Kommunstyrelsen

8.1 Nämnden i korthet

Nämndsordförande:	Marie Centerwall
Antal ledamöter:	15 ledamöter och 15 ersättare
Förvaltningschef:	Hans Persson

Kommunstyrelsen leder kommunens förvaltning och svarar för samordning och planering av den kommunala verksamheten. De bereder även de ärenden som ska beslutas i kommunfullmäktige. Enligt kommunallagen ska kommunstyrelsen även ha uppsikt över nämndernas och de kommunala bolagens verksamheter.

8.2 Sammanfattning av väsentliga händelser

- Gemensam nämndadministration har bildats.
- SM-veckan i Söderhamn har haft tre tävlingar i Bollnäs
- En skrivelse till landsbygds- och statsministern angående utlokalisering av statliga arbetstillfällen till Bollnäs är inskickad. Under året har Regionen, Länsstyrelsen och ett flertal kommuner anslutit sig till vårt initiativ.
- Arbetsmarknadsenheten har tecknat en överenskommelse gällande 156 extratjänster inom kommunen.
- En UF-mässa har genomförts på Höghammarhallen med deltagande gymnasister från hela länet.
- Bollnäs stad 75 år och Diggiloo var sommarens event
- 648 personer, varav 336 st 2017, har tagit del av projekt som hjälper utrikesfödda starta företag med 36 nationaliteter.
- Krisövning X-stream har genomförts

8.3 Verksamhetsredovisning

	Budget 2017	Utfall 2017	Avvikelse Budget/Utfall	Utfall 2016
Styrelse	-5 887	-5 112	776	-5 110
Ekonomikontor m.m.	-11 547	-10 680	867	-10 167
Kommunstyrelsekontor m.m.	-32 349	-30 903	1 446	-25 373
Personalkontor	-16 613	-15 954	659	-14 783
Arbetsmarknadsenhet	-10 267	-10 297	-30	-10 091
Näringslivskontor	-5 075	-4 834	241	-4 886
Flyktingmottagning	0	0	0	0
Kommunalförbund	-171 948	-177 145	-5 197	-165 196
Summa	**-253 686**	**-254 925**	**-1 239**	**-235 606**

8.4 Kommentarer till verksamhetsredovisning

Överskott på Ekonomikontor beror till största delen på lägre kostnader än budgeterat för verksamhetssystem samt vakanta tjänster.

Överskott på Kommunstyrelsekontor mm beror till del på vakanta tjänster samt överskott på kommunchefens anslag för arbetsmarknadsåtgärder.

Överskott på personalkontor beror främst på att kostnader för fackliga företrädare är lägre än budget. Överskott

beror också till viss del på att kostnader för sommarjobbande ungdomar är lägre än budget.

Underskottet på kommunalförbund beror till största delen på att kommunens kostnader för Hälsinglands utbildningsförbund är högre än budget. Kommunens kostnader för förbundet är ca 4,3 mkr högre än budgeterat. Övriga avvikelser på kommunalförbund är högre kostnader än budget för Inköp Gävleborg och förvaltarenheten.

8.5KS oförutsedda behov och sociala investeringsfonden

	BOLLNÄS KOMMUN				
	Kommunstyrelsens anslag för oförutsedda behov på 1 000 tkr år 2017				
	ÄNDAMÅL			**BELOPP**	
	Ursprungligt belopp			1 000 000	kr
1	Bidrag BGIF Bandy / ungdomsbandyn			-25 000	kr
2	Bollnäs stad 75 år			-120 000	kr
	(KS, 2017-05-11, § 103)				
3	BollnäsEss			-10 000	kr
4	Grillnatta			-28 880	kr
5	SM-veckan			-5 000	kr
6	Hällbo IF, inköp av traktor			-100 000	kr
	(KS 2017-09-14, § 168)				
7	Bollnäs ridsällskap, omläggn av ridbaneunderlag			-200 000	kr
	(KS 2017-09-14, § 169)				
8	BGIF Bandy, projekt Alirskolan och Granbergsskolan			-125 000	kr
	(KS 2017-09-14, § 170)				
9	X-ing Gävleborg, landsbygdsriksdag			-22 500	kr
	(KS 2017-10-12, § 192)				
10	Hälsinglands fotbollsförbund 100 år			-10 060	kr
			Återstår	**353 560**	kr
	Social investeringsfond				
	ÄNDAMÅL	**År**		**BELOPP**	
	Beslutade och använda medel t o m 2016			10 670 081	kr
9	Aktivitetscentrum	2017		-1 750 000	kr
	(KF, 2016-06-27, § 149)				
10	Navigatorcentrum "Navet"	2017		-1 730 000	kr
	(KF, 2016-06-27, § 149)				
11	AME, Handledning av ASF	2017		-122 000	kr
	(KS 2016-12-01, § 234)				
	Beslutade medel (KF 2017-04-24, § 71)	2017		10 000 000	kr
12	En frisk generation	2019-2020		-831 000	kr
	(KF, 2017-06-15, § 128)				
13a	Aktivitetscentrum	2017		-332 000	kr
	(KS 2017-10-12, § 182)				
13b	Aktivitetscentrum	2018		-3 668 000	kr
	(KS 2017-10-12, § 182)				
14	Navigatorcentrum "Navet"	2018		-1 700 000	kr
	(KS, 2017-12-07, § 230)				
15	AME, Handledning av ASF	2018		-250 000	kr
	(KS 2017-12-07, § 228)				
			Återstår	**10 287 081**	kr

8.6Investeringsredovisning

	Budget 2017	Utfall 2017	Avvikelse Budget/Utfall	Utfall 2016
Investeringar totalt	-3 280	-1 008	2 272	-523

8.7Kommentarer till investeringsredovisning

Det finns 500 tkr budgeterat för det nya ärendehanteringssystemet, men utfallet blev 696 tkr. 700 tkr var budgeterat för ny teknisk utrustning i sessionssalen. Installationer är gjorda, men alla kostnader är inte betalda. Slutsumman kommer hamna väsentligt under det som budgeterats. 80 tkr var budgeterat för nya arkivhyllor och utfallet blev 68 tkr. Det fanns 1 000 tkr budgeterat för uppgradering av ekonomisystem samt inköpssystem. Dessa

medel behövde inte användas. Fanns även 1 000 tkr för oförutsedda investeringar som inte behövde ianspråktas.

8.8Personalredovisning

Sjukfrånvaron har ökat på totalen. Sjukfrånvaron för män har minskat. Mer än hälften av sjukskrivningarna består av långtidsfrånvaro. Ett stort ansvar åvilar respektive chef att tydliggöra förutsättningarna i arbetet och att vara med att prioritera mellan arbetsuppgifter eller omfördela. Personalkontorets satsning på rehabiliteringsteam är ett värdefullt stöd för chefer och medarbetare.

Sjukfrånvaro 2017

	2017	2016
Total sjukfrånvaro*	4,5%	3,39%
- varav långtidsfrånvaro**	56,34%	29,74%
Sjukfrånvaro för kvinnor	6,15%	4,36%
- varav långtidsfrånvaro**	58,10%	29,15%
Sjukfrånvaro för män	1,75%	2,29%
- varav långtidsfrånvaro**	46,02%	31,06%

*Sjukfrånvarons andel av den ordinarie arbetstiden för samtliga anställda, såväl tillsvidare- som visstidsanställda. **Den del av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer

8.9 Framtidsbedömning

I Bollnäs kommun är arbetslösheten i december 11,4 %. Det är en minskning med 1,8 % jämfört med samma månad föregående år. Ungdomsarbetslösheten i Bollnäs kommun har minskat med 6,6 % jämfört med december 2016 och ligger på 19,4% (258 ungdomar). Arbetsmarknadsenheten fortsätter att arbeta med dessa grupper.

Antalet inskrivna i flyktingverksamheten är 557 personer. I jämförelse med årsskiftet 2016/2017; 793 personer. Flyktingenheten arbetar tillsammans med förvaltningar, föreningar och bolag för att integrera personerna i Bollnäs kommun t.ex via nedanstående projekt.

- Allmänna Arvsfonden och Bollnäs kommun har beviljat Civilsamhället i Bollnäs i samverkan (CiBiS), kallat "Föreningsalliansen" medel för ett projekt som löper under 3 år. Projektet syftar till att skapa utveckling i föreningslivet och göra det enklare för alla att vara aktiva i våra föreningar eller idéburna organisationer samt att öka möjligheten för nyanlända barn och ungdomar att komma i kontakt med föreningslivet. Huvudmålsättningen med projektet är att skapa en attitydförändring hos den tänkta målgruppen så många fler blir fysiskt aktiva och får en meningsfull fritid.
- Bollnäs kommun har under 2017 beviljats statsbidrag för åtgärder för att motverka och minska segregation av kommittén för inrättande av en delegation mot segregation. Bidraget har beviljats för att iordningställa och kompletta mötesplatser för sektorsövergripande arbete mot segregation samt att utreda förutsättningarna för framtagande av samhällskontrakt i samverkan med civilsamhället. Inom projektet har en musikstudio bemannats, en partiopolitisk valstuga för unga införskaffats, en graffittivägg uppförts och byggnation av en skatepark har startat för att komplettera spontanidrottsplatsen vid Solrosen, Gärdet.

Migrationsverket har 2018 beslutat att flytta asylsökande från kommunen. Flyktingverksamheten är behjälpliga personer med uppehållstillstånd som bor i Migrationsverkets lägenheter att få hyreskontraktet överfört till individerna och att de därmed kan stanna i kommunen.

Arbetet med översättningar fortsätter att öka. Under 2017 fick Kommunikation och media mer än 70 olika beställningar av översättningar till över 20 olika språk. Att synas på sociala medier blir allt viktigare. Kommunikation och media arbetar aktivt med att skapa struktur i kommunens olika "flöden" för att på ett effektivare sätt nå ut i alla kanaler. Under 2018 kommer kommunens hemsida att byggas om för att få en naturligare koppling till

Arbetet med att ställa om till fossilfria transporter har tagit fart i Bollnäs kommun. Under våren 2018 anordnas två möten med ledande kommunpolitiker och chefer för förvaltningar och bolag. Målet för mötena är att höja kunskapen om fossilfria drivmedel, diskutera möjligheter och hinder för etablering av fossilfria drivmedel i kommunen, samt träffa privata aktörer för att diskutera etablering av fossilfria drivmedel som el och biogas. Mötena ger ett underlag för fortsatt arbete med mål, åtgärder och vägval för kommunen. Kommunens samlade fordonsflotta är en viktig grund i diskussionen. En motion om ek-mack/multimack för fossilfria drivmedel hanteras

också under våren i kommunfullmäktige. Arbetet med hållbara transporter omfattar hela kommunkoncernen.

Omvärlden och en lokal/regionalt ansträngd arbetsmarknad med stora obalanser och landets högsta arbetslöshet, ställer allt större krav på hela samhället. Å ena sidan finns fortsatt många arbetslösa och samtidigt finns det många verksamheter som inte finner den arbetskraft som eftersöks.

Satsningen på projektet nyföretagar- och affärsrådgivning för utrikesfödda kommer fortsätta under till att börja med 2018. Insatsen väcker både intresse och uppmärksamhet och att det finns ett behov av den är tydligt. Att starta företag är en process som tar tid och redan nu kan konstateras att efterfrågan av insatserna knappast kommer minska, utan istället öka ytterligare. Verksamheten kommer under 2018 i stort bedrivas med samma inriktning som tidigare.

Utvecklingsarbete i lönebildning, kompetensförsörjning, samverkan, arbetsmiljö, rehabilitering mm pågår med målsättning att förbättra dessa områden.

8.10 Måluppfyllelse

8.10.1 Invånare

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
God folkhälsa och engagerade medborgare. Invånarna ska ges förutsättningar för meningsfulla aktiviteter, få en god service vid kontakt med kommunala verksamheter samt uppleva förtroende för kommunens arbete. Ge förutsättningar för alla invånare att delta och påverka. Känna tillit till varandra och kommunen. Skapa ett samhälle utan narkotika och dopning.	Alla kommunstyrelseförvaltningens verksamheter har uppgifter inom detta målområde. Genom olika arbetssätt och aktiviteter bidrar förvaltningen till att KF mål uppfylls.

Nämndens mål	
Ett aktivare liv i samhället där barn och unga ska ges stor delaktighet	◆
Motverka främlingsfientlighet och rasism genom vidareutvecklad integration	◆
Skapa förutsättningar för en god och jämlik folkhälsa	◆

8.10.2 Utveckling, välfärd och tillväxt

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
Anpassad infrastruktur, tillgång till högre utbildning och gott företagsklimat Fler människor ska få möjlighet till egen försörjning genom arbete eller utbildning. Bättre integration medför många positiva effekter på individen och samhället. Bättre resultat i grundskolan ska prioriteras. Utveckla infrastrukturen genom satsningar på byggande av bostäder, utveckling av järnväg och vägnät samt bredbandsutbyggnad.	Arbetslösheten minskar, antalet företag ökar och nya bostäder byggs. Positiva effekter av pågående högkonjunktur. Näringslivskontoret, Flyktingverksamheten och Arbetsmarknadsenheten arbetar aktivt och lyckosamt för att bidra till målet. Två nya projekt ska göra oss ännu vassare 2018. Arbetet med att genomföra handlingsplanen utifrån "Förenkla helt enkelt" för ett förbättrat företagsklimat och "Digitaliseringsprojektet", där varje förvaltning ska fördjupa sig i de möjligheter som digitalisering ger. Förvaltningen ser ett hot inom infrastrukturområdet, gällande väg, järnväg och digitala kommunikationer.

Nämndens mål	
Antalet medborgare och aktiva verksamheter ska bli fler	●
Arbetslösheten bland ungdomar ska minska och antalet medborgare med egen försörjning ska bli fler.	●
Väl utvecklad infrastruktur för fysisk och digital kommunikation	◆

8.10.3 Ekonomi

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
God ekonomisk hushållning En ekonomi i balans är en förutsättning för kommunens utveckling, för en god kommunal verksamhet och för att ge en så stor nytta som möjligt. De ekonomiska resurserna ska användas optimalt för att driva kommunal kärnverksamhet, för att ha utrymme för egenfinansierade investeringar och för att uppnå överskottsmålet.	Det råder högkonjunktur i landet och skatteintäkterna ökar. Trots detta visar kommunens förvaltningar sammantaget på ett underskott. Aktiva utvecklande åtgärder, samhällsstimulerande insatser och prioriteringar krävs för att komma tillrätta med obalanserna och för att stå väl rustade inför kommande lågkonjunktur.

Nämndens mål	
Budget i balans för förvaltningens verksamheter	◆
Inköpsverksamheten är effektiv genom hög köptrohet till tecknade avtal	●
Effektiv resursanvändning samt ökad samordning och koncerntänk	◆

8.10.4 Medarbetare

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
Attraktiv arbetsgivare med kompetenta och motiverade medarbetare Ge medarbetarna förutsättningar och stimulans för att kunna utföra sina uppdrag väl. Ett hälsofrämjande ledarskap tillämpas, vilket innebär delaktighet, engagemang, jämställdhet och ansvarstagande. Främja kompetensutveckling. Säkra tillgången på efterfrågad kompetens genom en väl utvecklad lönepolicy och kompetensförsörjningsstrategi som genomsyrar organisationen.	Det gemensamma arbetet med HR-frågorna ska ge förutsättningar för chefer att tillsammans med sina medarbetare uppnå målen med verksamheterna. Ett genomgripande arbete har startats för att upprätta och revidera policys och styrdokument inom arbetsområdet. Ett rehabteam är inrättat och arbetar aktivt med att förebygga sjukfrånvaro. Inom förvaltningen finns utmaningar i form av att rekrytera i bristyrken samt att det finns långtidssjukskrivningar som relaterar till arbetssituation.

Nämndens mål	
Långsiktig, hållbar och effektiv personal- och kompetensförsörjning inklusive kompetensutveckling	●
Andelen medarbetare som upplever att de har god arbetsmiljö, hög motivation, känner förtroende för ledarskapet och uppfattar att styrningen är tydlig ska öka.	●
Att med hög kvalité samordna personalpolitiken utifrån av kommunfullmäktige fastställda styrdokument och mål och se till att dessa genomsyrar organisationen.	◆

Nämndens mål	
Att med hög servicenivå, rättssäker hantering och ett effektivt arbetssätt med utbetalning av löner och andra ersättningar så att medarbetare, chefer, politiker och medborgare känner sig trygga med detta.	▬

8.10.5 Arbetssätt och processer

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
Delaktigt, effektivt och öppet arbetssätt Kommunens arbete ska bedrivas effektivt. Skapa förståelse för varandras arbete och kompetenser och samverka mellan förvaltningar, verksamheter, förbund, bolag och politik för en ökad koncernnytta. Utnyttja möjligheten att samverka med andra kommuner för att dra lärdomar av deras arbete och utveckling.	Gemensam nämndsadministration infördes vid årsskiftet 2016/2017. Den syftar till att harmonisera arbetssätt och rutiner, samt att kvalitetssäkra beslutsunderlag i den politiska processen. Digitaliseringsprojektet syftar till att dra nytta av den tekniska utvecklingen. Målet med projektet som genomförs under våren 2018 är att samtliga förvaltningar ska upprätta en handlingsplan. Ett näraliggande digitaliseringsprojekt är övergången till e-arkiv där arbetet fortlöper. En förvaltarenhet är bildad av Bollnäs och Ovanåkers kommuner. Enheten finns organiserad inom Kommunalförbundet Södra Hälsingland. Förvaltarenheten är bildad för att säkra tillgången på gode män och förvaltare. Under 2018 startar ett värdegrundsarbete som berör alla kommunens verksamheter.

Nämndens mål	
Utöka samverkan både inom och utom kommunen	●
Utveckla en gemensam värdegrund för kommunen.	■
Erbjuda en förbättrad medborgarservice i form av 24 timmars myndighet och öka delaktigheten från medborgarna i kommunala frågor.	◆

9 Teknik- och fritidsnämnden

9.1 Nämnden i korthet

Nämndsordförande:	Daniel Didricksson (L)
Antal ledamöter:	7
Förvaltningschef:	Anders Aune

Teknik- och fritidsnämnden ansvarar för

- nyanläggning, utformning och förvaltning av kommunens gator, vägar, belysningsanläggningar, trafik-anordningar, parker, planteringar, lekplatser och allmänna platser
- upplåtelser av kommunens lokaler och anläggningar
- förvaltning av kommunens idrotts- och fritidsanläggningar
- förvaltning av kommunens fastigheter (mark, byggnader) och lokaler
- insamlande av avfall, (ett förvaltningsavtal avseende avfall finns upprättat mellan BORAB och teknik- och fritidsnämnden)
- nyanläggning, utformning och förvaltning av kommunens anläggningar för vattenförsörjning och avlopp med tillhörande anordningar (ett förvaltningsavtal avseende vattenförsörjning och avlopp finns upprättat mellan Helsinge Vatten AB och teknik- och fritidsnämnden)
- utvecklingen av fritidsverksamheterna vid kommunens idrotts- och fritidsanläggningar
- kommunens bilpool
- kommunens kostenhet
- kommunens IT-enhet
- städ- och vaktmästeriverksamhet via enheten intern service

9.2 Sammanfattning av väsentliga händelser

- Bilpoolen: stort tidskrävande jobb för att få utkörningen av kylda matlådor till socialtjänstens kunder att fungera på ett bra sätt.
- Gatuenheten: övertagit parkeringsövervakningen åt Bollnäs Bostäder.
- Växbovägen årets största ombyggnadsprojekt.
- IT-enheten: infört ett MDM system som gör att kontrollen över alla mobila enheter säkerställs, vilket är ett GDPR-krav.
- Ny IT-plattform införd, vilket över tid kommer att minska kommunens kostnader.
- Utbyggnaden av trådlösa nätverk i kommunens lokaler fortskrider och följer därmed de nationella IT-målen.
- Kostenheten: startade upp tillverkningen av kylda matlådor i slutet av augusti. Första leveransen av mat-lådor kördes ut i början av september.
- Avslut av projektet Framtidens kök enligt beslut av kommunfullmäktige den 18 december, innebär att sammanslagningarna av köken i ytterområdena inte blir av.
- Fastighetsgruppen: införandet av källsortering inom kommunen har påbörjats.

9.3 Verksamhetsredovisning

Bokslut 2017	Budget 2017	Utfall 2017	Avvikelse Bud-get/Utfall	Utfall 2016
Teknik- och fritidsnämnden	-353	-402	-49	-367
Administrationsenheten	-4 605	-3472	1133	-2894
Intern service	0	118	118	66
Bilpoolen	0	23	23	102
Gatuenheten	-49 970	-51 225	-1 255	-50 811
Fastighetsgruppen	8 006	13 860	5 854	280

Bokslut 2017	Budget 2017	Utfall 2017	Avvikelse Budget/Utfall	Utfall 2016
IT-enheten	-12 979	-11 524	1 455	-12 947
Kostenheten	-632	-326	307	-52
Fritidsenheten	-31 147	-31 055	92	-32 042
Summa exkl affärsfast och VA	-91 680	-83 997	7 683	-100 661
Affärsfastigheter	4 474	6 599	2 125	4 474
VA-verksamhet	-6 791	-2 398	4 393	-1 228
Summa affärsfast och VA	-2 317	4 202	6 519	3 245
Summa	**-93 997**	**-79 795**	**14 202**	**-97 416**

9.4Kommentarer till verksamhetsredovisning

I resultatet för skattefinansierad verksamhet ska avräknas realisationsvinster vid försäljning av fastigheter och mark med 3.905 tkr. Största enskilda poster avser fastigheten Strömslund 1 på Norrlandsvägen med 1.581 tkr och ett flertal tomter/marker på totalt 1.626 tkr. Även överskottet på tryckeriverksamheten med 1.432 tkr avräknas från årets resultat. Totalt resultat för skattefinansierad verksamhet efter avräkning av jämförelsestörande poster uppgår till överskott med 2.346 tkr.

Totalt resultat för teknik- och fritidsnämnden efter avdrag för jämförelsestörande poster uppgår till ett överskott med 8.865 tkr.

Fastighetsförvaltningen har haft lägre driftkostnader. Fritidsenheten har aktivt arbetat med energisparåtgärder för att minska energiförbrukningen med investeringar i LED-belysning, luft-luftvärmepumpar och styr-och reglerutrustning.

Gatuenheten överskred budget. Förklaringen är att stora projekt från fjolåret, Alirgatan och Myrbäckskroken, har färdigställts. Dagvattenhanteringen på Hantverkargatan har påbörjats, med mycket lera i vägkroppens material, vilket lett till fördyringar. Många öppna schakter från framförallt fibergrävningar hanns inte lägga igen utan får ligga som grusytor över vintern. En följd av detta blir ökad skötsel av de öppna ytorna och därmed högre kostnad.

Kostenheten visar ett positivt resultat för 2017. Överskottet beror på minskad hyra för Karlslundsköket under ombyggnadstiden och fram till och med november månad. Ett strukturerat arbete med att effektivisera ute i verksamheterna pågår löpande, detta har bidragit till lägre personalkostnader under året.

Trots budgetneddragning med 1.000 tkr inom IT-enheten är ekonomin i balans för 2017. Det har dock inneburit att enheten minskat köp av konsulttjänster, vilket medfört att projekt tagit längre tid.

I resultatet för affärsfastigheter ingår realisationsvinst vid försäljning av fastighet med 2.486 tkr avseende försäljning av Röste 4:39 i Norrborn.

Kapitalkostnaderna för VA-verksamheten är lägre än beräknat då vissa investeringar inte aktiverades så tidigt på året som planerat. Elförbrukninen var lägre än budgeterat då Häggesta reningsverk under stor del av året körts på endast en linje istället för två. Ökade intäkter för slam- och fettmottagning, samt ökade anslutningsavgifter.

9.5 Investeringsredovisning

	Budget 2017	Utfall 2017	Avvikelse Budget/Utfall	Utfall 2016
Investeringar totalt	-144 560	-82 945	61 615	-121 612
- varav större investeringsprojekt				
1099-Fastighetsförsäljning	0	9 956	9 956	6 270
1301-Upprustn. gator	-3 000	-2 965	35	-8 413
1303-Växbovägen	-9 000	-8 485	515	
1480-Reinvest idrottsanläggning	-2 665	-2 114	551	-1 910
1553-Sanering VA-ledningar	-6 300	-8 700	-2 400	-5 770
1572-Reinvest reningsverk Arbrå	-2 994	-1 579	1 415	-1 111
1573-Häggesta reningsverk	-42 497	-39 435	3 062	-21 252
1578-Strömkarlen	-2 243	-617	1 626	-651
1722-Björktjära förskola omb kök	-2 784	-3 648	-864	-216

9.6Kommentarer till investeringsredovisning

Bruttoinvesteringarna uppgår till 90.448 tkr efter justering av fastighetsförsäljningar (9.956 tkr) bidrag från Boverket (5.894 tkr), anslutningsavgifter VA (2.065 tkr) samt K3-överföring underhåll byggnader (-10.411 tkr).

Projekt 1303, Växbovägen. Toppbeläggningen återstår och kommer att utföras under våren 2018.

Projekt 1553, sanering av VA-ledningar, slutade på 2.400 tkr mer än budgeterat. I detta finns många delprojekt, men tre som blev dyrare än budgeterat.

Ombyggnationen av Häggesta reningsverk pågår och ska avslutas under 2018. Under 2017 har en upprustning av värme och ventilation vid Arbrå reningsverk påbörjats. Projektet ska avslutas under 2018. Detsamma gäller en upprustning av Strömkarlens pumpstation för både dagvatten och avlopp i centrala Bollnäs.

Köksombyggnaden på Björktjära förskola blev -864 tkr dyrare än grundbudget på grund av uppkomna arbetsmiljökrav under byggnationen i form av bland annat större lastkaj, hygienutrymmen och personalrum.

9.7Personalredovisning

Sjukfrånvaron för teknik- och fritidsnämnden har sjunkit från 6,40 % till 4,69 %. En minskning som stämmer överens med den bedömning som gjordes inför år 2017 i bokslutet 2016. Sjuklönekostnaderna har därmed också sjunkit med 322 tkr inklusive sociala avgifter jämfört med 2016.

	2017	2016
Total sjukfrånvaro*	4,69	6,40
- varav långtidsfrånvaro**	55,12	57,98
Sjukfrånvaro för kvinnor	6,06	8,67
Sjukfrånvaro för män	2,94	3,35

*Sjukfrånvarons andel av den ordinarie arbetstiden för samtliga anställda, såväl tillsvidare- som visstidsanställda.
**Den del av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer

Fastighetsgruppen: 90 % av sjukfrånvaron i fastighetsgruppen är långtidsfrånvaro på grund av ett opererat knä, ej arbetsrelaterat.

Fritidsenheten: Enhetens något höga sjukfrånvaro härrör sig till fyra långtidssjukskrivningar och det handlar om sjukdomar som kräver långa sjukskrivningstider samt i några av fallen rör det sig om obotliga sjukdomar. Om dessa fyra sjukskrivningar togs bort så har sjukfrånvaron varit mycket låg. Sammanfattningsvis finns det ingen anledning till oro för fritidsenhetens anställdas hälsa kopplat till arbetet.

Kostenheten: Sjukfrånvaron inom Kostenheten har minskat från 6,56 % 2016 till 5,64 % 2017. Det är främst långtidssjukfrånvaron som har minskat från 48,99 % till 46,25 %. Långtidssjukfrånvaron har kunnat minskas ge-

nom ett aktivt arbete av enhetscheferna, både förbyggande och genom att hitta nya lösningar med stöd av personalkontorets rehabteam. Under 2017 ligger de högsta sjukskrivningstalen 8,83 % inom äldreomsorgens kök, följt av köken inom grundskolan 6,39 %. Kostenheten räknar med att sjukfrånvaron kommer att minska/stabilisera sig inom äldreomsorgens kök när organisationsförändringarna är slutförda. Kostadministration, förskoleköken samt kök gymnasieskola har låga sjukskrivningstal.

9.8 Framtidsbedömning

En fortsatt bred medvetenhet inom förvaltningen om vikten av balans mellan uppdrag och resurser är en förutsättning för att behålla, rekrytera och kunna utveckla personalen. Ett ökat fokus på kundens/ medborgarnas behov är av största vikt för att bli en ännu mer attraktiv kommun att leva och bo i.

Det ser positivt ut framåt för fastighetsdriften genom genomförd utökad bemanning i fastighetsgruppen och ekonomiska medel som i stort sett räcker till för att genomföra nödvändigt underhåll. Kommande pensionsavgångar kommer kräva att kompetent personal behöver nyrekryteras.

Fritidsenheten bedömning på kort sikt är att arbetet med att tillgängliggöra anläggningarna fortskrider enligt plan. Utvecklingen och skötseln av spår/leder/utebad intensifierades under året då enheten tillfördes resurser från Arbetsmarknadsenheten 2017. Detta projekt kommer även att fortsätta under 2018, vilket innebär en fortsatt bra skötsel av spår, leder och naturreservat samt möjlighet till viss utveckling. Viss osäkerhet finns kring kompetenstapp bland personalen, då ett stort antal kommer att gå i pension de närmaste åren.

Ett projekt som kan påverka fritidsenhetens budget och idrottsanläggningar både på kort som lång sikt är byggandet av en bandyhall på gamla SJ-området, Bro 4:4, vid gamla lokstallarna.

Långsiktigt finns det en oro kring vad som händer med mediakostnaderna (El, fjärrvärme och vatten). Idrottsanläggningar är stora energiförbrukare. Därför bör stora investeringsmedel anslås för att genomföra energisparåtgärder.. Idrottsanläggningarnas utformning och driftformer kommer att förändras i och med att idrotternas och allmänhetens krav tar nya former. Arbete med att stärka folkhälsan med olika former av träning är en växande bransch, som innebär att nya aktörer försöker komma in på "banan/marknaden".

Gatuenheten måste ha tidig och bra planering med intensifierat och utökat samarbete mellan enheter och inom och mellan förvaltningar. Stora investeringsbehov på gatunätet i en framtid är av största vikt för att säkerställa trafiksäkerhet, tillgänglighet och en minskad driftskostnad. Många av de större gatorna har passerat 40 år och mycket har hänt sen dess vad gäller trafik och trafiksäkerhetsutformningar. Tillgänglighetsanpassad, trafiksäker och trygg infrastruktur är en förutsättning för ett hållbart samhälle i möjligheternas kommun.

Projektet Framtidens kök är avslutat. Sammanslagningarna av köken i ytterområdena blir inte av och den planerade organisationen måste omarbetas. Det kvarstår renoveringsbehov på Arbråskolans kök och Kilaforsskolans kök. Frågan om ansvaret för äldreomsorgens restauranger ska tydliggöras ytterligare i början av året. Arbetet mot minskad miljöpåverkan och matsvinn ska intensifieras under 2018. Detta arbete är redan påbörjat och en projektplan med aktiviteter är framtagen för året. Svårigheter att rekrytera behöriga vikarier till köken kvarstår.

IT-enheten är påverkad av nationella beslut om digitalisering, omställning måste ske. Men det finns en massa möjligheter.

Intern service fortsätter med sin kvalitetsutveckling av verksamheten samt fortsatt samverkan inom och mellan förvaltningar i kommunen. Diskussioner förs på alla plan för att finna goda och hållbara lösningar.

Arbetet med VA-planen för Bollnäs kommun har fortsatt tillsammans med samhällsbyggnadskontoret och teknik-, service- och fritidsförvaltningen. Den är färdig för beslut i kommunfullmäktige. VA-gruppen har nu skiftat fokus mot dagvatten och hur ansvar och kostnader kring detta ska fördelas.

De stora pågående investeringarna för VA-verksamheten är en ekonomisk så väl som arbetsmässig utmaning. Driftbudgeten och därmed VA-taxan de närmaste åren är mycket beroende på räntenivån på investeringarna samt behovet av dagvattenutbyggnad.

9.9Måluppfyllelse

9.9.1 Invånare

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
God folkhälsa och engagerade medborgare. Invånarna ska ges förutsättningar för meningsfulla aktiviteter, få en god service vid kontakt med kommunala verksamheter samt uppleva förtroende för kommunens arbete. Ge förutsättningar för alla invånare att delta och påverka. Känna tillit till varandra och kommunen. Skapa ett samhälle utan narkotika och dopning.	Teknik-, service- och fritidsförvaltningen bedömer att nämndens måluppfyllelse inom detta område till stor del bidrar till att uppfylla kommunens övergripande mål. Genom förvaltningens arbete med till exempel när- och spontanidrottsplatser, tillgänglighetsanpassning, gång- och cykelvägar och grönområden, ges medborgarna en stor möjlighet till en meningsfull tillvaro.

Nämndens mål	
Öka medborgarnas kännedom om nämndens verksamheter	◆
Få fler människor i rörelse och stimulera till en hälsosammare livsstil	●
Öppenhet och dialog med invånarna för att öka invånarnas möjlighet till påverkan	●

9.9.2 Utveckling, välfärd och tillväxt

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
Anpassad infrastruktur, tillgång till högre utbildning och gott företagsklimat Fler människor ska få möjlighet till egen försörjning genom arbete eller utbildning. Bättre integration medför många positiva effekter på individen och samhället. Bättre resultat i grundskolan ska prioriteras. Utveckla infrastrukturen genom satsningar på byggande av bostäder, utveckling av järnväg och vägnät samt bredbandsutbyggnad.	Genom förvaltningens arbete och måluppfyllelse vad gäller gators framkomlighet och trafiksäkerhet, bidrar nämnden till stor del till det kommunövergripande målet om anpassad infrastruktur.

Nämndens mål	
Verksamheterna ska arbeta inkluderande och aktivt arbeta för att bryta normer	◆
Skapa förutsättning för goda kommunikationer och ökad delaktighet	●

9.9.3 Ekonomi

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
God ekonomisk hushållning En ekonomi i balans är en förutsättning för kommunens utveckling, för en god kommunal verksamhet och för att ge en så stor nytta som möjligt. De ekonomiska resurserna ska användas optimalt för att driva kommunal kärnverksamhet, för att ha utrymme för egenfinansierade investeringar och för att uppnå överskottsmålet.	Teknik- och fritidsnämnden bidrar till god ekonomisk hushållning vad gäller budget i balans. Däremot är risken att det ekonomiska- och tekniska värdet på kommunens anläggningstillgångar riskerar att reduceras på grund av det eftersläpande underhållet för kommunens gator och fastigheter.

Nämndens mål	
Verksamheterna ska bedrivas inom tilldelad budget på effektivast möjliga sätt	

9.9.4 Medarbetare

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
Attraktiv arbetsgivare med kompetenta och motiverade medarbetare Ge medarbetarna förutsättningar och stimulans för att kunna utföra sina uppdrag väl. Ett hälsofrämjande ledarskap tillämpas, vilket innebär delaktighet, engagemang, jämställdhet och ansvarstagande. Främja kompetensutveckling. Säkra tillgången på efterfrågad kompetens genom en väl utvecklad lönepolicy och kompetensförsörjningsstrategi som genomsyrar organisationen.	Teknik-, service- och fritidsförvaltningen strävar efter att vara en attraktiv arbetsgivare med kompetenta och motiverade medarbetare. Hälsofrämjande ledarskap ska vara styrande inom chefsgruppen. Förvaltningen bedömer att man under 2017 bidragit till rätt stor del att uppnå det kommunövergripande målet. Det är många sökande, både kommuninternt och externt, på de tjänster som utlyses, vilket tyder på att förvaltningen är en attraktiv arbetsgivare. Förvaltningen har även höga värden på medarbetarenkäten.

Nämndens mål	
Förvaltningen ska erbjuda chefer och medarbetare ett klimat som skapar närvaro, delaktighet, utveckling och motivation	

9.9.5 Arbetssätt och processer

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
Delaktigt, effektivt och öppet arbetssätt Kommunens arbete ska bedrivas effektivt. Skapa förståelse för varandras arbete och kompetenser och samverka mellan förvaltningar, verksamheter, förbund, bolag och politik för en ökad koncernnytta. Utnyttja möjligheten att samverka med andra kommuner för att dra lärdomar av deras arbete och utveckling.	Teknik-, service- och fritidsförvaltningen arbetar ständigt med samarbete mellan förvaltningar, bolag och andra kommuner med koncernnyttan högt på agendan. Förvaltningen får ofta positiv feedback från andra parter när det gäller samarbete. Årets arbete har bidragit i hög grad till resultatet i kommunens övergripande mål.

Nämndens mål	
Förvaltningen ska samverka med föreningslivet, förvaltningar, verksamheter, förbund, bolag, andra kommuner och politik för en ökad koncernnytta.	
Genom att öka förståelsen för varandras arbete i kommunen, kunna sätta koncernnyttan framför verksamhetens egen nytta.	

10 Barn- och utbildningsnämnden

10.1 Nämnden i korthet

Nämndsordförande:	Kristoffer Lindberg
Antal ledamöter:	11
Förvaltningschef:	Kajsa Mellner Daxberg

Nämnden ansvarar för planering och tillhandahållande av förskola och pedagogisk omsorg för barn 1- 5 år. Nämnden ansvarar för godkännande av huvudmän för fristående förskolor och enskild pedagogisk omsorg samt tillsyn av dessa. Nämnden ansvarar för planering och tillhandahållande av grundskola. Där ingår förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshem. Nämnden ansvarar för att alla kommunens ungdomar som lämnar grundskolan fått den utbildning de har rätt till enligt lagar och förordningar. I nämndens ansvarsområde inkluderas även ansvaret för den samlade elevhälsan. Nämnden skall inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt föreskrifter i lag eller förordning.

10.2 Sammanfattning av väsentliga händelser

- Förstärkt ledningsorganisation med biträdande rektorstjänster samt verksamhetschef för förskola och grundskola fanns på plats vid höstterminens start. Två rektorer har nyanställts.
- Det systematiska kvalitetsarbetet har kopplats tydligare till kompetensutvecklingsinsatser. Fokus ligger på *betyg och bedömning* för grundskolan, samt *digitaliseringsuppdraget*. Långsiktiga insatser har inletts och fortsätter under 2018.
- Förstelärare har utsetts.
- Nämndens systematiska kvalitetsarbete - Kvalitetskvadraten - genomfördes för 3:e året. De planer som nämnden efterfrågat inom lokalförsörjning, kompetensförsörjning, kompetensutveckling samt SAM har tagits fram, samt en hälsoplan.
- Digital lärplattform (Unikum) lanserades i förskolan, ett stort steg i vår digitala utveckling.
- Skolvalet digitaliserades
- En flytt av Natt och dagverksamheten från Ren till nya lokaler på Granberg blev nödvändig, ett arbete som satte organisationen på prov, men blev lyckosamt.
- Utbildningskontoret har organiserats i två team.

10.3 Verksamhetsredovisning

	Budget 2017	Utfall 2017	Avvikelse Budget/Utfall	Utfall 2016
Förskola	-145 427	-145208	219	-127 483
Grundskola	-317 452	-317355	97	--281 440
Gemensamma kostnader	-27 134	-27115	19	-31 631
Summa	-490 013	-489 678	335	-440 555

10.4 Kommentarer till verksamhetsredovisning

Verksamheten förskola redovisar ett överskott totalt på 219 tusen kronor.

Svårigheter under perioden har varit platsbrist. Under perioden har förskolan Kaplangården tillkommit på området Granberg. Verksamheten Dag och Natt har flyttats från lokaler på Ren till lokaler vid Klockargården samt i samband med detta erbjudit förskola på dagtid och omsorg på obekväm arbetstid till Nattis.

Verksamheten grundskola redovisar ett överskott totalt på 97 tusen kronor.

Under perioden har det skapats ytterligare platser för förskoleklass där antal elever ökade. I samband med tillskapande av Kaplangårdens förskola förändrades lokalerna även för grundskolans F-6 på Granberg. Som i övriga Sverige märks lärarbristen fortsättningsvis även i Bollnäs.

Gemensamma kostnader redovisar ett överskott totalt på 19 tusen kronor.

Totalt redovisar barn- och utbildningsnämnden ett överskott på 335 tusen kronor.

(Jämförelse mot utfall 2016 är inte möjlig med anledning av förändrat redovisningssätt.)

10.5 Investeringsredovisning

	Budget 2017	Utfall 2017	Avvikelse Budget/Utfall	Utfall 2016
Investeringar totalt	-3 000	0	3 000	0

10.6 Kommentarer till investeringsredovisning

Inga investeringar har genomförts under perioden.

10.7 Personalredovisning

Sjuktalen sjunker, vilket kan knytas till ett mer aktivt arbete med förebyggande insatser. Personalkontorets Rehabteam samt nyttjande av företagshälsovården för förebyggande samtal, har haft effekten att en del sjukskrivningar kunnat undvikas. Vid återgång i arbete för långtidssjukskrivna har samarbetet med företagshälsovården och Rehabteamet varit en motor. Samtal med personal förs med fokus på att vi är varandras arbetsmiljö så det är viktigt att arbeta för att prata om hur vi mår och har det för att kunna hjälpas åt, stötta varandra och lyfta saker tillsammans.

En del förskolor har även använt en enkät för att identifiera behov av olika insatser. Några förskolor har genomfört sk. anpassad arbetstidsanvändning. Hygienrutiner har diskuterats för att minska korttidsfrånvaro beroende på smittspridning. Ergonomiutbildning har genomförts samt inköp av möbler som gynnar goda arbetsställningar.

Förskoleverksamhetens sjuktal är högre än grundskolans, vilket får anses normalt eftersom arbete innebär nära kontakter med små barn och olika smittor som magsjuka, förkylning och influensor är vanliga.

Långtidssjukskrivningarna orsakas till övervägande del av icke arbetsrelaterade sjukdomar.

Sjukfrånvaro 2017

BUN	2017	2016
Total sjukfrånvaro*	6,84%	7,66%
- varav långtidsfrånvaro**	54,12%	58,17%
Sjukfrånvaro för kvinnor	7,58%	8,51%
- varav långtidsfrånvaro**	56,62%	59,7%
Sjukfrånvaro för män	2,8%	2,53%
- varav långtidsfrånvaro**	17,38%	27,0%

*Sjukfrånvarons andel av den ordinarie arbetstiden för samtliga anställda, såväl tillsvidare- som visstidsanställda.

**Den del av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer

10.8 Framtidsbedömning

Framtidsbedömning och omvärldsanalys inom utbildningsområdet talar för att nämnden har rätt valda strategiska områden inför 2018 - 2019. Det är här de viktiga utmaningarna finns inom utveckling av undervisning, digitalisering, arbetsmiljö, hälsa och lokalförsörjning.

Genom sitt systematiska kvalitetsarbete har nämnden lagt grunden för att utifrån de fakta om verksamhetens resultat som uppföljningarna visar, prioritera och fokusera sina satsningar. Viktiga processer är målstyrnings-/ ledningsprocess samt undervisningsprocess.

Huvudprocessen i nämndens ansvarsområde är *utveckling och lärande*. Förändrings och förbättringsarbete måste ständigt pågå - särskilt i en verksamhet som involverar framtidens vuxna. Vuxna, som fick sin utbildning under förra århundradet, oroas ofta av tankar om förändringar i dagens skola. Att barn och elever behöver förberedas för en framtid som är svår att föreställa sig idag, är en ständig utmaning för förskola och skola. Förskolan och skolan behöver vara tillräckligt förutsägbara för att ge trygghet och långsiktighet, men de måste samtidigt fungera för barn och elever med skiftande förutsättningar och i ett samhälle i ständig förändring och utveckling. Vi behöver bli bättre på att möta dessa utmaningar med utveckling av "konceptet" förskola och skola, och inte uteslutande som problematiserande runt individer. Detta är troligen den största utmaningen av alla. Att stötta, inspirera och leda framtidens lärare och ledare är därför ett av de viktigaste områdena.

En *kompetensförsörjningsplan* finns nu framtagen. Inom de områden som prioriterats, planeras nu ett antal aktiviteter för att samordna behov och främja rekryteringen av behöriga förskollärare och lärare.

I *kompetensutvecklingsplanen* beskrivs viktiga kompetensutvecklingsinsatser för olika målgrupper, som kommer att genomföras kommande läsår. Undervisning och bedömning samt digitalisering är exempel på föreläsningar, workshops och utbildningar - insatser för utveckling.

Det nationella uppdraget om skolans och förskolans digitalisering kräver ett intensifierat arbete. Kompetensutvecklingsinsatser för chefer, lärare och förskollärare, anskaffning av verktyg, plattform, utrustning samt infrastruktur. Statsbidrag kommer att användas för delar av detta. Uppdraget innebär stora och långsiktiga förändringar på alla nivåer.

Lokalförsörjningsplanen bildar ramverk kring arbetet med utökning och ombyggnad av verksamhetslokaler för förskola och skola som ska planeras och genomföras. Satsningen på minskade barngrupper i förskolan kommer att kräva ett nytänkande i lokalutformningen.

Arbetet att *förbättra medarbetarnas hälsa* och minska sjukskrivningarna är nödvändigt av arbetsmiljö- och kompetensförsörjningsskäl. Insatserna ska beskrivas i förvaltningens *hälsoplan.*

Krisplan, biblioteksplan och elevhälsoplan finns nu framtagna på förvaltningsnivå och ska fungera som inriktning och struktur för planer på enhetsnivå.

10.9 Måluppfyllelse

10.9.1 Invånare

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
God folkhälsa och engagerade medborgare. Invånarna ska ges förutsättningar för meningsfulla aktiviteter, få en god service vid kontakt med kommunala verksamheter samt uppleva förtroende för kommunens arbete. Ge förutsättningar för alla invånare att delta och påverka. Känna tillit till varandra och kommunen. Skapa ett samhälle utan narkotika och dopning.	Verksamheterna inom barn- och utbildningsnämndens ansvarsområde bedöms i huvudsak vara trygga och förtroendegivande. Fortsatt arbete sker för att systematiskt säkerställa att barn och elever får en likvärdig men utmanande utbildning.

Nämndens mål	
Barn och elever vistas i miljöer som är trygga.	◆
Barn och elever utmanas och har rätt förutsättningar att klara målen med sin utbildning.	■
Medborgarna ska ha förtroende för skolväsendet.	◆

10.9.2 Utveckling, välfärd och tillväxt

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
Anpassad infrastruktur, tillgång till högre utbildning och gott företagsklimat	Kunskapsresultaten har inte förbättrats sedan 2016 men ett intensifierat utvecklingsarbete för att vända

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
Fler människor ska få möjlighet till egen försörjning genom arbete eller utbildning. Bättre integration medför många positiva effekter på individen och samhället. Bättre resultat i grundskolan ska prioriteras. Utveckla infrastrukturen genom satsningar på byggande av bostäder, utveckling av järnväg och vägnät samt bredbandsutbyggnad.	trenden till det positiva är grundlagt under 2017. Grundskoleorganisationens förutsättningar att bedriva ett systematiskt kvalitets- och förbättringsarbete har stärkts. Den ökade medvetenhet, systematik i uppföljningar och allt bättre analyser som kan utläsas i skolornas rapporter, kommer att ge en positiv utveckling. En stark ledningsorganisation med förmåga att prioritera och genomföra åtgärder utifrån ett pedagogiskt ledarskap växer fram. Fokus på mål och resultat - Delaktighet och inflytande - Långsiktighet och hållbarhet, är framgångsfaktorer som behöver kännetecknа arbetet på alla nivåer.

Nämndens mål	
Alla elever som genomgått grundskoleutbildning i vår kommun har behörighet att studera på gymnasiet.	◆

10.9.3 Ekonomi

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
God ekonomisk hushållning En ekonomi i balans är en förutsättning för kommunens utveckling, för en god kommunal verksamhet och för att ge en så stor nytta som möjligt. De ekonomiska resurserna ska användas optimalt för att driva kommunal kärnverksamhet, för att ha utrymme för egenfinansierade investeringar och för att uppnå överskottsmålet.	Barn- och utbildningsnämnden har en budget i balans, positiv avvikelse i förhållande till budget med 0,07% (År 2016 visade nämnden en positiv avvikelse med 0,002%). Målet är att de medel som kommunfullmäktige tilldelat nämnden skall arbeta i verksamheten och att avvikelsen, såväl under som överskott, skall vara så minimal som möjligt. Barn- och utbildningsnämnden har under de senaste två åren inte nyttjat investeringsutrymmet.

Nämndens mål	
Ett kvalitetssäkrat budget- och uppföljningsarbete.	◆
En resurseffektiv organisation som främjar barns och elevers måluppfyllelse.	◆

10.9.4 Medarbetare

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
Attraktiv arbetsgivare med kompetenta och motiverade medarbetare Ge medarbetarna förutsättningar och stimulans för att kunna utföra sina uppdrag väl. Ett hälsofrämjande ledarskap tillämpas, vilket innebär delaktighet, engagemang, jämställdhet och ansvarstagande. Främja kompetensutveckling. Säkra tillgången på efterfrågad kompetens genom en väl utvecklad lönepolicy och kompetensförsörjningsstrategi som genomsyrar organisationen.	Barn- och utbildningsnämnden bedriver en verksamhet där medarbetarna känner sig meningsfull och att de utvecklas i sitt dagliga arbete. Medarbetarna känner till sin arbetsplats mål och med det vad som förväntas av medarbetaren. Barn- och utbildningsförvaltningen har mycket positiva värden i medarbetarenkäten 2017. Nämnden arbetar för att främja kompetensutveckling och har antagit en kompetensförsörjningsplan samt en kompetensutvecklingsplan.

Nämndens mål	
Våra medarbetare känner delaktighet och har inflytande i verksamheten.	◆
Våra medarbetare har rätt utbildning i förhållande till sina arbetsuppgifter.	◆
Våra ledare har goda förutsättningar att leda medarbetarna och utveckla verksamheterna så att barn och elever utvecklas, utmanas och klarar målen med sin utbildning	◆

10.9.5 Arbetssätt och processer

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
Delaktigt, effektivt och öppet arbetssätt Kommunens arbete ska bedrivas effektivt. Skapa förståelse för varandras arbete och kompetenser och samverka mellan förvaltningar, verksamheter, förbund, bolag och politik för en ökad koncernnytta. Utnyttja möjligheten att samverka med andra kommuner för att dra lärdomar av deras arbete och utveckling.	Enligt skolinspektionens enkät så påverkar eleverna sitt dagliga arbete mer i de yngre åren. Inom förskolan och grundskolan finns forum för samråd och inom förskolan blir det även en naturlig daglig kontakt utöver de organiserade träffarna. Samverkan mellan förvaltningarna har utvecklats mer organiserat under året.

Nämndens mål	
Barn, elever och vårdnadshavare känner delaktighet och har inflytande i verksamheten.	◆
Väl fungerande samverkan med förvaltningar, verksamheter, andra skolhuvudmän, bolag, andra kommuner och högskolorna	●

11 Socialnämnden

11.1 Nämnden i korthet

Nämndsordförande: Erika Engberg (S)

Antal ledamöter: 11 st

Förvaltningschef: Tina Mansson Söderlund

- Ansvara för socialtjänst inom individ- och familjeomsorg
- Ansvara för vård och omsorg inom äldreomsorg
- Ansvara för vård och omsorg om personer med funktionsnedsättning
- Ansvara för kommunal hälso- och sjukvård
- Ansvara för konsumentverksamhet
- Ansvara för verksamheten för ensamkommande flyktingbarn

11.2 Sammanfattning av väsentliga händelser

- Ny länsgemensam överenskommelse om samverkan vid utskrivning från slutenvård.
- Svårigheter att rekrytera sjuksköterskor, arbetsterapeuter, enhetschefer och socionomer.
- Många utbildnings/kompetens/utvecklingstimmar under året.
- Kylda matlådor började levereras i september.
- 4 HVB enheter lagts ner under året
- Individ- och familjeomsorgen har omorganiserats för att skapa bättre arbetsflöden.
- Försäkringskassans nya tolkningar av SFB har medfört ökade kostnader på ca 6 miljoner kr.
- Anpassningar för budget i balans pågår.
- Särskilt boende har reducerats med 10 platser.

11.3 Verksamhetsredovisning

	Budget 2017	Utfall 2017	Avvikelse Budget/Utfall	Utfall 2016
Socialchef, adm chef & nämnd	-25 357	-35 145	-9 788	-33 077
Individ- & familjeomsorg	-108 453	-117 460	-9 007	-78 427
Äldreomsorg	-327 222	-338 503	-11 281	-335 546
Omsorg om pers m funktionsneds	-143 291	-147 351	-4 060	-133 173
Biståndshandläggarenhet	-6 504	-6 481	23	-5 767
Bemanningen	-6 910	-11 150	-4 240	-10 359
Summa	-617 737	-656 090	-38 353	-596 348

11.4 Kommentarer till verksamhetsredovisning

Socialchef/Administrativ chef/Nämnd

Resultatet per december visar ett underskott på 9,8 mkr. Underskottet beror på ett beslut att internt flytta budgetmedel från Socialchef till Äldreomsorg. Belopp: 10, 3 mkr.

Individ- och familjeomsorgen

Försörjningsstöd och övrigt ekonomiskt bistånd har under året omorganiserats för att få bättre flöde i processerna med lyckat resultat. Vakanser på i snitt fem socialsekreterare p.g.a. svårighet att rekrytera. Antalet unika hushåll som är i behov av ekonomiskt bistånd är något färre jämfört med motsvarande period förra året (från 1 042 till 936). Bidragande orsaker till detta är att fler har fått tillfälliga arbeten, samt fått extratjänst inom kommunen.

Under 2017 finns en fortsatt ökning av ärenden hos budget- och skuldrådgivaren. Ett förebyggande arbete på skolor och flyktingmottagning om ekonomi och konsumenträtt har genomförts.

Fr o m 170701 har Regeringen beslutat om en ny ersättningsförordning, vilket innebär att ersättningen från Migrationsverket minskar för mottagande av ensamkommande flyktingbarn. Mottagandet har även minskat och flera har fyllt 18 år och därför flyttat ut från kommunens HVB-hem. Neddragningen av lokaler och personal har pågått under hela året.

Fler ungdomsplaceringar (icke ensamkommande) än budgeterat. Stora svårigheter finns när det gäller att hitta och rekrytera egna familjehem/jourhem, vilket ökar kostnader för HVB-placeringar. Anmälningar om barn som far illa och inslag av våld ökar.

Inneliggande vård och behandling vid tungt missbruk, gör att behoven inte kan tillgodoses i öppenvård. Placeringarna är mycket kostsamma. Missbrukarna blir allt yngre.

Äldreomsorg

Generellt är det fortsatt mycket hög sjukfrånvaro inom Äldreomsorgen, vilket påverkar lönekostnaderna.

Det har även i år varit mycket utbildning, vilket blir extra kostnader i verksamheten eftersom det blir dubbla kostnader i och med att det i stort sett alltid behövs en vikarie för den som går på utbildning.

Verksamheten har inte uppnått målet med en genomsnittlig nyttjandegrad på 60%, dvs tiden hos brukare. Genomsnittlig nyttjandegrad i december var 54%. Detta betyder att målen gällande antal årsarbetare inte har kunnat nås. Bidragande orsaker är bland annat att ÄO ska ta hänsyn till heltidsbeslutet och det politiska beslutet om att minska antalet delade turer.

Särskilt boende/korttids har ett underskott som i huvudsak beror på hög sjukfrånvaro, många utbildningstimmar och många brukare med palliativ vård/vak.

Det har funnits sju vakanta sjuksköterskеtjänster. För att täcka upp en del av denna personalbrist har verksamheten sedan augusti hyrt in sjuksköterskor från olika bemanningsföretag till de vakanta tjänsterna. Totalt har fyra sjuksköterskor kunnat rekryteras under hösten, vilket har minskat behovet av hyrsjuksköterskor.

Hemsjukvården visar ett överskott beroende på fortsatta vakanser och svårigheter att rekrytera legitimerad personal. Strategier för framtida rekrytering och kompetensutveckling behövs för att klara bemanningsbehovet och patientsäkerheten, vilket blir alltmer viktigt när allt mer avancerad vård utförs i hemmet.

Omsorgen om personer med funktionsnedsättning

Höghammars elevboende har för 2017 fler elever än budgeterat under både VT och HT.

Försäkringskassan genomför uppföljningar av personlig assistans efter mer strikta bedömningar, vilket medför att brukare får färre SFB-timmar beviljade. Vissa SFB-beslut upphör helt och istället beviljas personlig assistans enligt LSS. Antalet beviljade timmar ökat med 405 timmar per vecka.

Under året har Bemanningen rekryterat 108 stycken nya timvikarier, vars introduktionsdagar. Under perioden januari-december har 66 530 timmar sålts till övriga verksamheter.

11.5 Investeringsredovisning

Belopp i Tkr	Budget 2017	Utfall 2017	Avvikelse Budget/Utfall	Utfall 2016
Investeringar totalt	6 300	1 685	-4 615	626
- varav större investeringsprojekt				

11.6 Kommentarer till investeringsredovisning

Arbete med byte av verksamhetssystem pågår men pga försenad upphandlingsprocess fortsätter det under 2018.

Kostnader för underhåll och brandöversyn av gruppbostad fortsätter under 2018.

Arbete med välfärdsteknologi, trygghetslarm och införskaffande av fler elcyklar har inte hunnits med i planerad omfattning och fortsätter därför 2018.

11.7 Personalredovisning

IFO:

Sjukfrånvaron är 10,13 %. Enhetscheferna har bra koll och arbetar aktivt med rehabarbete. En del av sjukskrivningarna är arbetsrelaterade och orsakas av stress och hård arbetsbelastning. Övervägande är det inte arbetsrelaterad sjukskrivning.

ÄO:

Äldreomsorgen har en hög sjukfrånvaro, 11,4 %, drygt 56 % av dessa är långstodssjukfrånvaro.

Alla chefer inom äldreomsorgen jobbar intensivt med rehab arbete och tidiga uppföljningar, tillsammans med, HR personalen, företagshälsovård och försäkringskassan. Det är stor del av chefens arbetstid som används till detta.

Cheferna uttrycker att det är många som är sjuka utifrån psykisk ohälsa .Nya sätt att arbeta med åtgärder kring detta behövs.

I det förändringsarbete som sker i hemtjänsten finns även mål kopplade till sjukfrånvaro och ökad frisknärvaro genom ökad delaktighet och mindre personalgrupper.

Särskilda boenden ingår i ett forskningsprojekt tillsammans med Uppsala Universitet för att hitta verktyg att jobba med arbetsmiljöfrågor. Projektet heter STAMINA och personalkontoret är också involverade i arbetet.

OF:

Total sjukfrånvaro för verksamheten är 6,56%. Hög andel är sjukskrivna över 60 dagar (59,22%), väldigt få har arbetsrelaterade besvär. Samtliga enhetschefer har mycket god koll och jobbar aktivt i rehabiliteringsarbete, v.b tillsammans med både HR och Företagshälsan.

BIST:

Under året har en biståndshandläggare varit sjukskriven hela året. Rehabiliteringsåtgärder pågår. Utöver det har sjukfrånvaron i enheten berott på långdragna förkylningar och influensa.

BEM:

Bemanningen har två personal (från gamla långtidspoolen) som inte är arbetsföra inom verksamheten men uppbär sjuklön. Förutom det har vi tre personal som beräknas vara sjukskrivna en längre period in på 2018 (ej arbetsrelaterat). I övrigt normal korttidsfrånvaro.

	2017	2016
Total sjukfrånvaro*	10,10%	9,61%
- varav långtidsfrånvaro**	59,72%	55,96%
Sjukfrånvaro för kvinnor	11,17%	10,57%
Sjukfrånvaro för män	4,59%	3,90%

*Sjukfrånvarons andel av den ordinarie arbetstiden för samtliga anställda, såväl tillsvidare- som visstidsanställda.
**Den del av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer

11.8 Framtidsbedömning

Nya regler kring utredningsmetodik och dokumentation gör att det är stora behov av utbildning inom alla verksamhetsområden.

Åtgärder för att undersöka och göra förbättringar i chefers arbetsmiljö är nödvändiga för att säkerställa en god arbetsmiljö och skapa förutsättningar för gott ledarskap.

Välfärdsteknologi fortsätter att vara en viktig fråga och förvaltningen deltar i det länsgemensamma arbetet och gör omvärldsspaning.

Försäkringskassans nya bedömningar rörande egenvård medför att stora kostnader förflyttas till kommunen. En nationell översyn pågår.

Anmälningar om barn som far illa ökar. Ofta är de utsatta för våld eller har bevittnat våld i hemmet. Akuta insatser för att skydda barn och kvinnor sätts in men det förebyggande arbetet hos flera aktörer måste förbättras.

Antalet tvångsomhändertaganden vid missbruk har fördubblats och de blir allt yngre. Situationen ser lika ut över landet. Missbruksbilden blir allt mer komplex med nätdroger och kriminella grupperingar som agerar som drogleverantörer. Utrikesfödda med missbruksproblem ökar. Behandling blir svårare att tillhandahålla då språkkunskaper saknas. Ofta finns en samsjuklighet utifrån trauma och psykisk ohälsa.

Ny lag om kommunal skyldighet att från 2018-01-01 erbjuda behandling för spelberoende.

Det kommer fortsatt finnas svårigheter att rekrytera personal med rätt kompetens som leder till att det är svårt att uppnå full bemanning. Konkurrensen om legitimerad personal är stor. En allt mer avancerad vård i hemmet i kombination med korta vårdtider på sjukhuset ökar belastningen på den kommunala hälso- och sjukvården. Tolkningen av hemsjukvårdsavtalet och primärvårdens ansvar innan vårdplanering gnisslar fortfarande ibland. Strategier för kompetensförsörjning, teamarbete, läkarstöd behövs både på kort och lång sikt

Den negativa trenden med att många sjuksköterskor säger upp sig har vänt. Det finns en positiv anda och nu är nya kollegor på väg in i verksamheten. Hyrsköterskorna har fungerat bra och patientsäkerheten har kunnat bibehållas.

Arbetssättet i hemtjänsten med större delaktighet, utvecklat kontaktmannaskap och mindre arbetsgrupper är ett arbetssätt som får medarbetarna att känna större ansvar och delaktighet. Detta förväntas påverka frisknärvaron i positiv riktning.

2018 är sista året det finns stimulansmedel för ökad bemanning. En minskning av verksamhet, om inte ytterligare medel tilldelas, motsvarande 7 miljoner behöver hanteras inför 2019.

Enhetscheferna för gruppbostäderna tillsammans med arbetsgrupperna har under flera år arbetat med att anpassa bemanningen utifrån brukarnas mycket varierande behov - vilket förnärvarande innebär en variation i bemanningen på mellan 0,41 - 7,21 i personaltäthet/gruppbostad. Uppdraget 2018 är att reducera bemanningen på gruppbostäderna. Riskbedömningar av detta pågår.

Byggnation av ny gruppbostad LSS har startat och planeras stå klart slutet av 2018. I dagsläget står 6 personer i kö för boende.

Daglig verksamhet ser ut att behöva utöka sin verksamhet för att kunna verkställa beslut. Ökade kostnader för hyra och personal. Uppdrag ligger för att ta fram förslag till utveckling av Aktivitetshuset med både verkställande av fler DV beslut och även samlingspunkt för fler personer med funktionsnedsättning kvällar och helger.

Daglig verksamhet och boenden inom psykosociala enheten köper, utifrån ett politiskt beslut, brukarnas mat från Kostenheten. Till Daglig verksamhet, där det finns möjlighet, jobbar man med att brukarna lagar mer egna matlådor och tar med sig till "jobbet". På så vis ökar möjligheten, och därigenom även delaktigheten, att i högre grad påverka vad lunchen består av och att den även håller högre kvalitet.

OF administration har flyttat till Nyhedsbacken.

Ny lagstiftning från årsskiftet 2017/18 innebär förändrade arbetssätt för biståndshandläggarna avseende brukare som skrivs ut från slutenvården. Det arbetet kommer att pågå under 2018 och följas upp kontinuerligt.

Ny lagstiftning om förenklad handläggning träder i kraft från halvårsskiftet vilket gör det nödvändigt att se över möjligheten att hitta nya arbetssätt för biståndshandläggningen.

Hösten 2018 kommer utredningen angående LSS-lagstiftningen att gå mot sitt slut vilket behöver finnas med oss i planeringen framåt. Detsamma gäller utredningen gällande socialtjänstlagen som också kommer att vara klar under hösten 2018.

Arbete pågår med att kvalitetssäkra våra rekryteringar så att endast nya timvikarier som är utbildade rekryteras.

11.9 Måluppfyllelse

11.9.1 Invånare

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
God folkhälsa och engagerade medborgare. Invånarna ska ges förutsättningar för meningsfulla aktiviteter, få en god service vid kontakt med kommunala verksamheter samt uppleva förtroende för kommunens arbete. Ge förutsättningar för alla invånare att delta och påverka. Känna tillit till varandra och kommunen. Skapa ett samhälle utan narkotika och dopning.	Förvaltningen använder evidensbaserade metoder för att säkra delaktighet och inflytande för brukare. Stor vikt läggs vid innehåll i vardagen för brukare inom OF och ÄO. Förvaltningens värdegrund används inom alla förvaltningens olika verksamhetsområden. Det bedrivs ett aktivt arbete för att tillvarata de synpunkter som kommer in till förvaltningen. Socialchef och MAS har återkommande kontakter med patientföreningar och andra intresseorganisationer för dialog

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
	och information. Det förebyggande arbetet behöver intensifieras på en kommunövergripande nivå så att vi effektivare kan förebygga sociala problem som blir kostnader för socialförvaltningen. Det handlar om att förebygga alkohol- och drogmissbruk, minska våldet i samhället samt öka möjligheterna för medborgare att vara självförsörjande

Nämndens mål	
Ge förutsättningar för att skapa delaktighet i samhället, känna trygghet och ha inflytande över sitt eget liv.	

11.9.2 Utveckling, välfärd och tillväxt

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
Anpassad infrastruktur, tillgång till högre utbildning och gott företagsklimat Fler människor ska få möjlighet till egen försörjning genom arbete eller utbildning. Bättre integration medför många positiva effekter på individen och samhället. Bättre resultat i grundskolan ska prioriteras. Utveckla infrastrukturen genom satsningar på byggande av bostäder, utveckling av järnväg och vägnät samt bredbandsutbyggnad.	Socialförvaltningen har tagit emot ett stort antal extratjänster i samarbete med AME och Arbetsförmedlingen. Dessutom tillhandahålls praktikplatser för personer inom KIVO (kvalitetssäkrad inkludering i vård- och omsorg). Inom försörjningsstöd har analyser av arbetsflöden lett till att arbetssättet förändras. Genom ny arbetsmetod för kartläggning av klienter ska arbetet med åtgärder optimeras. Meningen är att samarbetet med vården, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska förbättras. Förvaltningen deltar aktivt i gemensamma arbetet med Samordningsförbundet och dess undergrupper för personer som behöver extra stöd från olika huvudmän. Gemensamt strategiskt arbete behövs i kommunen för att minska antalet "hemmasittare" som när de inte klarat sin utbildning behöver försörjningsstöd.

Nämndens mål	
Ge förutsättningar för verksamhetsutveckling genom evidensbaserad vård, stöd, skydd och omsorg	

11.9.3 Ekonomi

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
God ekonomisk hushållning En ekonomi i balans är en förutsättning för kommunens utveckling, för en god kommunal verksamhet och för att ge en så stor nytta som möjligt. De ekonomiska resurserna ska användas optimalt för att driva kommunal kärnverksamhet, för att ha utrymme för egenfinansierade investeringar och för att uppnå överskottsmålet.	Genom Länsledning kan beslut fattas som gör att vi använder gemensamma resurser effektivt. Vi gör gemensamma analyser och beslut angående alla de nationella inspel som kommer. Istället för att varje huvudman ska jobba med alla frågor bildas gemensamma arbetsgrupper. Socialnämnden strävar efter att bedriva en ändamålsenlig verksamhet. Till exempel arbetar försörjnings-

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
	stödsenheten medvetet med Lean och inom äldreomsorgen pågår ett projekt för att utveckla hemtjänsten. För att optimera användandet av personalresurser har ett nytt schemaplaneringssystem införts. Omfattning av verksamheten är större än tilldelad budget. Socialnämnden har fattat beslut om anpassningar som kommer att följas upp under 2018. Det sker en kostnadsöverskjutning från staten till kommunerna. Försäkringskassans nya tolkningar av SFB (Socialförsäkringsbalken) leder till att personer efter avslag ansöker om insatser inom LSS (Lagen om stöd och service) och detta ökar kommunens kostnader. Den statliga styrningen för att flytta sluten vård till nära vård påverkar den kommunala hälso- och sjukvården eftersom den skatteväxling som gjorts är på primärvårdsnivå. När mer avancerad vård hamnar där kommer de kommunala kostnaderna att öka. Av förvaltningens kostnader utgörs idag endast ca 5 miljoner av förebyggande insatser. Resterande svarar mot regelverk och medborgarnas rätt till insatser enligt Hälso- och sjukvårdslagen, Socialtjänstlagen och Lagen om stöd och service. De höga sjuktalen är en oönskad kostnad. Arbete pågår med att sänka sjuktalen; ökad delaktighet för personalen i hemtjänsten, deltagande i forskningsprojektet STAMINA för särskilda boenden och en översyn av enhetschefernas situation inom ÄO.

Nämndens mål
Ge förutsättningar för ledning, styrning och uppföljning av verksamheterna.

11.9.4 Medarbetare

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
Attraktiv arbetsgivare med kompetenta och motiverade medarbetare Ge medarbetarna förutsättningar och stimulans för att kunna utföra sina uppdrag väl. Ett hälsofrämjande ledarskap tillämpas, vilket innebär delaktighet, engagemang, jämställdhet och ansvarstagande. Främja kompetensutveckling. Säkra tillgången på efterfrågad kompetens genom en väl utvecklad lönepolicy och kompetensförsörjningsstrategi som genomsyrar organisationen.	Medarbetarenkäten för socialförvaltningen visar på mycket goda resultat. Personalen känner till mål för verksamheten. Målen är nedbrutna och finns med i lönekriterierna. I hemtjänstens utvecklingsarbete ges personalen större möjligheter att planera det dagliga arbetet. STRAMA-projektet i särskilt boende syftar till att skapa nya arbetssätt för påverkan vilket ska förbättra arbetsmiljön. LEAN metoden används inom IFO och har bidragit till ökad arbetstrivsel och bättre arbetsmiljö för personalen. Hög andel av personalen har formell kompetens. Inom socialchefsgruppen finns ett etablerat samarbete med Högskolan i Gävle angående socionom- och

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
	sjuksköterskeutbildning. Förvaltningen har samarbetsavtal med Högskolan i Dalarna och Mittuniversitetet för socionomstuderande. Att ta emot studerande från dessa program innebär en viktig rekryteringsmöjlighet. Svårigheter att rekrytera sjuksköterskor, socionomer och arbetsterapeuter är betydande. Inom dessa grupper råder brist i hela landet. En satsning har gjort på medarbetare som arbetar inom hälso- och sjukvården för att minska lönegap som uppstått mellan de som arbetat länge och de nyanställda. Socialnämnden behöver ta fram en ny övergripande kompetensförsörjningsplan som spänner över alla verksamheter och enheter. Åtgärder behöver vidtas för att förbättra arbetsmiljön för förvaltningens chefer. En kommungemensam strategi för rekrytering av bristyrken vore önskvärd.

Nämndens mål	
Säkerställa både det befintliga och framtidens personalbehov genom strategiskt kompetensförsörjningsarbete.	
Ge förutsättningar till personalen att skapa en god arbetsmiljö.	

11.9.5 Arbetssätt och processer

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
Delaktigt, effektivt och öppet arbetssätt Kommunens arbete ska bedrivas effektivt. Skapa förståelse för varandras arbete och kompetenser och samverka mellan förvaltningar, verksamheter, förbund, bolag och politik för en ökad koncernnytta. Utnyttja möjligheten att samverka med andra kommuner för att dra lärdomar av deras arbete och utveckling.	Genom samverkan såväl inom förvaltningen, kommunen, regionen och genom omvärldsanalys lär vi av varandra och ökar förståelsen. Genom olika webbaserade system ökar transparensen och tillgängligheten för alla, såväl inom förvaltningen som genom till exempel samverkanswebben på Region Gävleborg. Länsledning är ett viktigt forum för dialog och samordning av våra gemensamma resurser inom välfärdsområdet. Här hanteras de nationella uppdrag som kommer, utvärderingar av gemensamma uppdrag, framtagande av gemensamma överenskommelser samt analyser av framtida utmaningar. Allt för att med medborgarna i fokus erbjuda hög kvalitet och samtidig hushålla med befintliga resurser. Inom kommunen behöver förebyggande arbete gällande folkhälsofrågorna intensifieras.

Nämndens mål	
Skapa förutsättningar till en hållbar utveckling genom tidiga och stödjande insatser i samverkan med individen och andra aktörer.	

12 Miljö- och byggnämnden

12.1 Nämnden i korthet

Nämndsordförande:	Fredrik Skoglund (s)
Antal ledamöter:	7
Förvaltningschef:	Kjell Petersson

Samhällsbyggnadskontoret arbetar med samhällsplanering. Kontoret har funktioner för myndighetsutövning inom bygg och miljö samt kommunens planerings- och kartresurser. Arbetsuppgifternas omfattning bestäms av kommunfullmäktiges mål och andra politiska ambitioner, konjunktur, samhällsutveckling samt lagar och förordningar. Utöver den kontroll och tillsyn som ankommer på nämnden jobbas det även med informations- och kunskapsförmedling inom ansvarsområdet.

Arbetsområden under kommunstyrelsen:

- Översiktlig planering
- Lokala miljömål

Arbetsuppgifter under miljö- och byggnämnden är bl.a.:

- Detaljplanering
- Bygglov/bygganmälan
- Bostadsanpassningsbidrag
- Miljö- och hälsoskydd
- Livsmedelstillsyn
- Naturvårdsfrågor
- Energirådgivning

12.2 Sammanfattning av väsentliga händelser

- Fördjupad översiktsplan Bollnäs stad
- Detaljplaner för bostäder
- Bollnäs resecentrum
- Strandskyddsdispenser & Bygglovsansökningar
- Fishing in the middle of Sweden

Arbetet med fördjupad översiktsplan för Bollnäs stad har pågått under året och den är nu klar för samråd. Flera nya detaljplaner för bostäder, bl.a Kvarnen och Rens centrum, har antagits och arbete pågår med ytterligare några. En ny detaljplan över Bollnäs resecentrum är klar för antagande tidigt under 2018. Arbetet med ny VA-plan har slutförts.

Antalet nya ansökningar om strandskydd och bygglov har varit stort med lång handläggningstid som följd. Under 2017 har organisationen förstärkts med två tjänster för att korta handläggningstiderna.

Inventering av enskilda avlopp och livsmedelsinspektioner har utförts enligt plan.

Projektet "Fishing in the middle of Sweden" har fortsatt och varit framgångsrikt med ett flera nya destinationer och ett ökande antal internationella fisketurister.

12.3 Verksamhetsredovisning

	Budget 2017	Utfall 2017	Avvikelse Budget/Utfall	Utfall 2016
Miljö & byggnämnd	-20 425	-18 121	2 304	-19 236

12.4 Kommentarer till verksamhetsredovisning

I slutet av november 2017 beviljades bidrag för ökat bostadsbyggande med 2 381 353 kr.

12.5 Investeringsredovisning

	Budget 2017	Utfall 2017	Avvikelse Budget/Utfall	Utfall 2016
Investeringar totalt	-2 199	-65	2 134	-572

12.6 Kommentarer till investeringsredovisning

Under 2017 har investeringar gjorts med totalt 626 892 kr.

Verksamhetssystem, EDP Vision bygg beräknas tas i skarp drift i april 2018.

Verksamhetssystem EDP Vision miljö har uppgraderats och anpassats till kart- och fastighetsdatasystem.

Befolknings- och fastighetsregistret KID/FIR.

Elfiskebåten som inköptes 2016 har betalts av Länsstyrelsen med 561 713 kr under 2017.

12.7 Personalredovisning

Sjukfrånvaro 2017

	2017	2016
Total sjukfrånvaro*	4,31 %	2,93 %
- varav långtidsfrånvaro**	33,4 %	30,40 %
Sjukfrånvaro för kvinnor	7,53 %	4,49 %
- varav långtidsfrånvaro**	39,7 %	39,82 %
Sjukfrånvaro för män	1,32 %	1,38 %
- varav långtidsfrånvaro**	0	0

*Sjukfrånvarons andel av den ordinarie arbetstiden för samtliga anställda, såväl tillsvidare- som visstidsanställda.

**Den del av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer

Sjukfrånvaron visar att den ökat för kvinnor, där också en långtidsfrånvaro finns.

12.8 Framtidsbedömning

Det pågående arbetet med fördjupade översiktsplaner i kommunen kommer att resultera i behov av nya eller ändrade detaljplaner för att möjliggöra förväntad utveckling. Planberedskapen är liten och behov finns av nya detaljplaner för såväl olika typer av bostäder som handel och kontor.

Tillsynsbehovet växer inom både PBL och miljöbalkens område och de förstärkningar av organisationen som gjorts under 2017 kommer att behövas framöver för att hålla handläggningstiderna nere. Arbetet med ökad digitalisering och möjliggörandet av e-tjänster kommer att kräva resurser under de närmaste åren.

Arbetet med vattenvårdsfrågor fortsätter. Genom medel från Länsstyrelsen och samarbete med kraftbolag kan ett flertal bottnar och vattendrag återställas till sitt ursprungliga utseende före flottningsepoken.

Dialog och samarbete med Region Gävleborg och Trafikverket behöver fortsätta för att väg- och järnvägsnät skall vidmakthållas och utvecklas i kommunen. Bergslagsdiagonalen, Fjällvägen och Atlantbanan är viktiga projekt där vi skall vara aktiva.

En början på samarbete med grannkommunerna har inletts genom ett samarbetsavtal. Detta behöver fördjupas och intensifieras vilket bl.a. möjliggörs genom införande av gemensamma ärendehanteringssystem.

12.9 Måluppfyllelse

12.9.1 Invånare

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
God folkhälsa och engagerade medborgare. Invånarna ska ges förutsättningar för meningsfulla aktiviteter, få en god service vid kontakt med kommunala verksamheter samt uppleva förtroende för kommunens arbete. Ge förutsättningar för alla invånare att delta och påverka. Känna tillit till varandra och kommunen. Skapa ett samhälle utan narkotika och dopning.	Handläggning av ärenden sker med hög rättssäkerhet och synpunkter från medborgare beaktas. Tillgång till central parkmark säkerställs genom detaljplanearbete på Långnäs. Miljö- och hälsorisker kontrolleras

Nämndens mål	
Nämndens verksamhet ska vara tillgänglig, serviceinriktad och informativ samt ha hög rättssäkerhet	●
Parker, natur- och kulturvärden ska värnas och utvecklas och skyddade områden ska utökas.	●
Ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.	●
Invånarnas utsatthet för risker och otrygghet ska minska.	◆

12.9.2 Utveckling, välfärd och tillväxt

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
Anpassad infrastruktur, tillgång till högre utbildning och gott företagsklimat Fler människor ska få möjlighet till egen försörjning genom arbete eller utbildning. Bättre integration medför många positiva effekter på individen och samhället. Bättre resultat i grundskolan ska prioriteras. Utveckla infrastrukturen genom satsningar på byggande av bostäder, utveckling av järnväg och vägnät samt bredbandsutbyggnad.	Arbete med detaljplaner som möjliggör byggande av bostäder och förbättring av Bollnäs resecentrum pågår. Ett aktivt arbete bedrivs med Region Gävleborg och TrV för att förbättra statlig infrastruktur

Nämndens mål	
Planarbetet ska bedrivas med god framförhållning.	●
Infrastrukturen ska utvecklas för att möjliggöra hållbart boende och resande.	◆

12.9.3 Ekonomi

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
God ekonomisk hushållning En ekonomi i balans är en förutsättning för kommunens utveckling, för en god kommunal verksamhet och för att ge en så stor nytta som möjligt. De ekonomiska resurserna ska användas optimalt för att driva kommunal kärnverksamhet, för att ha utrymme för egenfinansierade investeringar och för att uppnå överskottsmålet.	Samarbetet med grannkommunerna stärks, personalens kompetens höjs. Det ekonomiska resultatet balanserar mot budget. Sent beviljat statligt stöd överförs till kommande år.

Nämndens mål	
Verksamheterna ska bedrivas på effektivast möjliga sätt med tilldelad budget.	●
Personalen ska ha rätt kompetens och utvecklingsmöjligheter ska främjas.	●
Ökad samverkan med andra kommuner och regioner.	●

12.9.4 Medarbetare

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
Attraktiv arbetsgivare med kompetenta och motiverade medarbetare Ge medarbetarna förutsättningar och stimulans för att kunna utföra sina uppdrag väl. Ett hälsofrämjande ledarskap tillämpas, vilket innebär delaktighet, engagemang, jämställdhet och ansvarstagande. Främja kompetensutveckling. Säkra tillgången på efterfrågad kompetens genom en väl utvecklad lönepolicy och kompetensförsörjningsstrategi som genomsyrar organisationen.	Flertalet utlysta tjänster har haft många sökande. Fortlöpande insatser för att vidmakthålla och höja personalens kompetens. Frisknärvaron är hög, men når inte riktigt upp till målet.

Nämndens mål	
Förvaltningen ska vara en attraktiv och jämställd arbetsplats.	●
Alla medarbetare på förvaltningen ska känna delaktighet och inflytande över sina arbetsuppgifter	▬
Medarbetarna ska ha en god arbetsmiljö.	◆

12.9.5 Arbetssätt och processer

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
Delaktigt, effektivt och öppet arbetssätt Kommunens arbete ska bedrivas effektivt. Skapa förståelse för varandras arbete och kompetenser och samverka mellan förvaltningar, verksamheter, förbund, bolag och politik för en ökad koncernnytta. Utnyttja möjligheten att samverka med andra kommuner för att dra lärdomar av deras arbete och utveckling.	Ett ökat samarbete med övriga förvaltningar har påbörjats. Kvällsöppet har genererat många besök. Rättssäkerheten är hög med endast ett fåtal återförvisningar från överordnade instanser. Handläggningstider inom bygg är åtgärdade och krymper. En del arbete återstår med genomgång av förvaltningens arbetsprocesser

Nämndens mål	
Allt arbete ska kännetecknas av kvalitet, effektivitet och rättssäkerhet.	◆
Nämnden ska öka sin tillgänglighet för information och rådgivning.	●
Samverkan i organiserad form ska bedrivas mellan förvaltningar och nämnder.	◆

13 Kulturnämnden

13.1 Nämnden i korthet

Nämndsordförande:	Helena Englund
Antal ledamöter:	7+7
Förvaltningschef:	Hans Persson/Kulturchef Helén Blomqvist

Kulturnämnden har till uppgift, i den mån gällande författningar eller beslut av kommunfullmäktige inte föreskriver annat;

- att svara för kommunal kulturskola.
- att svara för den samlade biblioteksverksamheten.
- att svara för fritidsgårdsverksamheten.
- att svara för kommunens vänortsverksamhet.
- att förvalta annan för kommunens kulturella verksamhet avsedd egendom såsom samlingar och konstverk.
- att verka för bevarande, vård och lämplig användning av byggnader, anläggningar och miljöer av kulturhistoriskt eller estetiskt värde.
- att stödja lokalhistorisk forskning och hembygdsvårdande verksamhet.
- att vara rådgivandevid utsmyckning av offentliga platser, bostads- och andra bebyggelseområden.
- att i samråd med berörda förvaltningar besluta om placering av verk som ingår i kommunens konstsamlingar samt anskaffa konstverk till kommunens förvaltningar.
- att genom ett nära samarbete med i kommunen verksamma föreningar och organisationer inom nämndens verksamhetsområde stimulera det arbete som dessa bedriver.
- att följa aktuella plan- och byggnadsfrågor och därmed om kulturnämnden så finner påkallat till vederbörande myndighet framföra sina synpunkter i sådana ärenden.
- att fördela kommunala anslag och bidrag till inom kommunen verksamma föreningar och organisationer i enlighet med fastställda normer samt inom ramen för de medel som ställs till nämndens förfogande.
- att på anmodan av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller annan myndighet avgiva yttranden i ärenden som berör nämndens verksamhetsområde.
- att med uppmärksamhet följa utvecklingen inom sitt verksamhetsområde samt hos kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller andra kommunala nämnder även som hos andra myndigheter göra de framställningar som visar sig påkallade, samt
- att fullgöra de övriga förvaltnings- och verkställighetsuppgifter som av kommunfullmäktige överlämnas till nämnden.

13.2 Sammanfattning av väsentliga händelser

- 20 000 besök till scenprod, närmare 2 000 lokalbokn, 111 arr (drygt hälften egna).
- Breddning av kulturskolan (små barn, funktionsvariation, äldre). Ca 3 000 elevmöten/vecka.
- 46 konserter/teatrar/författarbesök (ca 5 600 barn) skolkultur.
- 24 familjelördagar (15 egna arr och 9 externa arr) & ca 3 500 deltagare.
- 2 avtalsföreningar gjorde 325 arr, ca 23 000 besök.
- Ny fritidsgård i Kilafors.
- Gumpels nybörjarskate sön (120 besök/gång).
- Dansoteket flytt från kulturhuset till Gumpels.
- Kartläggning av fritidsgårdsverks.
- Svårt att rekrytera personal.
- 316 688 besök till bibl., 146 758 lån.
- Värdegrundsprojekt med förskolor.
- Åk 7 lärde om Bollnäs historia & skapade ”Mitt framtida Bollnäs”.
- Museet medlem i Sveriges museer.
- Närmare 11 700 besök i museum/konsthall/Ohnbacken.
- Gästgivars & besökscentrum drygt 9 000 besök.
- Nationaldagsfirande, Bollnäs 75 år, Bollnäs bostäder 70 år, pridefestival mm.
- Gratis sommarlovsakt (MUCF) & rikt utbud på Träslottet.

13.3 Verksamhetsredovisning

	Budget 2017	Utfall 2017	Avvikelse Budget/Utfall	Utfall 2016
Kulturkontor Museum o Nämnd	-7 193	-7 206	-13	-7 958
Kulturhus Produktion o Turism	-11 552	-11 723	-171	-10 765
Bibliotek	-8 943	-8 906	37	-8 224
Kulturskola	-10 919	-10 785	134	-10 782
Fritidsgårdar	-5 381	-5 328	54	-5 156
Summa	-43 988	-43 948	40	-42 844

13.4 Kommentarer till verksamhetsredovisning

Kulturhuset har tagit en lönekostnad för anställd husvärd motsvarande ca 150 tkr, utöver budgetram, för att hantera allvarliga oroligheter och skadegörelse i kulturhusets foajéer och bibliotek. Åtgärder för att få en budget i balans har givit resultat, men det finns inte några marginaler för reparationer, underhåll och sjukskrivning. Vissa nödvändiga underhållsåtgärder bidrar till underskottet.

Kulturskolan visar ett överskott framför allt pga vakanser i form av personalrehab och ledighet för fackligt arbete, som inte ersatts av vikarier.

Biblioteken har en budget i balans. Verksamheten visade under året ett överskott bl.a. pga vakanser och reducerade inköp, som under senare delen av året använts för att byta ut gamla datorer.

Fritidsgårdarna inklusive **Gumpels** har budget i balans, liksom **museum/konsthall/världsarv**.

Kulturkontor visar ett visst överskott pga personalanpassning till lönebudget och vakans som inte ersatts. **Kulturnämnden** ca 80 tkr underskott.

13.5 Investeringsredovisning

	Budget 2017	Utfall 2017	Avvikelse Budget/Utfall	Utfall 2016
Investeringar totalt	-1 523	-490	1 033	-72

13.6 Kommentarer till investeringsredovisning

Fyra mindre investeringsprojekt har genomförts, bl a projektet konstnärlig utsmyckning Alirskolan. Där har avtal gjorts med konstnärer och konstverken kommer på plats under 2018.

Fyra projekt är flyttade till 2018. Dessa är lokalanpassning skapande verksamhet som pågår, samt projekten golv Peter Stormaresalen, konferensrum i huvudentrén mot parkeringen och basutställning museet.

13.7 Personalredovisning

Frisknärvaron har i kulturenheten blivit bättre under 2017 jämfört med 2016.

Biblioteket har en långtidssjukskrivning (sedan 2011) borta 100%, under året 2017 har även två längre sjukskrivningar förekommit. Viss korttidssjukskrivning har förekommit. Biblioteket har haft svårighet att rekrytera personal. Sammantaget har det inneburit hög arbetsbelastning på befintlig personal.

Kulturhuset har haft en längre sjukskrivning under våren. Läget är förbättrat och vid årets slut ingen sjukskrivning.

Kulturskolan har haft ett rehab ärende under året.

Kulturkontoret har en längre sjukskrivning på 25-50% under året

	2017	2016
Total sjukfrånvaro*	4,42	6,47
- varav långtidsfrånvaro**	79,94	82,31
Sjukfrånvaro för kvinnor	6,14	9,02
- varav långtidsfrånvaro**	83,61	83,29
Sjukfrånvaro för män	2,41	3,64
- varav långtidsfrånvaro**	68,65	79,61

*Sjukfrånvarons andel av den ordinarie arbetstiden för samtliga anställda, såväl tillsvidare- som visstidsanställda.

**Den del av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer

Framtidsbedömning

Kulturenheten fortsätter att prioritera omfattande barn- och ungdomsverksamhet. Arbetet utvecklas genom samverkan mellan olika verksamheter inom kulturenheten, med andra förvaltningar i kommunkoncernen och med externa aktörer.

Åtgärder har vidtagits under 2017 för att få en tydligare struktur i organisationen och har bidragit till bättre överblick av både ekonomi och verksamhet. Under hösten 2017 påbörjades en omorganisation som förväntas vara helt på plats under våren 2018. Det bidrar bl.a. till struktur av det administrativa arbetet och säkerställer underlag till och uppföljning av politiska beslut. Omorganisationen ger även förutsättningar för ett strategiskt utvecklingsarbete av kulturenhetens verksamheter.

Det blev en välkomnad nystart av fritidsgård i Kilafors under hösten. Samtliga fritidsgårdar i kommunen var välbesökta under 2017. Gumpels fritidsgård har under året utvecklat populär nybörjarskate. Under 2017 inkom en motion om framtagande av vision, mål och riktlinjer för kommunens fritidsgårdsverksamhet. I och med det påbörjades en kartläggning av fritidsgårdarnas verksamhet. Kartläggningen inkluderar att nuvarande fritidsgårdsverksamhet ses över, att barn/ungas intressen och behov uppmärksammas, samt att möjligheter till samverkan både internt inom kulturenheten och med externa aktörer ses över. Redan under 2017 utvecklades samverkan med lokalsamhällen i Arbrå och Kilafors. Fritidsgårdsverksamheten har idag gott renommé i regionen och kartläggningen tänks kunna bidra till vidareutveckling av verksamheten.

Kulturhuset var under 2017 utsatt för skadegörelse, stökiga ungdomsgäng och situationer av hot/våld. Framför allt har personalen i reception och huvudbibliotek varit utsatt. Arbetsmiljön har tidvis varit mycket dålig för dessa personalgrupper. Även besökare till bibliotek och kulturskola har drabbats av den otrevliga och hotfulla stämningen. Flera åtgärder har vidtagits för att komma tillrätta med problematiken. En husvärd anställdes under året, och har varit mycket uppskattad.

Kulturhuset ser över möjligheter till en mer långsiktig och hållbar lösning med kvalificerad tekniker i huset.

Det finns en hög efterfrågan från barn och unga för plats i kulturskolan, bland annat på gitarr, piano och sång. Kulturskolan har hanterat detta via gruppundervisning, vilket är en kortsiktig lösning men inte optimalt för eleverna. Genom externa projektmedel från Kulturrådet genomförs fr.o.m. hösten 2017 en breddning av kulturskolans verksamhet, riktad till yngre åldrar, barn/unga med funktionsvariation och till äldre på särskilda boenden. Arbetet med breddning har slagit mycket väl ut. Ytterligare projektmedel söks under året för att förhoppningsvis fortsätta arbetet med breddning även efter nuvarande projekts avslut juni 2018. Kulturskolerådets projekt "barn på flykt" pågår i interkommunal samverkan hela 2018.

Kulturskolan säljer musiklärartjänst till flera av Bollnäs kommuns grundskolor. Optimalt för musikämnet och för kulturskolans långsiktiga arbete vore att kulturskolan mer kontinuerligt ansvarade för skolornas musiklärartjänster. Kulturskolan (och kulturenheten övergripande) har påbörjat samtal med Barn- och utbildningsförvaltningen för att tydliggöra samarbetet under 2018. Det finns en ömsesidig vilja till att samordna skolans handlingsplaner

med kulturenhetens arbete med kulturgaranti.

Biblioteket i Kilafors flyttas till och integreras med Hällagården under första delen av 2018. Flera positiva synergieffekter ses i det, inte minst vad gäller skapande av nya generationsöverskridande mötesplatser. Biblioteket kommer bl.a. att inrymma en avdelning för förskolebarn och förskolor kommer att bjudas in regelbundet till biblioteket. Biblioteksverksamheten har haft svårighet att rekrytera behörig personal och har haft stora utmaningar med vakanser under 2017. Diskussioner pågår om hur biblioteksverksamheten kan bemöta intresset från allmänheten för en bibehållen och ev. ökad bemanning av filialbiblioteken i Arbrå och Kilafors.

Kulturenheten fortsätter arbetet med att förvalta och utveckla det goda renomméet som byggts upp genom åren. Kulturhusets kapacitet medför att det finns naturliga förväntningar på kulturenhetens utbud och kvalitet, från både invånare och besökare i kommunen. Kulturkvarteret som helhet bidrar till kommunens infrastruktur, med kultur som en naturlig del av kommunens varumärkes byggande.

Arbetet med STAMINA-projektet fortsätter och utvecklas till att inkludera även politiker i kulturnämnden. Arbetet följs upp i verksamheternas ordinarie APT-arbete. Under 2017 knöts Uppsala universitets konsultbolag IPF (Institutet för Personal- och Företagsutveckling) till STAMINA-projektet.

13.8 Måluppfyllelse

13.8.1 Invånare

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
God folkhälsa och engagerade medborgare. Invånarna ska ges förutsättningar för meningsfulla aktiviteter, få en god service vid kontakt med kommunala verksamheter samt uppleva förtroende för kommunens arbete. Ge förutsättningar för alla invånare att delta och påverka. Känna tillit till varandra och kommunen. Skapa ett samhälle utan narkotika och dopning.	Alla kulturenhetens verksamheter har uppgifter inom målområdet. Genom olika arbetssätt och aktiviteter bidrar kulturenheten till meningsfulla aktiviteter, jämlika möjligheter till delaktighet och inkludering. Kulturenhetens verksamheter är självklara byggstenar i en konstruktiv samhällsutveckling.

Nämndens mål	
Att ha en kultur som är angelägen och utmanande med delaktighet i ett deltagarperspektiv-Samverka externt och internt för att nå gynnsamma effekter. Att jobba coachande/stödjande med ungdomar i projekt	◆

13.8.2 Utveckling, välfärd och tillväxt

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
Anpassad infrastruktur, tillgång till högre utbildning och gott företagsklimat Fler människor ska få möjlighet till egen försörjning genom arbete eller utbildning. Bättre integration medför många positiva effekter på individen och samhället. Bättre resultat i grundskolan ska prioriteras. Utveckla infrastrukturen genom satsningar på byggande av bostäder, utveckling av järnväg och vägnät samt bredbandsutbyggnad.	Kulturenheten skapar förutsättningar för bildning, lust till lärande och utveckling genom alla verksamheter, även i nära samverkan med skola och förskola. Kulturskolan bidrar till kunskapsmålen genom kulturella/estetiska lärprocesser i för- och grundskola. Biblioteken arbetar med barn och unga i nära samverkan med skola, förskola, BVC, logopeder m.fl. Inkludering från yngsta barn/bebisar till äldre på särskilda boenden, inkl. barn/unga med funktionsvariationer.

Nämndens mål	
Delaktighet i samhällsutveckling, samhällsbygge och kommuninvånarnas bildning. Inspirera till och skapa möjligheter för utbud och aktiviteter över hela kommunen.	◆

13.8.3 Ekonomi

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
God ekonomisk hushållning En ekonomi i balans är en förutsättning för kommunens utveckling, för en god kommunal verksamhet och för att ge en så stor nytta som möjligt. De ekonomiska resurserna ska användas optimalt för att driva kommunal kärnverksamhet, för att ha utrymme för egenfinansierade investeringar och för att uppnå överskottsmålet.	Flera åtgärder har vidtagits för att komma till rätta med underskott i några av kulturenhetens verksamheter. Kulturnämnden har en budget i balans vid årets slut. Investeringsutrymmet som funnits under året har delvis nyttjats.

Nämndens mål	
Budget i balans, (anpassad efter verksamheten)	●

13.8.4 Medarbetare

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
Attraktiv arbetsgivare med kompetenta och motiverade medarbetare Ge medarbetarna förutsättningar och stimulans för att kunna utföra sina uppdrag väl. Ett hälsofrämjande ledarskap tillämpas, vilket innebär delaktighet, engagemang, jämställdhet och ansvarstagande. Främja kompetensutveckling. Säkra tillgången på efterfrågad kompetens genom en väl utvecklad lönepolicy och kompetensförsörjningsstrategi som genomsyrar organisationen.	Svårigheter att rekrytera vissa yrkesgrupper. Nya rutiner för samverkan och utveckling av bl.a. APT-former för ökat medarbetarinflytande har påbörjats under året. Omorganisation och kartläggning av ett par verksamheter bidrar till tydligare uppdrag och förutsättningar för långsiktig strategisk utveckling av kulturenhetens verksamheter. Arbete med organisatorisk och social arbetsmiljö genom bl.a. deltagande i FoU-projektet STAMINA.

Nämndens mål	
Goda interna processer och utbildningar för att främja ett konstruktivt, hälsofrämjande klimat (verksamhet kontra budget)	◆

13.8.5 Arbetssätt och processer

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
Delaktigt, effektivt och öppet arbetssätt Kommunens arbete ska bedrivas effektivt. Skapa förståelse för varandras arbete och kompetenser och samverka mellan förvaltningar, verksamheter, förbund, bolag och politik för en ökad koncernnytta. Utnyttja möjligheten att samverka med andra kommuner för att dra lärdomar av deras arbete och utveckling.	Samverkan inom koncernen, bl.a. i form av interna tjänsteköp och bidrag till internutbildning av personal. Löpande samverkan med flera förvaltningar har utvecklats under året. Kontinuerlig interkommunal och regional samverkan för flera verksamheter bidrar till bättre service och effektivitet. Bl.a. kulturskolans personal- och instrumentsamverkan med Söderhamn och Ovanåker, och Bibliotekens regionala HelGe-samverkan.

Nämndens mål	
Goda interna processer och utbildningar för att främja samarbete, samverkan och samordning	◆

14 Överförmyndarnämnden

14.1 Nämnden i korthet

Nämndsordförande:	Ulrika Dahlberg
Antal ledamöter:	5 ordinarie + 5 ersättare
Förvaltningschef:	Hans Persson

Tillsyn i överförmyndarfrågor (god man, förvaltare, förmyndare och god man för ensamkommande barn). Är även rådgivande och beslutande i dessa frågor.

14.2 Sammanfattning av väsentliga händelser

- Årsräkningsutbildning med flera nya som gått grundutbildningen.
- 2 granskare anställda under våren.
- Fr o m 1 april har enheten ett telefonnummer in. Dagindelningen för handläggarna togs bort varpå de jobbar mer specialiserat och med en postkorg in.
- Inlett länsövergripande samarbete i: granskning, utbildning, system, arvodering.
- Handlingsplan avs. rekrytering av ställföreträdare upprättad/påbörjad

14.3 Verksamhetsredovisning

	Budget 2017	Utfall 2017	Avvikelse Budget/Utfall	Utfall 2016
Överförmyndarenheten	-1 635	-1 639,6	-4,6	-1 535,3
Ensamkommande flyktingbarn	0	-241,6	-241,6	0
Överförmyndare	-2 240	-1 982,5	257,5	-2 104,6
Enhet för ensamkommande flyktingbarn	0	-0,5	-1	0
Summa	-3 875	-3 864	11	-3 640

14.4 Kommentarer till verksamhetsredovisning

Överförmyndarenheten har en budget i balans.

Den del av budgeten som benämns Överförmyndare innefattar både nämndens arvoden och ställföreträdarnas arvoden. Denna del av budgeten visar 2017 ett överskott. Denna flexibilitet i budgeten måste finnas då man år från år bedömer arvodets storlek samt vem som betalar arvodet, Huvudmannen eller kommunen. Detta gör att det är svårt att prognostisera denna del av budgeten.

14.5 Personalredovisning

Sjukfrånvaron något högre 2017 på grund av långtidssjukskrivningar under senare delen av året. Aktiv dialog förs med både berörda och arbetsgruppen. Dock har sårbarheten visats påtagligt när det händer i en liten grupp med arbetsuppgifter som enligt lag ska utföras.

	2017	2016
Total sjukfrånvaro*	7,69%	6,26%
- varav långtidsfrånvaro**	0%	0%
Sjukfrånvaro för kvinnor	9,36%	6,36%
- varav långtidsfrånvaro**	0%	0%
Sjukfrånvaro för män	0,32%	5,58%
- varav långtidsfrånvaro**	0%	0%

*Sjukfrånvarons andel av den ordinarie arbetstiden för samtliga anställda, såväl tillsvidare- som visstidsanställda.

**Den del av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer

14.6 Framtidsbedömning

Nyheter i föräldrabalken fr o m 2017-07-01 med anhörigställföreträdare och framtidsfullmakter 17 kap. Hur påverkar det ÖF? Avvaktar prövningar i domstol.

Framtidsfullmakter. Hur påverkar det ÖF? Avvaktar prövningar i domstol.

Nyheter i ersättningen från Migrationsverket 2017-07-01 då arvode och tolkkostnader för ensamkommande barn inte längre får återsökas. Kommunerna kommer i stället erhålla en schablon per barn.

Migrationsverkets avveckling av verksamhet i länet. Hur påverkar det antalet ensamkommande barn i länet samt god mans uppdrag i och med långa resor till Migrationsverket mm i asylprocessen?

Svårare och svårare att rekrytera ställföreträdare.

14.7 Måluppfyllelse

14.7.1 Invånare

Kommunfullmäktiges mål och strategi	Analys
God folkhälsa och engagerade medborgare. Invånarna ska ges förutsättningar för meningsfulla aktiviteter, få en god service vid kontakt med kommunala verksamheter samt uppleva förtroende för kommunens arbete. Ge förutsättningar för alla invånare att delta och påverka. Känna tillit till varandra och kommunen. Skapa ett samhälle utan narkotika och dopning.	

Nämndens mål	
Öka medborgarnas kunskap om gode mäns och förvaltares uppdrag.	

14.7.2 Utveckling, välfärd och tillväxt

Kommunfullmäktiges mål och strategi
Anpassad infrastruktur, tillgång till högre utbildning och gott företagsklimat Fler människor ska få möjlighet till egen försörjning genom arbete eller utbildning. Bättre integration medför många positiva effekter på individen och samhället. Bättre resultat i grundskolan ska prioriteras. Utveckla infrastrukturen genom satsningar på byggande av bostäder, utveckling av järnväg och vägnät samt bredbandsutbyggnad.

Nämndens mål	
Nämnden har tillgång till kompetenta ställföreträdare.	
Nämnden ska sträva efter minskad miljöbelastning inom verksamheten.	

14.7.3 Ekonomi

Kommunfullmäktiges mål och strategi
God ekonomisk hushållning En ekonomi i balans är en förutsättning för kommunens utveckling, för en god kommunal verksamhet och för att ge en så stor nytta som möjligt. De ekonomiska resurserna ska användas optimalt för att driva kommunal kärnverksamhet, för att ha utrymme för egenfinansierade investeringar och för att uppnå överskottsmålet.

Nämndens mål	
Nämnden har en effektiv ekonomi- och verksamhetsstyrning	●

14.7.4 Medarbetare

Kommunfullmäktiges mål och strategi
Attraktiv arbetsgivare med kompetenta och motiverade medarbetare Ge medarbetarna förutsättningar och stimulans för att kunna utföra sina uppdrag väl. Ett hälsofrämjande ledarskap tillämpas, vilket innebär delaktighet, engagemang, jämställdhet och ansvarstagande. Främja kompetensutveckling. Säkra tillgången på efterfrågad kompetens genom en väl utvecklad lönepolicy och kompetensförsörjningsstrategi som genomsyrar organisationen.

Nämndens mål	
Medarbetarna känner delaktighet och har inflytande över sina arbetsuppgifter.	▬
Överförmyndarenheten uppfattas som en attraktiv arbetsplats.	◆

14.7.5 Arbetssätt och processer

Kommunfullmäktiges mål och strategi
Delaktigt, effektivt och öppet arbetssätt Kommunens arbete ska bedrivas effektivt. Skapa förståelse för varandras arbete och kompetenser och samverka mellan förvaltningar, verksamheter, förbund, bolag och politik för en ökad koncernnytta. Utnyttja möjligheten att samverka med andra kommuner för att dra lärdomar av deras arbete och utveckling.

Nämndens mål	
Ärenden handläggs effektivt och rättssäkert.	●

15 Bollnäs Bostäder

15.1 Sammanfattning av perioden 1 januari 2017 - 31 december 2017

- Bollnäs Bostäder redovisar för år 2017 en vinst på 15,0 mkr före och 2,4 mkr efter bokslutsdispositioner och skatt. Verksamheten omsatte 243,2 mkr.
- De totala investeringarna i materiella anläggningstillgångar har under året uppgått till 67,2 mkr. Byggnader och mark svarar därvid för 61,1 mkr och inventarier för 6,1 mkr.
- Kostnaderna för reparationer har uppgått till 24,0 mkr. Bolaget har under året satsat 48,0 mkr i underhållsåtgärder. Av underhållet avser 15,1 mkr lägenhetsunderhåll.
- Inför 2017 träffade Bollnäs Bostäder och Hyresgästföreningen ett avtal om att hyrorna höjdes med i snitt 0,7 % med ett intervall på 0,5 - 0,9 % från och med 1 januari. Parkeringar, garage och carportar höjdes med fasta belopp.
- Hyresgäster som bott minst tjugo år i samma lägenhet får 40 % rabatt på en månadshyra per år. Nämnda hyresrabatt har funnits i tio år och för 2017 utgjorde den drygt 400 tkr fördelade på
- 217 hyresgäster.
- Antalet outhyrda lägenheter var vid årets slut 42 och motsvarar 1 % av lägenhetsbeståndet (3 888 per 171231). Vid motsvarande tidpunkt året innan var antalet 24 eller 0,6 %. Hyresbortfallet för outhyrda lägenheter och lokaler uppgick till totalt 3,0 mkr vilket ligger i nivå med de senaste åren.
- I kvarteret Häggen, Hälsingegatan 38 G i Arbrå, har ett hus sålts vid årsskiftet 2016/2017. Bolaget äger efter denna försäljning två hus i detta kvarter.
- Multimediautbyggnad i Vallsta har färdigställts under hösten. I Rengsjö har planering för utbyggnad påbörjats.
- Affärsplanen har reviderats under 2017.
- Under 2017 har Bollnäs Bostäder fyllt 70 år. Det har bolaget firat tillsammans med kommunens invånare. Den 26 augusti bjöds det på en utställning på Konsthallen som speglar Bollnäs Bostäders 70-åriga historia. Samma dag serverades 70 meter tårta på Brotorget där det också bland annat bjöds på underhållning av ett lokalt band, godisregn och ballonger. Det blev ett väldigt lyckat och uppskattat kalas i mångas ögon och munnar.
- En sommarlovsaktivitet för alla barn mellan 7-12 år, Fotbollskul, har genomförts under en vecka i augusti. Bolaget bjöd alla deltagare på denna aktivitet, även de barn som inte är hyresgäster hos Bollnäs Bostäder. Detta evenemang har genomförts i ett fint samarbete med Bollnäs GIF Fotbollsförening.

Miljö

Bolaget arbetar ständigt med att förbättra hyresgästens FNI möjligheter (FNI= Fastighetsnärainsamling). Bolaget arbetar också med att minska avstånden för hyresgästen till närmaste sorteringsanläggning samt tydligheten vid sortering: ”Det ska vara lätt att göra rätt”. I mån av utrymme upprättas nya miljöhus på de områden som inte redan har sådana och det långsiktiga målet är att alla bolagets hyresgäster ska ha FNI på sitt område. Kontinuerligt görs åtgärder för energibesparingar i beståndet. Bland annat i gemensamma tvättstugor byts torkutrustningar och tvättmaskiner ut till mer energisnåla. Även motorvärmare byts ut till mer energisnåla. Äldre armaturer byts ut till nya. Utomhus fasas kvicksilverlampor med 125 watt ut till kvicksilverfria ljuskällor med förbrukning från 20 till 35 watt. Entré- och gårdsbelysningar åtgärdas för att skapa trygga utemiljöer. Inuti beståndet byts äldre armaturer ut till lågenergilampor och närvarostyrning.

15.2 Måluppfyllelse (Utifrån mål- och styrkortet)

Styrkortets fem perspektiv, vari bolagets mål ryms, är Arbetssätt och processer, Medborgare/Kund, Utveckling, välfärd och tillväxt, Ekonomi samt Medarbetare.

En avstämning av det balanserade styrkortet har gjorts.

Bolagets mål uppnås. Och när målen uppnås bidrar bolaget till att de av fullmäktige antagna målen nås. Fullmäktiges vision, önskat läge och mål finns alltigenom Bollnäs Bostäders verksamhet.

Övergripande resultat för det balanserade styrkortet 2017:
I cirkeln har en samlad bedömning av bolagets måluppfyllelse per perspektiv gjorts. Varje perspektiv motsvaras av en tårtbit. Grön markering betyder att målen i perspektivet är uppfyllda och att allt går som planerat. Gul markering betyder att målen delvis är uppfyllda men att det finns mer att göra. **Röd** markering av tårtbit innebär att

2017 invigde bolaget åtta lägenheter i Arbrå. Bolaget inledde en nyproduktion i Säversta med 16 lägenheter för socialnämndens räkning. Dessutom räknade bolaget med att påbörja 24 lägenheter för 65+ som dock överklagades. När bolaget planerar lägenheter är det behovet som styr – att anlägga en helhetssyn på kommunen och se till samtliga målgruppers behov är prioriterat. Hushållens storlek är avgörande. Hushållens socioekonomiska status i kommunen väger också tungt i bedömningen. Av riktlinjerna i ägardirektiven framgår det att bolaget ska tillgodose olika bostadsbehov och erbjuda ett varierat bostadsutbud. Detta speglas i de på 2017 avslutade, pågående och planerade byggnadsprojekten – som skiljer sig åt i såväl produktionskostnad som tänkt målgrupp.

Det pågår oavbrutet ett utvecklingsarbete i bolaget för att utföra det allmännyttiga uppdraget klokt, effektivt och mer ekonomiskt samtidigt som hyresgästerna skall uppleva bättre service och högre trivsel. En verklighet som förändras ställer krav på bolaget att det också förändras i samma takt. Det är nödvändigtvis inte organisationen som behöver ändras. Det kan lika väl vara medarbetarnas arbetssätt som korrigeras. Under 2017 har bolaget sett över organisationsmodellen. Någon förändring planeras inte. Däremot har bolaget en tydlig ambition att digitalisera fler arbetsprocesser än tidigare.

15.3 Kommentarer till budgetavvikelse/utfall

Kostnadsposter där utfallet blev bättre än budgeterat är räntekostnaden som i dagsläget ligger på historiskt låga nivåer. Troligtvis kommer dessa att börja stiga under 2018.

En kostnadspost som hamnade högre än budgeterat är reparationer. Den största anledningen är ökade kostnader för vattenskador i framförallt badrum. Kostnaden för vattenskador ökar fortfarande jämfört med tidigare år.

Bolagets vinst på 15,0 mkr blev något bättre än det i prognosen angivna resultatet på 13,0 mkr. Soliditeten utgör vid utgången av 2017 24 % vilket överstiger det i ägardirektivet angivna kravet på 15%.

15.4 Investeringar

- Inom ramen för kommunens Arbråprojekt har en nyproduktion skett av ett flerfamiljshus i Arbrå, Koldemo 30:46, med åtta lägenheter (2-3 rok) i två plan. Målgruppen har varit Arbråbor (seniorer) som önskar bo i hyresrätt. Inflytt var 1 oktober 2017 och alla lägenheter har blivit uthyrda.
- Säversta etapp 2 A, byggstart har skett i slutet av året för 16 nya lägenheter (1-2 rok). Socialförvaltningen kommer att blockhyra dessa lägenheter då målgruppen är Bollnäs kommuns socialtjänsts brukare.
- Myrbäckskroken etapp 1, en nyproduktion av 32 nya lägenheter (1-2 rok) pågår sedan maj 2017 och rullar på enligt tidsplan. Målgruppen är mindre hushåll. Beräknad inflyttning är våren 2018.
- Sundsbro etapp 2, där planeras det för 24 nya lägenheter (2-4 rok), målgruppen är 65+ och bolaget planerar att hyra ut dessa lägenheter som kooperativa hyresrätter. Byggstart planeras att ske under 2018.
- Morkullan, Björktjära 9:16, som hyrs av kommunen har byggts ut under hösten 2016. Socialtjänsten är uppdragsgivare och denna betydande tillbyggnad används i handikappomsorgens verksamhet. Inflyttning har skett vid årsskiftet 2016/2017.
- Socialnämndens beställning av ett nytt kök, Framtidens kök för tillagning av mat som skall kylas, verkställdes under hösten 2016. Om- och tillbyggnaden av köket på Karlslund har slutförts under försommaren och invigning har gjorts i juni 2017.

15.5 Personalredovisning

Bolaget hade vid årets slut 45 medarbetare, 18 kvinnor och 27 män. Dessa är fördelade på

22 fastighetsanställda och 23 tjänstemän. Under året har bolaget även haft 6 säsongsarbetare och

16 feriearbetare anställda och med dessa inkluderade motsvarar tjänsterna 47 årsarbeten.

En ny medarbetare har i slutet av året anställts till Boservice.

Genomsnittsåldern var 50 år och den genomsnittliga anställningstiden var drygt 17 år. Sjukfrånvaron för 2017 var 3,0 %. För 2016 var sjukfrånvaron 2,0 %. Det högre talet för 2017 beror på att bolaget hade ett par långtidssjukskrivningar. Ett samarbete med kommunen har under sommaren resulterat i en sysselsättningsplats 4 timmar/dag inom bolagets Parkenhet och den har fortlöpt under hösten. En person har utfört en arbetsträning inom Boservice under våren och sommaren. En arbetspraktik har varit aktuell inom Parkenheten under samma period och har lett till en tidsbegränsad anställning i bolaget för ett sophanteringsprojekt.

Kompetensutveckling i form av bland annat utbildningar, föreläsningar och studiebesök har skett under året. Under hösten bytte bolaget fastighetssystem och i samband med detta genomgick berörda medarbetare utbildning i detta. Två utvecklingsdagar för alla medarbetare har genomförts med ledning av bolagets VD, för att tillsammans bland annat gå igenom de nya balanserade styrkorten och den nya affärsplanen för 2018. Hela bolaget besökte i mars SABO´s Fastighetsdagar som var förlagda i Gävle med Gavlegårdarna som värd. Där togs intressanta och aktuella områden upp som alla i någon form berör allmännyttan. Inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet har ett antal utbildningar ordnats under året. Bland annat har en Hjärt- och lungräddningsutbildning genomförts för alla medarbetare, alla fastighetsskötare, säsongsanställda och feriearbetare har genomfört en belastningsergonomisk utbildning och en uppföljning av en basutbildning i SAM har genomförts för chefer och skyddsombud.

I slutet av året gjordes en medarbetarenkät med en svarsfrekvens på 91 %. I skrivande stund görs en utvärdering av den. Enkäten har resulterat i en hög medarbetarnöjdhet. Svarsresultatet kommer att genomarbetas i bolagets löpande systematiska arbetsmiljöarbete.

15.6 Internkontroll

Bolaget arbetar löpande med internkontroll och har sedan 2017 en ny internkontrollfunktion i drift. Den följer COSO-modellen och syftar till att åstadkomma en rimlig försäkran:

- om bolagets mål uppnås och om verksamheten är ändamålsenlig och effektiv.
- om den ekonomiska rapporteringen är tillförlitlig.
- om att tillämpliga lagar följs.

De kontrollmål som använts under 2017 – och som finns angivna i av styrelsen fastställd internkontrollplan - visar inga avvikelser.

15.7 Framtidsbedömning

Bolaget jobbar fortfarande med att få igång byggprojekt (Sundsbro 2). Efterfrågan har visserligen minskat dramatiskt det senaste året. Men bedömningen är att antalet lägenheter för 65+ är en brist i kommunen. Säverstaprojektet och Myrbäckskroken har dragit ut på tiden. Men i juli 2018 är det inflyttning i Myrbäckskroken med sina 32 lägenheter och i början av 2019 flyttar kommunens brukare in i Säversta.

I bolagets marknadssystem finns ca 8 000 personer som anmält sitt intresse för lägenhet (en minskning från prognos 2 2017). Marknadssystemet är ett trubbigt sätt att mäta efterfrågan. Marknadssystemet är dock en god indikator– och tendensen är lika i hela landet. Bostadsmarknaden mattas av. Bostadssituationen i Sverige är dock fortfarande besvärlig. Samtidigt som det behövs ett tillskott av lägenheter är det svårt – näst intill omöjligt – att hålla nere produktionskostnaderna. Detta medför att hyrorna ofta hamnar på en nivå många inte orkar med i sin hushållsekonomi.

Den låga vakansgraden bedömer bolaget hålla i sig åtminstone till halvårsskiftet 2018. Bolaget märker att det kraftiga trycket efter lägenhet sjunker. Intresseanmälningarna på lediga lägenheter är inte lika många som tidigare – och i två av våra kommundelar finns stundtals lediga lägenheter för omedelbar uthyrning.

Som det ser ut i dagsläget startar bolaget en nyproduktion 2018 (Sundsbro 2). Myrbäckskroken och Sundsbro 2 blir viktiga värdemätare av marknaden för framtiden.

Bollnäs Bostäder är den stora samhällsbyggaren på orten. 2017 färdigställdes åtta lägenheter i kommunen (Arbrå) – och 48 lägenheter är under uppförande. 24 lägenheter påbörjas 2018. Bolaget har för närvarande inga problem med byggbar mark. Nu är det efterfrågan som styr.

För en mer detaljerad lista över kommande projekt och händelser av vikt i framtiden hänvisar bolaget till Affärsplan 2018. I den beskrivs samtliga tänkta nyproduktioner fram till 2021, mindre projekt med stor betydelse för bolaget samt bolagets affärsmodell.

16 Bollnäs Energi AB

16.1 Sammanfattning av perioden 1 januari 2017 - 31 december 2017

- Utbyggnad av fibernätet i de södra kommundelarna.
- Tecknat samverkansavtal om avfallsbehandling i Gästrikland och södra Hälsingland.
- Genomfört riskanalyser av samtliga IT-system.
- Antagit reviderad affärsplan för 2017-2022.
- Oförändrade fjärrvärmeavgifter.

Utbyggnaden av fibernätet har under året koncentrerats till kommunens södra delar. Över 1100 fiberkunder har kopplats in på fibernätet, vilket är rekord. 2017 års utbyggnadsplan, som är kostnadsberäknad till c:a 44 miljoner kronor, har inte kunnat slutföras innan nyår på grund av vissa svårgrävda områden. Detta innebär att arbetet fortsätter över vintern, vilket medför en liten kostnadsökning, men det är viktigt att kunna hålla utlovad utbyggnadsplan.

Ett samverkansavtal mellan Bollnäs Energi, BORAB, Gästrike Återvinnare och Söderhamn Nära AB har tecknats avseende leverans av matavfall till biogasanläggningen i Forsbacka och brännbart avfall till Säverstaverket i Bollnäs. Avtalet innebär att bränsle och substrat till behandlingsanläggningarna säkerställs. Dessutom finns förutsättningarna att miljöpåverkan från transporter av avfall minskar genom optimerad transportlogistik. Alla interna bränsletransporter (avfall från Sävstaås till Säverstaverket och flis till Arbrå värmeverk samt aska från Kilafors och Arbrå värmeverk) sker med fordon som drivs med biodiesel.

Under året har 23 nya leveranspunkter kopplats in på fjärrvärme. Den totala anslutningseffekten uppgår till c:a 800 kW. Styrelsen beslutade att fjärrvärmeavgifterna för 2018 ska var samma som 2017. Därmed har avgifterna inte höjts sedan 2014.

Styrelsen har tillsammans med personalen arbetat med att revidera affärsplanen för bolaget. En ny vision har tagits fram som lyder: ”Bollnäs Energi ska vara det självklara valet för energi- och kommunikation inom Bollnäs kommun.” Alla verksamheter är idag beroende av fungerande IT-system. Samtidigt blir verksamheterna mer sårbara också. Ett flertal myndigheter i Sverige har under den senaste tiden varit utsatta av olika typer av angrepp på sina system. Även energibranschen är en utsatt bransch. Bollnäs Energi har under 2017 genomfört en riskanalys av samtliga verksamhets- och administrativa system i bolaget. Riskanalyserna har resulterat i vissa åtgärder som ökat säkerheten.

En medborgarundersökning har genomförts genom telefonintervjuer med 401 personer i hela kommunen. Syftet med undersökningen var att ta reda på hur känt bolaget är bland medborgarna. Resultatet visar att kännedomen om bolaget och dess verksamhet har ökat sedan föregående undersökning 2014. Även en medarbetarundersökning har genomförts i slutet av 2017. Bearbetning av resultatet pågår.

16.2 Måluppfyllelse (Utifrån mål- och styrkortet)

Följande mål har uppfyllts

MÅL	RESULTAT
• 100 % av serviceavtalskunderna ska kontaktas för ett servicebesök. • Samtliga nyanslutna fjärrvärmekunder ska kontaktas för återkoppling om hur anslutningen har upplevts. • Anordna ett årligt fjärrvärme-event för företagskunder. • Inbjudan till grundskolor, åk 4, i Bollnäs kommun att besöka Säverstaverket och få information om avfallshantering.	• Målet uppfyllt • Samtliga inkopplade kunder har två till tre veckor efter inkoppling kontaktats • Ägare till större fastigheter har inbjudits till information i samband med en bandymatch. C:a 15 fastighetsägare kom till träffen. • Samtliga åk 4 har fått inbjudan.
• Total anslutningseffekt för nya fjärrvärmeanslutningar ska uppgå till minst 300 kW. • Minst 50 nya serviceavtal. • Minst 700 nya anslutningspunkter med fiber under 2017 respektive 2016.	• Den totala anslutningseffekten 2017 var 800 kW • 55 nya serviceavtal. • 1103 nya fiberkunder har kopplats in.

• Ge möjlighet till minst 5 praktikplatser. • Införa serviceavtal avseende fjärrvärmecentraler för stora fastigheter. • Sänka förbrukning av råvaror (vatten, kalk, sand, kemikalier) i energiproduktionen, kg/MWh producerat jfr 2016.	• Totalt har 6 ungdomar erhållit praktikplats 2017 • Två serviceavtal för större fastigheter har tecknats. • Förbrukningen av råvaror i energiproduktionen har sänkts med 0,11 kg/MWh jämfört med 2016
• Bolaget skall uppvisa ett rörelseresultat som är minst 15 % av nettoomsättningen.	• Resultat 17,7%
• Minst en större samlad personalaktivitet. • Genomföra minst en friskvårdsaktivitet i grupp för personalen. • Genomföra en medarbetarenkät.	• Målet uppfyllt • Deltagit bl.a. i Run of Hope. • Målet uppfyllt
• Minst en gemensam aktivitet med ett annat branschföretag. • Minska oplanerade stopp på fjärrvärmenäten med 25 % jfr 2016. • Tillgängligheten på internetleverans ska vara minst 99,6 % räknat över 365 dagar.	• Benchmarking genomförd med annat energibolag. • Oplanerade stopp var 37% färre än under 2016. • Tillgängligheten var 99,96 %

Följande mål har ej uppfyllts

• Genomföra samarbetsaktiviteter med andra externa verksamheter. • Minska antalet beredskapsutryckningar med 5 % jfr 2016.	• Ej genomfört på grund av tidsbrist • Samma antal beredskapsutryckningar som 2016

Bolaget uppfyller bl.a. kommunfullmäktiges mål om väl utbyggd infrastruktur och god ekonomisk hushållning.

16.3 Kommentarer till budgetavvikelse/utfall

Verksamheten visar ett positivt resultat på 18,4 miljoner kronor före skatt och bokslutsdispositioner att jämföra med budget 17,5 miljoner kronor. Det är det bästa resultatet någonsin. Temperaturmässigt var 2017 nästan som ett normalår. Fjärrvärmeintäkterna blev endast 0,3 miljoner kronor lägre än budgeterat. Det förbättrade resultatet har uppnåtts trots ett större driftstopp på kraftvärmepannan i Säverstaverket under januari vilket resulterade i ökade bränslekostnader. Stoppet varade i 11 dygn. Tack vare en avbrottsförsäkring begränsades kostnadsökningen till 7 dygn. Intäkterna för mottagning av avfall har höjts genom att nya kontrakt har skrivits med avfallslämnare.

16.4 Investeringar

Under året har investeringarna uppgått till 42,3 miljoner kronor varav fiberutbyggnad har stått för 30,3 miljoner kronor (exkl investeringsbidrag) och fjärrvärmeverksamheten har stått för 12,0 miljoner kronor.

16.5 Personalredovisning

Den totala sjukfrånvaron uppgick till 5,5% varav långtidssjukskrivningarna stod för 3,4%. Av andelen långtidssjukskrivna var endast 0,5% arbetsrelaterad. Under året har två personer varit visstidsanställda. Dessa har fått tillsvidareanställning för att ersätta pensionsavgångar.

16.6 Internkontroll

Vid den årliga genomgången av internkontrollplanen har inga anmärkningar konstaterats. Samtliga kontrollpunkter har kunnat genomföras. Styrelsen har varit delaktiga i upprättande av riskanalys som grund för 2017 års kontrollplan.

16.7 Framtidsbedömning

Bollnäs Energi AB har tillfrågats om köp av den privata fjärrvärmeverksamheten i Rengsjö. En värdering utifrån behov av nyinvesteringar och möjlig utveckling ska genomföras innan beslut. Efter de senaste årens utbyggnad av fjärrvärmenätet i Arbrå har effektbehovet ökat och därmed har oljeandelen i bränslemixen också ökat. Vissa effekthöjande åtgärder i befintlig utrustning kommer att genomföras men det kan behövas en investering av en ny biobränslepanna inom de närmaste åren. Bollnäs Energis uppdrag att bygga ut fibernätet för att uppfylla målet i kommunens Bredbandsstrategi, 90% av hushållen ska ha tillgång till snabbt bredband senast 2020, har uppfyllts i och med 2017 års utbyggnad. Under 2018 kommer den sista etappen av utbyggnadsplanen att slutföras och därmed kommer c:a 95% av hushållen ha tillgång till snabbt bredband. Om samtliga hushåll ska ha tillgång till fiber krävs nya finansieringsformer. Staten eller någon annan aktör måste bidra med större andel i investeringen än vad som varit tidigare. Bolaget kommer att ha svårt att klara av att, på affärsmässig grund, bygga ut fiber till alla.

16.8 Särskilda upplysningar

Bolaget bedömer att resultatet det närmaste året bör kunna ligga i nivå med 2017. Därefter kan resultatet bli något lägre. Det finns vissa orosmoln i form av förslag på nya skatter som kan komma att drabba fjärrvärmen ekonomiskt. För närvarande är det mycket låga räntor. Marknaden är dock enig om att räntorna kommer att börja höjas under 2018. Eftersom bolaget har en stor kapitalskuld kommer det att påverka räntekostnaderna på sikt. Dock är en stor del av skulden räntesäkrad i form av ränteswapar.

17 Helsinge Vatten AB

17.1 Sammanfattning av perioden 1 januari 2017 - 31 december 2017

- Utredningsavdelningen utökas med en ingenjör, från två till tre.
- Ombyggnationen av Häggesta reningsverk har fortsatt under 2017.
- Anläggandet av en överföringsledning för vatten mellan Viksjöfors och Alfta fortsätter.

Under hela 2017 har förberedelser för krisövningen X-stream pågått. Övningen genomfördes den 6 december 2017 och har gett Helsinge Vatten en bra möjlighet att fundera över organisation och planer för extraordinära händelser. En utvärdering av övningen kommer att ske i februari 2018.

En utökning av utredningsavdelningen, från två till tre ingenjörer, innebär att Helsinge Vatten kan arbeta mer proaktivt med utredningar för bättre planering av våra insatser på ledningsnät, bättre uppföljning och analys av provsvar samt mer information till allmänheten.

I Bollnäs kommun finns en VA-plan färdig för beslut i kommunfullmäktige.

17.2 Måluppfyllelse (Utifrån mål- och styrkortet)

Helsinge Vattens styrkort har mål som ska relatera till både Ovanåkers kommuns och Bollnäs kommuns övergripande perspektiv. Bolagets mål är satta för att VA-verksamheten, inom sitt område, ska bidra till att uppfylla kommunfullmäktiges övergripande mål.

Utveckling, välfärd och tillväxt:

Mål: *Omhändertagandet och reningen av VA-kundernas avloppsvatten ska fungera väl så att utsläppet inte bidrar till att miljön i vattendrag och sjöar försämras.*

– Delvis uppfyllt. Vid Häggesta ARV har gränsvärdena överskridits vid upprepade tillfällen under året. Detta beror på ombyggnationen och Länsstyrelsen är informerad om detta. Vid Ryggesbo ARV har gränsvärdet för fosfor överskridits vid tre tillfällen: i februari, maj och i augusti. Ryggesbo är ett mycket enkelt reningsverk som saknar fosforrening. En ombyggnation av Ryggesbo ARV finns med i investeringsplanen för Ovanåkers kommun år 2021.

Medborgare:

Mål: *Kunskapen om och förtroendet för Helsinge Vatten ska vara på hög nivå bland medborgarna.*

– Delvis uppfyllt. Två av mätetalen visar grönt: inga dricksvattenprover har fått analysresultatet otjänligt och informationskampanjer har genomförts som planerat. Däremot har besöksantalet på hemsidan sjunkit och är nu i nivå med år 2015.

Medarbetare samt **Arbetssätt och processer:**

Mål: *Helsinge Vatten ska stå för ett tydligt och ärligt ledarskap.*

– Helt uppfyllt enligt alla tre mätetal.

Ekonomi:

Mål: *VA-anläggningarna ska optimeras utifrån miljömässiga och ekonomiska aspekter.*

– Delvis uppfyllt. Av de tre mätetalen för Bollnäs kommun visar två grönt och ett visar gult. För Ovanåkers kommun har motsvarande tre mätetal ett grönt resultat, ett gult och ett rött. Trenden generellt för VA-anläggningarnas status är att det arbete vi bedriver ger resultat och att vi ska fortsätta på samma sätt.

17.3 Kommentarer till budgetavvikelse/utfall

Bolaget baseras på självkostnadsprincipen och redovisar ett nollresultat vid årsbokslutet. Resultatet av VA-verksamheten redovisas istället i kommunernas bokslut. Resultatet för Bollnäs kommuns VA-verksamhet 2017 uppgår till -2 398 Tkr att jämföra med budgeterade -6 791 Tkr. Det innebär att det ackumulerade överskottet för VA-verksamheten i Bollnäs kommun nu sjunker till 9 127 Mkr.

- 1 Mkr lägre kostnader för köpta tjänster i samband med Häggesta ombyggnationen. Budgeterat 5,2 Mkr och utfall 4,2 Mkr.

- Elkostnad blev 30 % lägre än budgeterat, närmare 2 Mkr. Till största del beroende av lägre elförbrukning än budgeterat då bland annat Häggesta reningsverk dragit mindre el då endast en linje genom verket har körts medan den andra byggts om.
- 660 Tkr i ökad kostnad mot budget för mer frekvent slamkörning från Häggesta reningsverk i samband med ombyggnationen.
- Lägre kostnad för reparation tryckstegring då det budgeterats 400 Tkr för underhåll av tryckstegring vid Ren samt Orbaden som sedan inte behövdes utföras.
- 700 Tkr mer i personalkostnad mot budget då tillsvidareanställningar tillkommit under 2017 som inte var med i budget samt att mer tid lagts mot drift.

För att uppnå nollresultat i Helsinge Vatten regleras driftbidraget mot utfall driftskostnader i verksamheten gällande Bollnäs. Regleringen blev 1 472 Tkr, som Helsinge Vatten ska återbetala i driftsbidrag för 2017 då driftskostnaderna blev lägre än budgeterat för 2017.

17.4 Investeringar

Bollnäs VA-verksamhets investeringar redovisas under VA-enheten på Teknik- och fritidsnämnden.

17.5 Personalredovisning

Helsinge Vatten har vid slutet av året 36 tillsvidareanställda medarbetare. Bland de tillsvidareanställda är fem kvinnor (14 %). Medelåldern var vid årets slut 48,1 år.

Åldersfördelningen är följande:

21-29 år – 2 personer

30-49 år – 19 personer

50-67 år – 15 personer

Två anställda inom Helsinge Vatten har gått i pension i början av 2017. Ersättare för dessa har rekryterats. Inom företaget är 6 personer 60 år eller äldre.

Sjukfrånvaron har under året varit 0,92 %.

17.6 Internkontroll

I internkontrollplanen för 2017 har bland annat en del interna styrdokument och egenkontroll gåtts igenom och uppdaterats. Efterlevandet av dessa har också kontrollerats.

Framtidsbedömning

Hela VA-verksamheten i Sverige har påbörjat förändringen från förvaltning av befintliga anläggningar till utbyggnad, nya förutsättningar och mer proaktivt arbete. Detsamma gäller för Helsinge Vatten. Samarbete med framför allt TSF-förvaltningen och Samhällsbyggnadskontoret kring dagvattenhanteringen inom Bollnäs kommun är ett måste, när ökad risk för större skyfall i framtiden innebär att ledningar under mark inte är lösningen som kan hantera allt.

Det arbete vi har påbörjat med kontroll av inläckage i avloppsnätet och genomgång av nätet områdesvis kommer att fortsätta under lång tid och är ett viktigt arbete för att minska risken för att behöva brädda orenat avlopp ut i vattendrag.

Ekonomiskt finns en del osäkra parametrar på sikt. Driftbudgeten och därmed VA-taxan de närmaste åren är mycket beroende på räntenivån på investeringarna och på elpriset. Anläggningsavgiften kommer också att ses över i samband med att nyanslutningarna mer och mer kommer att handla om utvidgade områden istället för förtätningar av befintliga områden.

17.7 Särskilda upplysningar

Affärs- och marknadsriskerna för Helsinge Vattens verksamhet är små, då VA-kollektivet har monopol inom sitt område. De känsligaste punkterna för kollektivets utgifter är elpriset och räntenivån på investeringarna. VA-branschen som helhet ser ett behov av rejält ökade taxenivåer inom de närmaste decennierna om investeringar och underhåll ska kunna göras för att möta de förändrade förutsättningar som miljölagar och klimatförändringar troligtvis ger oss. Detta är dock inga förändringar som sker från ett år till nästa utan över längre tid.

18 Bollnäs-Ovanåkers Renhållnings AB

18.1 Verksamhet

Bolagets uppgift är att samla in, transportera, behandla och återvinna avfall samt att lagra och tillverka avfallsbränsle på uppdrag av Bollnäs Energi. Bolaget ägs av Bollnäs Stadshus AB och Ovanåkers kommun med 66,7 respektive 33,3 procent.

Bolaget bedriver tillståndspliktig verksamhet enligt Miljöbalken vid Sävstaås avfallsanläggning samt vid återvinningscentralen i Edsbyn. Slutliga villkor för brandförebyggande åtgärder samt för miljökontroll har fastställts av Länsstyrelsen.

Verksamheten är idag helt inriktad på att minska resursförbrukningen genom ökad återanvändning och återvinning. Det avfall som inte går att återvinna lagras och förbehandlas för produktion av avfallsbränsle. Bolagets informationsarbete mot allmänhet och företag har fortsatt fokus på att öka återvinning av matavfall samt förpackningar och tidningar. Målsättningen är att öka medvetandegraden hos kommunmedborgarna gällande individens ansvar för en hållbar samhällsutveckling genom resurshushållning och avfallsminimering.

18.2 Sammanfattning av perioden 1 januari 2017 - 31 december 2017

BORAB tog över kundtjänst och fakturering till kollektiven i egen regi 2016. Den stora fördelen är att vi på sikt kommer att ha fullständig kontroll på kundregistret. Genom grundavgiften i taxan är fler med och bidrar till kollektiven. Antalet nya kunder med hela abonnemang har också ökat. En ny miljöstyrande taxa har fastställts av kommunfullmäktige i båda kommunerna i slutet av året.

På informationssidan har fokus legat på införandet av matavfallsinsamling och en ny tidning som distribueras till alla hushåll. Antalet studiebesök på anläggningen har ökat markant.

Vid Återbrukshuset på Sävstaås har inlämnandet från hushållen ökat ytterligare vilket ligger i linje med verksamhetens uppdrag - resurshushållning och avfallsminimering. Andelen deponirest minskar, men för att uppnå önskat målvärde krävs utökad sorteringsmöjlighet ur fraktionen deponi. Det planeras för mer utrymme och därigenom förbättras möjligheter att sortera ut fler fraktioner.

I Avfall Sveriges kundenkät 2017 får BORAB fortsatt mycket höga värden och rankas högst av deltagande kommuner bl a när det gäller information, service och förtroendet för avfallshanteringen i sin helhet.

Produktionsdelen på BORAB har fungerat bra under året och leverans av färdigkrossat bränsle till Bollnäs Energi var nära det förväntade. Anläggningen drabbades i maj av en brand i lagret av hushållssopor. Förebyggande åtgärder för begränsning och spridning liksom samarbetet med räddningstjänsten fungerade bra. Ytterligare åtgärder i förebyggande syfte samt för effektivare brandbekämpning har vidtagits.

Bolagets styrelse utökades under året med en arbetstagarrepresentant.

18.3 Måluppfyllelse

18.3.1 Invånare

Bolagsmål		Kommentar
BORAB ska medverka till att invånarna på ett medvetet och upplyst sätt kan vara med och påverka miljön för en mer hållbar samhällsutveckling. Genom bra information som uppfattas enkel och med god service upprätthålla ett gott förtroende för bolagets arbete.		Utfallet av mätetalen visar fortsatt positiv utveckling gällande avfallshanteringen i kommunerna. Ökade återbruksmängder är en indikator som tillexempel ligger i linje med bolagets uppdrag.

18.3.2 Utveckling, välfärd och tillväxt

Bolagsmål		Kommentar
BORAB ska vara en kunskapsbank för företag och privatpersoner.		Det ser fortsatt bra ut för oss inom information. Fler och fler intresserar sig för vår verksamhet och vårt uppdrag. För att hålla i den trenden måste vi försätta omvärldsbevaka och hela tiden vara öppen för nya tankar och idéer.
Fler skall ges möjlighet till praktik, vägledning och arbetsträning. Bra integrationsarbete medför många positiva effekter för individen och samhället.		Ny integrationspolicy skapades och togs i bruk våren 2016. Under 2017 har samarbete med AME upprättats vilket resulterat i rekrytering av sommarvikarier och även rekrytering av resurser för yttre skötsel av anläggningen. I denna grupp av människor finns nyanlända svenskar. Men även andra mer socialt utsatta grupper. Vi ser positivt på denna utveckling för bolaget.

18.3.3 Ekonomi

Bolagsmål		Kommentar
Ekonomiska resurser inom avfallshanteringen ska användas effektivt till nytta för kommuninvånarna och miljön.		Bra resultat på mätetalen har en direkt inverkan positivt på målet. Ju fler som är med och betalar till kollektiven ju lägre och jämnare avfallstaxa kan vi ha ut mot kund. Vi har i uppdrag att se till att få ut så mycket som möjligt av varje spenderad krona. Är vi hela tiden noga i arbetet med budget och uppföljning nås måttet.

18.3.4 Medarbetare

Bolagsmål	Kommentar
BORAB ska ge medarbetarna förutsättningar och stimulans för att kunna utföra sitt uppdrag väl. Främja delaktighet, engagemang och jämställdhet. Uppmuntra kompetensutveckling.	Fortsatt höga värden i den årliga medarbetarenkäten och låg personalomsättning pekar på att BORAB är en attraktiv arbetsgivare. Att avsätta resurser till årliga utvecklingsdagar för hela personalen ger möjlighet till studiebesök, föreläsningar, diskussioner och grupparbeten.

18.3.5 Arbetssätt och processer

Bolagsmål	Kommentar
BORAB ska ha ett arbetssätt som innebär delaktighet för all personal.	Genom regelbundna arbetsplatsträffar, medarbetarsamtal och en årlig medarbetarenkät försöker företaget fånga upp förbättringsområden i arbetsmiljön samt skapa delaktighet mellan de olika delarna i verksamheten. Varje avdelning har representation i ledningsgruppen. Arbetsrotation uppmuntras i syfte att ge omväxling i dagliga arbetet och bättre backup-möjligheter vid frånvaro.

18.4 Kommentarer till budgetavvikelse/utfall

- Intäkter 4,7 mkr över budget. Avvikelsen beror till stor del på intäkter från metallskrot där ersättningen per ton ökat från föregående år. Även intäkter för verksamhetsavfall överstiger budget. Leverans av krossat avfall till Bollnäs Energi nådde 56600 ton mot budgeterat 60000 ton pga av en störning i början av året. Sista kvartalet 2017 producerades dock den största mängden i bolagets historia.
- För kollektiven följs rekommendationer för avfallsbranschen som innebär att taxeintäkter som överstiger kostnaderna bokförs som en förutbetald intäkt. Under 2017 har därmed en del av 2016 års överskott kunnat användas för att balansera kostnaderna där det i budget räknades med ett underskott.
- På kostnadssidan är det totalt små avvikelser. Underhåll av maskiner och kvarnanläggning överstiger budget medan kostnader för information är betydligt lägre än förväntat. Till följd av senarelagda investeringar är avskrivningarna lägre än budget. Ett lån som sattes om i slutet av 2016 till bättre villkor medför lägre räntekostnader.
- Totalt sett är resultatet efter finansiella poster ca 5,8 mkr bättre än i budget.

18.5 Investeringar

Den planerade nybyggnationen av kontor/omklädningsrum har senarelagts för att hinna utredas grundligt. Projekteringen har startat upp under slutet av året.

I övrigt har det varit mindre investeringar i maskiner, brandsäkerhet mm under året.

18.6 Personalredovisning

Vid årsskiftet var 24 personer, varav 8 kvinnor, anställda på BORAB, samma antal som året innan. Personalomsättningen är generellt låg liksom andelen visstidsanställda. Tre personer har lämnat under året och tre har nyanställts. Under 2017 har sex personer arbetstränat eller haft praktik vid företaget. Från att historiskt varit en manlig arbetsplats har utvecklingen gått mot fler kvinnor, både i ledningsgrupp och i personalen som helhet. Gruppen anläggningsskötare är fortsatt övervägande män, medan det i kundtjänst är omvända förhållanden. I den årliga medarbetarenkäten är värdena höga, med ett totalt snitt på 5,15 (5,26 år 2016) på en sexgradig skala. Efter tre år med hög sjukfrånvaro, till följd av några fall med långtidssjukskrivning, är nivån nere på 1,8% för 2017.

Medelålder är ca 42 år med relativt jämn fördelning.

18.7 Internkontroll

Genomgång av riskanalys för bolaget har genomförts av ledningsgrupp och bolagsstyrelse. Kontrollmomenten är genomförda för respektive riskområde enligt plan.

Konkreta exempel på risker i BORABs verksamhet är bränder i avfallsupplag och annan miljöpåverkan genom exempelvis utsläpp. Arbetet med förebyggande åtgärder inom dessa områden pågår ständigt genom utveckling av brandskyddsrutiner, mottagningskontroller och framtagande av kontrollprogram för provtagning. Ledningen kommer under 2018 att fortsätta utveckla arbetet med riskanalyser för att definiera de områden som behöver stärkas.

18.8 Framtidsbedömning

Under 2018 kommer matavfallsinsamling att införas i villahushållen i Bollnäs och Ovanåkers kommuner. Matavfallet ska förädlas till biogas vid en ny anläggning i Forsbacka. Projektet genomförs i tre etapper där villahushållen är etapp ett under 2018, därefter följer införandet i flerbostadshus och verksamheter. BORAB fortsätter titta på och utvärdera framtidens insamlingssystem samt kostnader för utökad källsortering hos hushållen med möjligt införande från 2021. Projektet Samverkan mellan BORAB, BEAB, Gästrike Återvinnare, Söderhamn Nära och Gästrike Ekogas fortskrider bra. Ett samverkansavtal är tecknat och driftsatt. Syftet med samverkan är ökad återvinning och förädling av material vilket ska ge mindre miljöpåverkan från avfall och transporter, ökad kostnadseffektivitet samt optimalt utnyttjande av kapaciteter och kompetens. Ljusdals Energi är ny intressent i samverkansprojektet.

Under 2018 börjar införandet av källsortering (FNI, fastighetsnära insamling) vid verksamheterna i Bollnäs kommun. Införandet sker etappvis under tre år. BORAB tar även hand om källsorteringen för Bollnäs Bostäder och AEFAB vad gäller upphandling, insamling, kundtjänst, information och hantering av fraktionerna.

BORAB är idag trångbodda både vad gäller kontorsutrymme, omklädningsrum och faciliteter för att ta emot studiebesök och utbildning. En upphandling av byggnation av nya lokaler startar upp under vintern och förhoppningsvis är projektet igång under våren 2018.

Den sista etappen av sluttäckningen av den gamla deponin på Sävstaås startas upp med upphandling och förberedelser under 2018. Sluttäckningen ska vara klar 2019.

18.9 Särskilda upplysningar

Företaget har en stabil ekonomi. Nyckeltal som soliditet och avkastning har en fortsatt positiv utveckling. Under året har ett samverkansavtal tecknats som utvecklar samarbetet i regionen för hantering av vårt avfall och transporterna därav. Detta förväntas ge en stabil grund för framtida verksamhet under överskådlig tid. Naturligtvis kan exempelvis politiska beslut förändra situationen.

19 Hälsinglands Utbildningsförbund

19.1 Sammanfattning av perioden 1 januari 2017 - 31 december 2017

- Direktionen beslutade att avveckla gymnasiesärskoleverksamheten vid Utanhed pga vikande elevantal. Elev och personal integrerades med Höghammarskolans individuella program.
- Direktionen beslutade om att inleda nedläggning av Yrkeshögskoleutbildningen Kulturkommunikatör på grund av få sökande till hösten 2017.
- Under året har stora försämringar av statsbidrag och ökade motprestationskrav inom vuxenutbildningen medfört problem för förbundet att leva upp till statens och arbetslivets ökade krav på att tillhandahålla utbildningsplatser för fler elever. Eleverna har också fått förbättrade studiebidragsmöjligheter då staten satsar för att minska arbetslösheten bland lågutbildade och invandrare samtidigt som man förväntar sig att kommunerna ska vara med och finansiera volymökningen.
- Det förberedande arbetet har inletts på Torsbergsgymnasiet för att bereda plats för Lärcentra, Estetprogrammet och Restaurang- och Livsmedelsprogrammet som ett led i att anpassa verksamheten till lägre bidrag per elev kommande år.
- Verksamheten vid Flygstaden drabbades av stora vattenskador efter fastighetsägarens takrenovering vilket gav störningar i verksamheten under början av höstterminen.
- Förbundet beviljades två samverkansprojekt av de totalt fyra som vuxenutbildningssidan beviljades i hela Sverige. Totalt sett fick förbundet beslut om nya internationella projekt motsvarade ca 13 mkr.

19.2 Måluppfyllelse (Utifrån mål- och styrkortet)

Det övergripande målet för förbundet är att uppnå god ekonomisk hushållning genom att både verksamhetsmålen och de finansiella målen uppnås. Målet bedöms inte ha nåtts då fem av de sex verksamhetsmålen ej är uppnådda och ett av de två finansiella målen ej har nåtts.

Verksamhetsmål gymnasieverksamheten

- Andelen elever med gymnasieexamen inom fyra år ska ligga över genomsnittet för såväl länet som landet i sin helhet.

Kommentar: Målet är inte uppnått. Statistik för 2017 finns inte tillgänglig då HUF inte funnits i fyra år ännu. Istället redovisas andel elever som uppnått gymnasieexamen av samtliga avgångselever 2017. I jämförelsesiffrorna för länet och riket ingår alla skolhuvudmän, både kommunala och friskolor. På programnivå ligger andelen elever med gymnasieexamen över snittet i både riket och länet på fem program, under snittet på fem program och på tre program är underlaget för litet för att de ska finnas med i statistiken (färre än tio elever). International Baccalaureate ingår inte heller i statistikunderlaget från SIRIS.

Andel elever (%) med gymnasieexamen	HUFB	Länet	Riket
Totalt	85,5	90,3	90,2
Högskoleförberedande	85,6	90,9	91,2
Yrkesprogram	85,4	89,7	88,0

- Elevernas genomsnittliga betygspoäng inom varje nationellt program ska ligga över poänggenomsnittet för såväl länet som landet i sin helhet.

Kommentar: Målet är inte uppnått. I jämförelsesiffrorna för länet och riket ingår även här alla skolhuvudmän. Målet är uppfyllt på sex program inräknat Fordon- och Transportprogrammet som ligger högre än riket, något lägre än länet och El- och Energiprogrammet som ligger på samma nivå som riket och länet. Tre program är för små för att tas med i statistiken och fyra program har inte nått målet läsåret 16/17.

Genomsnittlig betygspoäng för elever med examen	HUFB	Länet	Riket
Totalt	14,1	14,5	14,7
Högskoleförberedande	14,8	15,1	15,2
Ekonomiprogrammet	..	15,0	15,0
Estetiska programmet	15,7	14,6	15,3
Naturvetenskapliga	14,7	16,3	16,2
Samhällsvetenskapliga	14,3	14,8	14,8
Teknikprogrammet	15,4	14,6	14,7
Yrkesprogram	13,6	13,8	13,6
Barn- och fritid	13,4	13,1	13,3
Bygg- och anläggning	12,8	13,2	13,3
El- och energi	13,0	13,0	13,0
Fordon och transport	14,0	14,2	13,1
Handel och admin	13,5	13,3	13,4
Industritekniska	..	14,7	13,7
Restaurang o livsmedel	..	14,0	14,2
Vård o omsorg	13,9	14,4	14,0

Verksamhetsmål vuxenutbildningen

- Andelen elever med fullföljd utbildning/avslutad kurs ska ligga över snittet för såväl Hälsingland som landet i sin helhet

Kommentar: I september 2017 presenteras mätresultat för 2016 som används vid bedömningen av måluppfyllelsen. Målet bedöms inte vara uppnått då förbundets resultat är sämre än snittet av samtliga kommuner i landet. Jämfört med övriga Hälsingekommuner så har förbundet bättre resultat på gymnasiala vuxenutbildningen, men sämre på grundläggande vuxenutbildning.

Variabler/uppgifter för 2016	HUFB	Hälsingland exkl HUF	Riket
Kursdeltagare i huvudmannens skolor, andel (%) i grundläggande vuxenutbildning som slutfört kurs	35,9	37,4	62,1
Kursdeltagare i huvudmannens skolor, andel (%) i gymnasial vuxenutbildning/påbyggnadsutbildning som slutfört kurs	64,6	56,2	71,3

- Samtliga yrkeshögskoleutbildningar ska ha kvalitetsnivå ”mycket nöjd”

Kommentar: Målet bedöms ej uppnått.

- Andelen högskolestuderande som nyttjar lärcentra ska årligen öka

Kommentar: Målet är uppnått. Totalt 581 studerande jämfört med 487 studerande höstterminen 2016.

- Alla våra högskolestuderande ska vara nöjda med den service vi erbjuder

Kommentar: Målet är ej uppnått. Nöjdheten uppgick till 90% under hösten 2017. Det är dock ett bättre resultat jämfört med hösten 2016 då 86 % av våra högskolestuderande var nöjda.

Finansiella mål

- Ekonomin ska vara i balans

Kommentar: Målet är inte uppfyllt. Bortser man från avsättningar för omstruktureringskostnader som förbundet gör för att stärka ekonomin på längre sikt skulle 2017 års resultat vara positivt.

- Det egna kapitalet ska inflationssäkras

Kommentar: Målet är inte uppfyllt. Årets utfall på -775 tkr minskar det egna kapitalet. I bokslut 2016 fastställdes det egna kapitalet till 13 320 tkr och inflationen var 1,9% för 2017, så för att målet ska vara nått borde utfallet vara minst 253 tkr.

19.3 Kommentarer till budgetavvikelse/utfall

- Underskott på verksamheten vid Utanhed som avvecklades under året
- Avvecklingskostnader för YH-utbildningarna Vindkraft och Kulturkommunikatör
- Avsättningar för lokalanpassningar Torsbergsgymnasiet

Sammanlagt redovisar förbundet ett negativt resultat med 775 tkr. Gymnasieskolorna gör sammanlagt ett negativt resultat på 4,6 mkr där Torsbergsgymnasiets avsättning står för större delen. Vuxenutbildningen gör ett positivt resultat på 3,1 mkr och administration och övergripande verksamhet står för 0,1 mkr inkl motbokning för verksamhetens resultatbalanserade medel. Utanhed gör ett underskott på 0,7 mkr och Höghammargymnasiets resultat på -0,2 mkr är nollställt gentemot Bollnäs kommun.

19.4 Investeringar

För 2017 har direktionen beslutat om ett investeringsutrymme på 5 000 tkr som fördelas av Förbundschef. 3 468 tkr av investeringsmedlen har utfördelats och 2 435 tkr har förbrukats. Förbundet finansierar investeringarna med egna medel dvs upplåning bedöms i nuläget ej vara nödvändigt.

Kostnaden för av- och nedskrivningar uppgick till 1 980 tkr vilket är 950 tkr mindre än budgeterat. Detta kan förklaras med att en del övertagna investeringar skrivits av under året dvs de har haft korta avskrivningstider kvar från kommuntiden. Dessutom har de nya investeringarna längre avskrivningstider och de har gjorts främst på hösten och stora inköp har inte hunnits med.

19.5 Personalredovisning

Förbundet hade vid årets slut 472 anställda fördelat på 38 procent män och 62 procent kvinnor. Medelåldern totalt sett är relativt hög, 49,6 år. Antalet anställda har minskat med nio från föregående år och antalet årsarbetare har minskat med åtta personer. Andelen behöriga lärare uppgår till ca: 88% (samma som ifjol).

Antal anställda, exkl	**2017-12-31**			**2016-12-31**		
timanställda	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Totalt	292	180	472	298	183	481
Varav tillsvidareanställda	242	139	381	229	134	363
Varav visstidsanställda	50	41	91	69	49	118
Medelålder			49,6			49,1
Årsarbetare	276	170	446	281	173	454

Personalomsättning och åldersstruktur

Personalomsättningen har minskat någon i jämförelse med föregående år. De är till största del gruppen lärare som lämnat förbundet vilket är naturligt då lärarna utgör den största yrkesgruppen inom Utbildningsförbundet. I antalet avgångar ingår nio pensionsavgångar och med det i beaktande är bedömningen att rörligheten ligger på en rimlig nivå. Nyckeltalsinstitutet skriver att personalrörligheten behöver vara ”lagom”, då en för hög omsättning leder till onödiga kostnader för rekrytering, introduktion och handledning, samtidigt bör omsättningen inte vara alltför låg. Viss omsättning behövs för att få in ny kompetens och nya perspektiv i verksamheten.

Stora pensionsavgångar kommer aktualiseras inom de närmaste tio åren, vilket innebär en stor utmaning för förbundet. Det råder brist på behöriga lärare, vilket tvingat såväl förbundet som andra arbetsgivare i regionen att anställa obehöriga lärare, en utveckling som sannolikt tilltar i framtiden. Arbetsgivaren avser därför utveckla ar-

betet med arbetsgivarvarumärket för att därigenom stärka sin konkurrenskraft och säkra framtida kompetensbehov. Kompetenskartläggning kommer att påbörjas under 2018. Vanligaste pensionsåldern är enligt Pensionsmyndigheten 65 år. Under 2018 blir 12 av förbundets medarbetare 65, majoriteten av dessa är pedagogisk personal.

Inom de kommande sju åren kommer över hälften av förbundets skoladministratörer att uppnå 65 år och troligen kommer då flera att gå i pension. Rekryteringen av administratörer är dock lättare än att rekrytera behöriga lärare men det krävs nästan undantagslöst stor insats i internutbildning i våra program och rutiner för denna grupp.

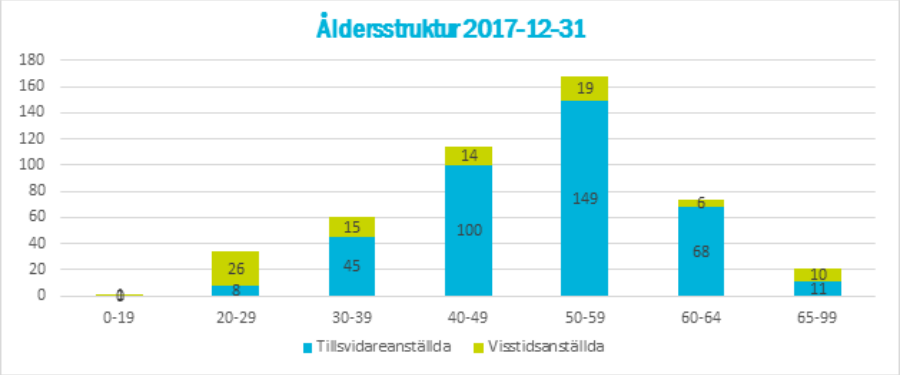

Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron under året uppgick till 3,77 procent och består i ungefärligt lika stora delar kort- och långtidssjukfrånvaro. En jämförelse med andra Utbildningsförbund har genomförts och sjuktalen såg ungefärligt lika ut (ca 4 procent). Under 2016 uppgick kommunernas totala sjukfrånvaro i Gävleborgs län till 7,7 procent. Förbundets totala sjukfrånvaro får därför anses ligga på en rimlig nivå. Ingen av enheterna utmärkte sig särskilt beträffande sjukfrånvaro om man bortser från långtidssjukskrivna. Kvinnor har även detta år högre sjukfrånvaro än män, anledningen till detta kommer utredas under 2018.

Sjukfrånvaro	**2017**			**2016**		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Total sjukfrånvaro inkl timanställda	5,1%	1,56%	3,77%	4,78%	2,05%	3,74%
Andel långtidssjukfrånvaro >60 dagar	57%	29,5%	52%	58%	38%	54%
Andel korttidssjukfrånvaro <60 dagar	43%	70,5%	48%	42%	62%	46%

Sjukfrånvaro - åldersintervall	**2017**	**2016**
0-29	1,91%	2,30%
30-49	3,68%	3,71%
50-65	5,05%	4,50%
66-99	0,00%	0,00%

19.6 Framtidsbedömning

- Att fullfölja planerna med ändamålsenliga lokaler och ett effektivt nyttjande, för att kunna erbjuda en attraktiv studie- och arbetsmiljö på alla orterna. De primärkommunala processerna går mycket långsamt.
- Ny ersättningsmodell är aktuell för gymnasiet och vuxenutbildningen. Utbildningsförbundet vill att man mer beaktar förändringar i statsbidragsförutsättningar och hittar en långsiktig stabil modell för gymnasiet som medger att Utbildningsförbundet kan göra satsningar och erbjuda de utbildningar som efterfrågas. Här bör även ingå hur överskott ska hanteras. Förändringar och anpassningar måste meddelas i tid så Utbildningsförbundet kan göra nödvändiga anpassningar.
- Strategier för långsiktigt hållbara program. Vilka program behövs för kompetensförsörjning i området

och vilka program efterfrågas av eleverna. Samverkan inom förbundet både när det gäller program, men även mellan gymnasieskolan och vuxenutbildningen.

- Beredskap behövs för de förändringar som kan komma i form av implementeringar från de förslag skolkommissionen har lagt när det gäller gymnasieskolan.
- Digitalisering, både vad avser undervisningen, där det finns ett nationellt framtaget program och mål, men även i vår egen organisation.
- Den allt mer delade omvärldsuppfattningen, med icke äkta nyheter, nyhetsbubblor och artificiell påverkan på nyheter och åsikter behöver uppmärksammas, inte minst utifrån skolans demokratiska uppdrag.
- Att vara en attraktiv arbetsgivare genom att kunna erbjuda konkurrenskraftig lön, men även god arbetsmiljö och utvecklingsmöjligheter inom organisationen. Förbundet behöver även satsa på kompetensutveckling för att möta den allt snabbare kunskapsutvecklingen och förändringarna i vår omvärld.

19.7 Särskilda upplysningar

Omvärlden ändras snabbt som påverkar Hälsinglands utbildningsförbund förutsättningar och anpassningar måste ske ibland genom att medlemskommunerna måste ta nya beslut. Förbundet har stor internationell projektverksamhet där medel erhålls och utbetalas i utländsk valuta. Kursändringar på 10 öre slår f.n. med ca 50 tkr så omfördelning av medel till SEK har påbörjats för att minska risken vid valutakurssänkning.

20 Intresse-/uppdragsföretag

20.1 Kommunalförbundet södra Hälsingland

20.2 Sammanfattning av väsentliga händelser

Det personalekonomiska bokslutet för 2017 ser bättre ut än för 2016. Ett antal tjänster är tillsatta, sjukfrånvaron har gått ner. Dessutom har en reservstyrka inom operativ räddning inrättats. En helt ny avdelning har besatts av tre tjänster. Det är kris- och säkerhetsavdelningen som kommit igång bra. Stort fokus under året har varit implementering inför GDPR, samt beslut att anställa ett gemensamt dataskyddsombud för södra Hälsingland.

Under 2017 har också ett beslut fattats att samtliga heltidstjänster skall individlönesätts, där brandmän är den nya gruppen.

Antalet räddningstjänstinsatser är i paritet med 2016, ca 1 150 st. Den största ökningen från 2016 av larm är brand i byggnad medan trafikolyckor och sjukvårdslarm minskat något.

Utöver den sedvanliga krogtillsynen gjordes en satsning mot rökfria skolgårdar från tillståndsenheten under senhösten.

Förvaltarenheten har jobbat med många tunga fall under året och uppfyllt sin kvot.

20.3 Måluppfyllelse (Utifrån mål- och styrkortet)

- Ekonomi – verksamhetsmässigt gjorde KFSH ett litet överskott 2017. Däremot ökade pensionsskulden mer än beräknat varför bokslutet totalt hamnade på – 700 tkr.
- Operativ räddningstjänst – jobbat med att införa förmågenivåer för kvalitetssäkring av verksamheten
- Förebyggande brand - p g a en vakans under stor del av året har vissa projekt inte uppfyllts. Avdelningen har dock acceptabelt i övrigt uppfyllt sina mål.
- Informationssäkerhet – ny informationssäkerhetssamordnare har drivit arbetet i medlemskommunerna i projekt med framgång. Dessutom har stort fokus lagts på implementering av GDPR.
- Kris- och säkerhet – en helt ny avdelning med tre nya tjänster under året. Detta har inneburit en tid av anpassning och samordning. Kommit igång bra med krishantering och det civila försvaret.
- Förvaltarenhet – två handläggare har under året haft en stor mängd tunga uppdrag som man hanterat med belåtenhet.
- Tillståndsenheten – fokus har legat på alkoholhandläggning och krogtillsyn som har utfallit till belåtenhet.

20.4 Kommentarer till budgetavvikelse/utfall

Verksamheten och avdelningarna inom KFSH har under året inte bjudit på några större överraskningar. Prognoser gällande ekonomi och bokslut har i stort sett uppnåtts. Det som påverkade resultatet negativt var pensionsskulden som blev ca 840 tkr högre än beräknad. Detta innebar att bokslutet för KFSH hamnade på -700 tkr.

Verksamhetsmässigt fanns under året vakanser på vissa tjänster vilket bidrog till att underskottet inte blev större än det faktiska utfallet. Orsaken till vakanserna var att de nya tjänsterna inte kunde tillsättas direkt i början av 2018 beroende på rekryteringsgången.

20.5 Investeringar

Totalt investerade KFSH mindre än vad som var upptaget i investeringsbudgeten. Dock gjordes några nödvändiga investeringar som inte fanns med i planen medan andra blev framflyttade.

Totalt investerades för ca 2,8 miljoner kr i form av Fip bil, digital utalarmering och larmmottagning, ny UPS, Rakel samt larmställ

20.6 Personalredovisning

Antalet anställda i KFSH den sista december 2017 var 153 personer. Av dessa är 66 st heltidsanställda tillsvidare och 87 RiB anställda. Könsfördelning är 19 kvinnor och 134 män.

Antalet rapporterade tillbud- och skador gällande personal var totalt 5 skaderapporter och 4 tillbud. Ingen av dessa klassas som av mer allvarlig art.

Sjukfrånvaron under 2017 hamnade på 2,54 % vilket är en minskning från 2016 med 1 %.

Sjukfrånvaron mellan könen har jämnats ut men är fortfarande stor. Sjukfrånvaron bland kvinnor ligger på 6,4 % medan den bland män ligger på 2 %.

Några långtidssjukskrivningar under året ligger under utredning.

20.7 Internkontroll

Förbundet har under året jobbat utifrån en av direktionen antagen internkontrollplan. Upplevelsen är att kontrollen fungerat ändamålsenligt. Finns dock områden som behöver utvecklas.

20.8 Framtidsbedömning

Budgeten för 2018 har delvis korrigerats utifrån vissa nya förutsättningar gällande pensionskostnader.

Balanskravet som gäller för KFSH med anledning av underskottet 2017 på -700 tkr avses inte kunna åtgärdas under 2018 utan inriktningen är 2019-2020.

Nya utmaningar väntar dels med nya uppgifter och den organisationsförändring i ledningen som väntar med en ny ledning under 2019 och framåt. Det kommer att påverka hela KFSH på sikt.

Samverkansdiskussionerna fortgår i Hälsingland och i länet. Tanken på en utökning av förbundet ser inte ut att bli realitet inom den närmaste tiden.

Ett större fokus kommer att läggas på kris- och säkerhet, dels med tanke på ökade uppgifter inom det civila försvaret, ny dataskyddsförordning och informationssäkerhet, säkerhetsfrågor under valåret och i övrigt i kommunerna. Det innebär mer uppgifter för KFSH att jobba in mot medlemskommunerna.

Det kan väntas lite besvärligare ekonomiska förutsättningar 2019 och framåt, vilket kan komma att innebära förändrade förutsättningar både för medlemskommunerna samt för KFSH.

20.9 Särskilda upplysningar

Det utredningsuppdrag som pågår i KFH kan komma att innebära olika ställningstaganden framöver. Beroende på den inriktning och utfall som utredningen ger kan komma att påverka framtiden dels ekonomiskt men även organisatoriskt med ny ledning, inriktning och uppgifter.

En tydligare bild och ställningstaganden kommer att kunna ges under senare delen av 2018.

20.10 Inköp Gävleborg

20.11 Sammanfattning av perioden 1 januari 2017 - 31 december 2017

- Under hösten firade Inköp Gävleborg 10 år av samverkan tillsammans med medlemskommunerna. 10 år i en snabbt föränderlig omvärld har medfört att det har startats ett arbete med att se över förbundsordning, intern och extern kommunikation.
- Gävle Kommun valde tyvärr att under hösten lämna in sin utträdesbegäran och en treårig uppsägningstid löper nu.

Utvecklingsarbetet av processer och rutiner fortsätter att förenkla och effektivisera Inköp Gävleborgs och medlemskommunernas arbete, t ex en kommungemensam Inköpsprocess och gemensamt Planeringsverktyg.

En ekonomi i balans vilket är en grundförutsättning för att kunna ha en stabil verksamhet till nytta för ägare och bra förutsättningar för uppdraget att skapa goda offentliga affärer för både leverantörer och skattebetalare.

20.12 Måluppfyllelse

Målen följs upp genom vårt styrkort som innehåller fyra perspektiv där varje perspektiv innehåller ett eller flera mått. Några mått är definitiva och andra är trendmått. Definitiva är färgsatta med rött = ej uppfyllt eller grönt = uppfyllt. Trendmåtten visar rörelse och där röd = ej uppfyllt, gult = på väg med trendindikator och grönt = uppfyllt. Måtten för verksamheten under 2017 har varit:

- Ekonomi

Helårsresultatet för Inköp Gävleborg är ett positivt resultat om 901 tkr. Målet är grönt.

- Nöjd ägarindex

Utfallet av mätningen ger ett resultat på 76 % vilket är högre än den föregående mätningen**.** Målet är grönt.

- Avtalstrohet

Avtalstrohetsmätning pendlar från kommun till kommun och är per helåret 64 % för kommunerna i snitt. Inköpssamordnarna har drivit arbetet tillsammans med Inköp Gävleborg och vi skördar nu framgångar i mätningen som speglar hur mycket som köps på avtal, men inte om det är rätt leverantör varför en bättre benämning är avtalsgrad. Många kommuner börjar hamna över det målvärde som satts och vi är nu på rätt väg. Målet är gult med uppåtgående trend.

- Hållbarhetsperspektiv

Hållbarhetsmätning har genomförts för 2017. Utfallet är att det ställs hållbarhetskrav i 24 % av alla upphandlingar enligt den nya upphandlingspolicyn, varav ca 31 % är miljökrav och 17 % tillväxtkrav. Kraven på social hållbarhet är 31 % i upphandlingarna. Detta innebär att vi under 2017 fått ca 319 avtal med dessa krav. Målet är gult med uppåtgående trend.

- Nöjd kundindex

Resultatet 57 % är något sämre än 2015 års mätning på 60 %. Många är mycket positiva till de dialoger som förts med oss. Ett fortsatt arbete med information och avtalsdatabas har gjorts under 2017. Likaså kommer arbetet med att resurssäkra organisationen att fortsätta. Detta för att fortsatt kunna bearbeta avropsmodeller i avtalsdatabasen, kvalitén i upphandlingarna och att nya avtal finns när de gamla löper ut. Målet är gult.

- Anbud per upphandling

Anbud per upphandling har minskat till 3,7 anbud per upphandling. Nationellt (3,5 anbud per upphandling) är trenden att antalet anbud per upphandling minskar. Detta då konjunkturen har varit bra. Även om vi ligger lite över det nationella värdet finns det risker i fortsatt överhettning på vissa marknader att minskningen kommer bli större. Under åren har vi arbetat med leverantörsdialoger och näringslivsenheter för att förekomma detta, vilket vi tror är det lilla försprång vi har gentemot de nationella siffrorna. Målet är gult med nedåtgående trend.

- Nöjd leverantörsindex

En ny mätning för året innebar en ökning i index för 2016 till 69 %, vilket är 6 % bättre än 2015 (63 %). Vi ser ett ökat tryck på e-anbud, liksom att kommunerna genom e-handel köper rätt från avtalet. Vi jobbar under 2018 vidare med professionella kontakter med leverantörerna, liksom med att hitta nyare och bättre upphandlingsmodeller. Målet är gult.

- Start till slut

Målet präglas av att organisationen diskuterar mycket tid och process, där processeffektivisering och formulärbaserade upphandlingar tagit fart. Totalt tar det 5,5 månader för en att en upphandling startas till den avslutas. Många av våra nya anställda har haft bra it kompetens och därvid har användandet av ny teknik tagit fart. Målet är grönt.

- Frisknärvaro

Målet för frisknärvarovärdet är satt till 90 % vilket innebär mindre än åtta sjukdagar per medarbetare och år. Utfallet är 92 % för året vilket är mycket bra med tanke på att två av våra medarbetare har varit långtidsfrånvarande under 2017.Målet är grönt

- Nöjd medarbetarindex

Nöjd medarbetarindex har under 2017 varit 3,0. Förbättringsområden som angavs är mängden arbetsuppgifter, arbetsplatsträffar och stöd i arbetet. Ansvar i chefsroller tydliggörs och hur stöd till medarbetarna ska ske är ett fokusområde liksom hur vi utvecklar våra arbetsplatsträffar. Under året har det tagits fram en ny psykosocial enkät som tillsammans med den NMI enkät som gjorts kommer att ligga som grund för 2018 års mätning. Målet är gult.

20.13 Kommentarer till budgetavvikelse/utfall

Verksamheten visar ett överskott om 901 tkr vilket är 401 tkr bättre än antagen budget.

I och med det positiva resultatet har återtagande av det egna kapitalet i sin helhet återställts och föregående års balansskuld på -29 tsk har återställts.

För att klara kommande utmaningar och tillsammans med medlemskommuner och bolag sträva efter den optimala resursallokeringen kommer arbetet med ny förbundsordning version 2.0 och Gävles kommande utträde att vara en milstolpe för den framtida finansieringen.

20.14 Personalredovisning

Långtidssjukfrånvaron var låg i början av året och vid utgången av 2017 är ingen medarbetare långtidssjukriven. Korttidsfrånvaron är något bättre än tidigare vilket sammantaget gör att den totala sjukfrånvaron minskar hos medarbetarna.

Sjukfrånvaron är en av verksamhetens största risker då de höga produktionskrav som ställs på medarbetarna riskerar att påverka såväl kvaliteten på upphandlingar som personalens hälsa vilket är ett allvarligt problem som förbundet fortsätta jobba med bl a genom införandet av kölistan.

Frånvarotal per kön och totalt (inom parentes fjolårets nivå):

Kvinnor	3,83 % (2,56 %)
Män	1,39 % (4,28 %)
Total frånvaro	2,82 % (3,38 %)

Åldersfördelat innebär det:

upp till 29 år	4,29 % (2,19%)
30-49 år	3,09 % (3,90 %)
från 50 år	2,22 % (2,52 %)